

Advies Raad van State inzake de wijziging van de Wet op het financieel toezicht, de Wet bekostiging financieel toezicht, het Burgerlijk Wetboek en de Wet handhaving consumentenbescherming ter implementatie van richtlijn nr. 2015/2366/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (PbEU 2015, L 337) (Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten)

Nader Rapport

*Directie Financiële Markten
2017-0000195805*

Aan de Koning

Nader rapport inzake de wijziging van de Wet op het financieel toezicht, de Wet bekostiging financieel toezicht, het Burgerlijk Wetboek en de Wet handhaving consumentenbescherming ter implementatie van richtlijn nr. 2015/2366/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (PbEU 2015, L 337) (Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten)

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw kabinet van 3 oktober 2017 nr. 2017001686, machtigde Uwe Majesteit de Afdeling advisering van de Raad van State (van het Koninkrijk) haar advies inzake het bovenvermelde voorstel van (rijks)wet rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Dit advies, gedateerd 4 oktober 2017 nr. W06.17.0313/III, bied ik U hierbij aan.

Het voorstel geeft de Afdeling advisering van de Raad van State aanleiding tot het maken van een opmerking over de bescherming van persoonsgegevens. Naar aanleiding hiervan is in het wetsvoorstel voorzien in een afzonderlijke grondslag ter implementatie van het in artikel 94, tweede lid, van PSD II gestelde vereiste van uitdrukkelijke toestemming.

De redactionele kanttekeningen van de Afdeling zijn verwerkt.

Ik moge U, mede namens mijn ambtsgenoot van Veiligheid en Justitie, verzoeken het hierbij gevoegde gewijzigde voorstel van wet en de gewijzigde memorie van toelichting aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te zenden.

*De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem.*

Advies Raad van State

No.W06.17.0313/III
's-Gravenhage, 4 oktober 2017

Aan de Koning

Bij Kabinetsmissive van 3 oktober 2017, no.2017001686, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Minister van Financiën, mede namens de Minister van Veiligheid en Justitie, bij de Afdeling advisering van de Raad van State ter overweging ahangig gemaakt het voorstel van wet tot wijziging van de Wet op het financieel toezicht en het Burgerlijk Wetboek ter implementatie van richtlijn nr. 2015/2366/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betaaldiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (PbEU 2015, L 337) (Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten), met memorie van toelichting.

Het wetsvoorstel implementeert Richtlijn 2015/2366/EU ('PSD II' of 'de richtlijn') door wijziging van onder andere de Wet op het financieel toezicht (Wft). PSD II vervangt Richtlijn 2007/64/EG (PSD I), en bevat een groot aantal wijzigingen op die richtlijn. Zo is de reikwijdte vergroot, is de lijst met betaaldiensten waar de richtlijn betrekking op heeft uitgebreid met betaalinitiatie- en rekeninginformatiediensten, zijn nieuwe vergunningsvereisten geïntroduceerd en specifieke bepalingen met betrekking tot gegevensbescherming opgenomen.

De Afdeling advisering van de Raad van State adviseert het voorstel aan de Tweede Kamer te zenden, maar maakt een opmerking over de grondslag van de algemene maatregel van bestuur waarin regels over persoonsgegevensbescherming zullen worden geïmplementeerd.

1. Bescherming van persoonsgegevens

De verlening van betaaldiensten kan de verwerking van persoonsgegevens met zich mee brengen. Hierop zijn in beginsel de algemene regels ter bescherming van persoonsgegevens van toepassing, zoals neergelegd in de spoedig in werking tredende Algemene verordening gegevensbescherming (AVG¹).² Ten aanzien van betaaldiensten schrijft PSD II specifiek voor dat betalingsdienstaanbieders enkel met uitdrukkelijke toestemming van de betalingsdienstgebruiker toegang mogen verkrijgen tot persoonsgegevens die noodzakelijk zijn voor het aanbieden van hun betalingsdiensten, en het verwerken en bewaren daarvan.³ Daarmee biedt PSD II de betalingsdienstgebruikers extra waarborgen ten opzichte van het algemene regime. Het toezicht van De Nederlandsche Bank (DNB) op de naleving van deze bijzondere regels in het kader van de Wft laat uiteraard onverlet dat de Autoriteit Persoonsgegevens toezicht houdt op het algemene gegevensbeschermingsrecht. In de toelichting merkt de regering terecht op dat beide toezichthouders over de uitoefening van deze toezichthoudende taken onderling afspraken kunnen maken.⁴ Dergelijke afspraken in het kader van onderlinge coördinatie tussen toezichthouders zijn van wezenlijk belang. Dit is bovendien een gebruikelijke gang van zaken om onnodige administratieve lasten voor de onder toezicht staande instellingen te voorkomen.

Uit de toelichting van het wetsvoorstel blijkt dat het criterium van uitdrukkelijke toestemming zal worden geïmplementeerd bij algemene maatregel van bestuur. Daartoe zou het bestaande artikel 3:17, tweede lid, van de Wft toereikend zijn.⁵ Dat artikel geeft echter weliswaar een grondslag voor het stellen van nadere regels met betrekking tot (onder meer) betaalinstanties, maar bevat geen specifieke grondslag voor wat betreft (bescherming van) persoonsgegevens.⁶

De Afdeling adviseert in het licht van het vorenstaande dragend te motiveren dat artikel 3:17, tweede lid van de Wft voldoende grondslag biedt ter implementatie van het vereiste van uitdrukkelijke toestemming, of, indien daarin niet kan worden voorzien, alsnog te voorzien in die grondslag.

¹ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), PB 2016, L 119.

² Zie overweging 89 van de richtlijn, waarin wordt verwezen naar de thans nog geldende Richtlijn 95/46/EG.

³ Artikel 94, tweede lid, van de richtlijn.

⁴ Memorie van toelichting, paragraaf 3, onder 10.

⁵ Memorie van toelichting, paragraaf 10 en de transponeringstabel.

⁶ De bepaling voorziet daarentegen in de meer algemene grondslag voor regels betreffende (onder meer) het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's, integriteit, de soliditeit van de financiële onderneming.

---

2. De Afdeling verwijst naar de bij dit advies behorende redactionele bijlage.

De Afdeling advisering van de Raad van State geeft U in overweging het voorstel van wet te zenden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.

*De waarnemend vice-president van de Raad van State,
S.F.M. Wortmann.*

Redactionele bijlage bij het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State betreffende no.W06.17.0313/III

- Het eerste artikel VI te vernummernen tot artikel V.
- In artikel 2:106a expliciet opnemen dat de bevoegde autoriteiten onverwijld in kennis worden gesteld van de in artikel 28, vierde lid van de richtlijn bedoelde wijzigingen.
- In de transponeringstabel uitdrukkelijk vermelden dat artikel 106, derde en vierde lid worden uitgevoerd bij algemene maatregel van bestuur.
- De transponeringstabel verduidelijken door per lid en onderdeel van richtlijnbevestigingen aan te geven waar deze nationaal worden of reeds zijn geïmplementeerd en de grondslagbepaling telkens te vermelden waar implementatie wordt voorzien bij lagere regelgeving.

Tekst zoals toegezonden aan de Raad van State: Wijziging van de Wet op het financieel toezicht, de Wet bekostiging financieel toezicht, het Burgerlijk Wetboek en de Wet handhaving consumentenbescherming ter implementatie van richtlijn nr. 2015/2366/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (PbEU 2015, L 337) (Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is regels te stellen ter uitvoering van richtlijn (EU) 2015/2366/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (PbEU 2015, L 337);

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De **Wet op het financieel toezicht** wordt gewijzigd als volgt:

A

Artikel 1:1 wordt gewijzigd als volgt:

1. In de alfabetische rangschikking worden de volgende definities ingevoegd, luidende:

betaalinitiatiedienst: een dienst voor het initiëren van een betaalopdracht op verzoek van de betaaldienstgebruiker, met betrekking tot een betaalrekening die bij een andere betaaldienstverlener wordt aangehouden;

betaalinitiatiedienstverlener: een betaaldienstverlener die de in bijlage I, punt 7, van de richtlijn betaalrekeningen, bedoelde bedrijfsactiviteiten uitoefent;

elektronischecomunicatienetwerk: een netwerk als bedoeld in artikel 2, onderdeel a, van richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronischecomunicatienetwerken en -diensten (PbEU 2002, L 108);

elektronischecomunicatiedienst: een dienst als bedoeld in artikel 2, onderdeel c, van richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronischecomunicatienetwerken en -diensten (PbEU 2002, L 108);

digitale inhoud: in digitale vorm geproduceerde of geleverde goederen of in digitale vorm geproduceerde en verleende diensten die uitsluitend binnen een technisch apparaat kunnen worden gebruikt of verbruikt, en waarbij op geen enkele wijze fysieke goederen of diensten worden gebruikt of verbruikt;

rekeninginformatiedienst: een online dienst voor het verstrekken van geconsolideerde informatie over een of meer betaalrekeningen die de betaaldienstgebruiker bij een andere betaaldienstverlener of bij meer dan één betaaldienstverlener aanhoudt;

rekeninginformatiedienstverlener: een betaaldienstverlener die de in bijlage I, onder punt 8, van de richtlijn betaaldiensten bedoelde bedrijfsactiviteiten uitoefent;

2. De definitie van richtlijn betaaldiensten komt te luiden:

richtlijn betaaldiensten: richtlijn 2015/2366 EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betaaldiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (PbEU 2015, L 337);

3. In de definitie van betaalinstrument wordt 'waarvan de betaaldienstgebruiker gebruik maakt om een

betaalopdracht te initiëren' vervangen door: waarvan gebruik wordt gemaakt voor het initiëren van een betaalopdracht;

B

Artikel 1:5a wordt gewijzigd als volgt:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. Het in deze wet met betrekking tot betaaldiensten bepaalde is van toepassing op betaaldiensten aangeboden in Nederland, tenzij bij of krachtens deze wet anders is bepaald.

2. Het tweede lid wordt gewijzigd als volgt:

a. Onderdeel b komt te luiden:

- b. betalingstransacties tussen de betaler en de betalingsbegunstigde die worden uitgevoerd via een handelsagent die krachtens een overeenkomst gemachtigd is om voor rekening van alleen de betaler of alleen de betalingsbegunstigde de verkoop of aankoop van goederen of diensten via onderhandelingen tot stand te brengen of te sluiten;

b. Aan onderdeel j wordt, onder vervanging van de puntkomma aan het slot door een komma, toegevoegd: met uitzondering van betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten;

c. Onderdeel k komt te luiden:

- k. diensten die gebaseerd zijn op specifieke betaalinstrumenten:
  - 1° waarmee de houder uitsluitend in de bedrijfsgebouwen van de uitgever of binnen een beperkt netwerk van dienstverleners die een directe handelsovereenkomst met een uitgever hebben, goederen of diensten kan aanschaffen;
  - 2° die uitsluitend gebruikt kunnen worden voor de aanschaf van een zeer beperkt aantal goederen of diensten; of
  - 3° die uitsluitend in Nederland worden aangeboden met het oog op het bereiken van specifieke doelen die zijn vastgelegd in sociale of fiscale regelgeving en waarmee specifieke goederen of diensten kunnen worden aangeschaft bij leveranciers die een handelsovereenkomst met de uitgever hebben.

d. Onderdeel l komt te luiden:

- l. betalingstransacties die door een aanbieder van elektronischecommunicatienetwerken of -diensten worden verricht en die gezamenlijk met de betaling voor de elektronischecommunicatiediensten in rekening worden gebracht bij een abonnee:
  - 1° voor de aankoop van digitale inhoud en spraakgestuurde diensten, ongeacht het voor de aankoop of gebruik van de digitale inhoud gebruikte apparaat; of
  - 2° in het kader van een liefdadigheidsactiviteit of voor de aankoop van toegangs- of plaatsbewijzen en waarbij voor de transactie gebruik wordt gemaakt van een elektronisch apparaat, mits de waarde van de in de onderdelen i) en ii) bedoelde individuele betalingstransacties niet meer dan € 50 bedraagt en:
    - 1° de totale waarde van de betalingstransacties voor een abonnee per maand niet meer dan € 300 bedraagt, of
    - 2° ingeval een abonnee zijn rekening bij de aanbieder van elektronischecommunicatienetwerken of -diensten voorfinanciert, de totale waarde van de betalingstransacties niet meer dan € 300 per maand bedraagt;

e. Onderdeel n komt te luiden:

- n. het verrichten van betalingstransacties en daarmee verbonden diensten tussen een moederonderneming en haar dochteronderneming, of tussen dochterondernemingen van dezelfde moederonderneming, zonder tussenkomst van een andere dan een tot dezelfde richtlijn groep behorende betaaldienstverlener; of

f. Aan onderdeel o wordt een volzin toegevoegd, luidende:

Niettemin wordt aan de cliënt de in artikel 519 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en de krachtens artikel 4:22 van deze wet bedoelde informatie over eventuele kosten voor geldopname

verstrekt, zowel voor de geldopname als na ontvangst van het chartaal geld aan het einde van de transactie na de geldopname.

3. Er wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de toepassing van het tweede lid, onderdelen k en l.

C

Artikel 1:25a wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid wordt 'artikel 5:88' vervangen door: de artikelen 5:88 en 5:88a.
2. In het derde lid wordt '1:80, onderdeel d, 1:81, met uitzondering van het derde lid,' vervangen door: 1:80, met uitzondering van onderdeel d, 1:81.
3. In het derde lid vervalt de zinsnede ', artikel 1:83,'.

D

In artikel 1:55, vierde lid, vervalt de zinsnede 'en personen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed door betaalinstellingen of elektronischgeldinstellingen'.

E

In artikel 1:56, zevende lid, vervalt de zinsnede ', en personen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed door betaaldienstverleners met zetel in een andere lidstaat, die beschikken over een door de toezichthoudende instantie van die lidstaat verleende vergunning voor het verlenen van betaaldiensten'.

F

In artikel 1:58, vijfde lid, onderdeel b, vervalt de zinsnede 'of persoon aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed'.

G

In artikel 1:59, vijfde lid, vervalt de zinsnede 'en personen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed door betaalinstellingen of elektronischgeldinstellingen'.

H

Artikel 1:93, eerste lid, wordt gewijzigd als volgt:

1. Onderdeel i wordt verletterd tot h.
2. Na onderdeel h worden, onder vervanging van een punt aan het slot door een puntkomma, twee onderdelen waarvan de letteraanduiding alfabetisch aansluit op het laatste onderdeel, toegevoegd, luidende:
  - #. de Autoriteit Consument en Markt, voor zover de gegevens en inlichtingen dienstig zijn voor de uitoefening van de haar op grond van artikel 1:25a opgedragen taak tot het houden van toezicht op de naleving van de artikelen 5:88 en 5:88a dan wel voor de uitoefening van haar taken ingevolge de Mededingingswet, voor zover deze betrekking hebben op de mededinging bij het verlenen van betaaldiensten, en de toezichthouder de gegevens of inlichtingen heeft verkregen bij de uitoefening van het toezicht op het verlenen van betaaldiensten;
  - #. de Autoriteit Persoonsgegevens, voor zover de gegevens of inlichtingen dienstig zijn voor de uitoefening van haar wettelijke taken en betrekking hebben op betaaldiensten en de toezichthouder de gegevens of inlichtingen heeft verkregen bij de uitoefening van het toezicht op het verlenen van betaaldiensten.

I

Artikel 1:104, eerste lid, wordt gewijzigd als volgt:

1. In onderdeel I wordt 'stabiliteit van' vervangen door: stabiliteit van of het vertrouwen in.

2. In onderdeel I vervalt 'of'. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel m door '; of' wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

- n. de vergunninghouder die een betaalinstelling of elektronischgeldinstelling is die de Nederlandsche Bank niet in kennis heeft gesteld van belangrijke ontwikkelingen die verband houden met de voorwaarden voor vergunningverlening.

J

Artikel 1:107 wordt gewijzigd als volgt:

1. Aan het tweede lid wordt een nieuw onderdeel toegevoegd, luidende:

- e. aanbieders van diensten die op grond van artikel 1:5a, derde lid, een kennisgeving hebben gedaan.

2. Aan het derde lid, onderdeel I, wordt onder vervanging van de puntkomma aan het slot door een komma, een zinsnede toegevoegd, luidende: indien vanuit deze bijkantoren diensten worden aangeboden in een andere lidstaat;

3. Aan het derde lid, onderdeel n, wordt onder vervanging van de puntkomma aan het slot door een komma, een zinsnede toegevoegd, luidende: en een bijkantoor van een elektronischgeldinstelling met zetel in Nederland, indien vanuit dit bijkantoor betaaldiensten worden aangeboden in een andere lidstaat;

K

In artikel 2:3b worden, onder vernummering van het tweede tot en met het vierde lid tot zesde tot en met achtste lid, na het eerste lid vier leden ingevoegd, luidende:

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid, verleent de Nederlandsche Bank een vergunning uitsluitend indien de aanvrager aantoont dat hij ten minste een deel van zijn bedrijf zal uitoefenen in Nederland.
3. Indien de aanvraag een betaalinstelling of elektronischgeldinstelling betreft waarin een gekwalificeerde deelneming wordt gehouden, verleent de Nederlandsche Bank, onverminderd het bepaalde in het eerste lid, een vergunning uitsluitend indien de houder van de gekwalificeerde deelneming een verklaring van geen bezwaar overeenkomstig artikel 3:95, tweede lid, heeft aangevraagd, en de Nederlandsche Bank van oordeel is dat voldaan is aan het bepaalde ingevolge de artikelen 3:99 tot en met 3:101 met betrekking tot de verklaring van geen bezwaar.
4. Indien de aanvrager voornemens is uitsluitend betaalinitiatiediensten te verlenen, is het eerste lid, onderdelen g en i, niet van toepassing.
5. Indien de aanvrager voornemens is uitsluitend rekeninginformatiediensten te verlenen, is het eerste lid, onderdelen g, h en i, niet van toepassing.

L

Artikel 2:3c wordt gewijzigd als volgt:

1. Het tweede lid komt te luiden:

2. De Nederlandsche Bank schrijft de betaaldienstagent in het register, bedoeld in artikel 1:107, indien zij de juistheid van de in het eerste lid bedoelde gegevens heeft kunnen vaststellen en informeert de betaalinstelling hierover binnen twee maanden na ontvangst van de gegevens. Indien de Nederlandsche Bank de juistheid van de gegevens niet heeft kunnen vaststellen brengt zij de betaalinstelling daarvan zo spoedig mogelijk op de hoogte. De betaalinstelling verleent niet eerder diensten door tussenkomst van een betaaldienstagent dan nadat deze is ingeschreven.

2. Er wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op elektronischgeldinstellingen met zetel in Nederland die door tussenkomst van een betaaldienstagent betaaldiensten verlenen.

M

In artikel 2:3e worden, onder vernumming van het tweede lid tot vierde lid, na het eerste lid twee leden ingevoegd, luidende:

2. De betaaldienstverlener wijst op verzoek van de Autoriteit Financiële Markten een centraal contactpunt aan. Het centraal contactpunt draagt zorg voor het aanleveren van de door de Autoriteit Financiële Markten verzochte informatie met betrekking tot de naleving van de bij of krachtens het deel Gedragstoezicht financiële ondernemingen gestelde regels.
3. Een betaaldienstverlener, zoals bedoeld in het eerste lid, overlegt op verzoek van de Autoriteit Financiële Markten een periodiek verslag over de in Nederland verrichte activiteiten. De Autoriteit Financiële Markten gebruikt het verslag uitsluitend voor informatieve en statistische doeleinden en voor de uitoefening van het toezicht op de naleving van de bij of krachtens het deel Gedragstoezicht financiële ondernemingen gestelde regels.

N

In artikel 2:10b wordt, onder vernumming van het tweede tot en met het vierde lid tot het derde tot en met het vijfde lid, na het eerste lid een lid ingevoegd, luidende:

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid, verleent de Nederlandsche Bank een vergunning uitsluitend indien de elektronischgeldinstelling aantoont dat zij ten minste een deel van haar bedrijf zal uitoefenen in Nederland.

O

Artikel 2:10c komt te vervallen.

P

Artikel 2:106a komt te luiden:

Artikel 2:106a

1. Een betaalinstantie die voornemens is vanuit een bijkantoor in een andere lidstaat of door middel van het verrichten van diensten, al dan niet door tussenkomst van een betaaldienstagent, in een andere lidstaat haar diensten aan te bieden, stelt de Nederlandsche Bank hiervan in kennis, onder opgave van bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te bepalen gegevens.
2. De Nederlandsche Bank verstrekt de in het eerste lid bedoelde gegevens binnen een maand na ontvangst aan de toezichthoudende instantie van de andere lidstaat.
3. De Nederlandsche Bank gaat over tot inschrijving van het bijkantoor of de betaaldienstagent in het register, bedoeld in artikel 1:107, tenzij de toezichthoudende instantie van de andere lidstaat aan de Nederlandsche Bank heeft meegedeeld dat zij het vermoeden heeft dat met de voorgenomen vestiging van het bijkantoor of door de inschakeling van de betaaldienstagent mogelijk in strijd zal worden gehandeld met het recht, waaronder wettelijke voorschriften betreffende het witwassen van geld of de financiering van terrorisme in de zin van Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie (PbEU 2015, L 141). Indien inschrijving reeds heeft plaatsgevonden, haalt de Nederlandsche Bank deze door.
4. De Nederlandsche Bank beslist op de aanvraag binnen drie maanden na ontvangst, of, indien de aanvraag onvolledig is, binnen drie maanden na ontvangst van alle benodigde gegevens. De betaaldienstagent of het bijkantoor verleent geen betaaldiensten dan nadat de inschrijving in het register is voltooid en de Nederlandsche Bank is geïnformeerd over de voorgenomen datum van aanvang van de dienstverlening.
5. Het eerste tot en met het vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing in geval van een wijziging van de in het eerste lid bedoelde gegevens.

Q

Artikel 2:107a komt te luiden:

Artikel 2:107a

1. Een elektronischgeldinstelling die voornemens is vanuit een bijkantoor in een andere lidstaat of door middel van het verrichten van diensten, al dan niet door tussenkomst van een betaaldienstagent, in een andere lidstaat haar bedrijf uit te oefenen, stelt de Nederlandsche Bank hiervan in kennis, onder opgave van bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te bepalen gegevens.
2. De Nederlandsche Bank verstrekt de in het eerste lid bedoelde gegevens binnen een maand na ontvangst aan de toezichthoudende instantie van de andere lidstaat.
3. De Nederlandsche Bank gaat over tot inschrijving van het bijkantoor of de betaaldienstagent in het register, bedoeld in artikel 1:107, tenzij de toezichthoudende instantie van de andere lidstaat aan de Nederlandsche Bank heeft meegedeeld dat zij het vermoeden heeft dat met de voorgenomen vestiging van het bijkantoor of door de inschakeling van de betaaldienstagent mogelijk in strijd zal worden gehandeld met het recht, waaronder wettelijke voorschriften betreffende het witwassen van geld of de financiering van terrorisme in de zin van Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie (PbEU 2015, L 141). Indien inschrijving reeds heeft plaatsgevonden, haalt de Nederlandsche Bank deze door.
4. De Nederlandsche Bank beslist op de aanvraag binnen drie maanden na ontvangst, of, indien de aanvraag onvolledig is, binnen drie maanden na ontvangst van alle benodigde gegevens. De betaaldienstagent of het bijkantoor verleent geen betaaldiensten dan nadat de inschrijving in het register is voltooid en de Nederlandsche Bank is geïnformeerd over de voorgenomen datum van aanvang van de dienstverlening.
5. Het eerste tot en met het vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing in geval van een wijziging van de in het eerste lid bedoelde gegevens.

R

Aan artikel 3:29a wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Het eerste lid is niet van toepassing indien een betaalinstelling enkel betaaldiensten verleent als bedoeld onder 7 en 8 van de bijlage bij de richtlijn betaaldiensten.

S

In artikel 3:29c, vierde lid, wordt 'onder 4, 5 en 7' vervangen door: onder 4 en 5.

T

Aan artikel 3:53 wordt een lid toegevoegd, luidende:

8. Het eerste en derde lid zijn niet van toepassing indien een betaalinstelling enkel betaaldiensten verleent als bedoeld onder 8 van de bijlage bij de richtlijn betaaldiensten.

U

Aan artikel 3:57 wordt een lid toegevoegd, luidende:

7. Het eerste tot en met het derde lid zijn niet van toepassing indien een betaalinstelling enkel betaaldiensten verleent als bedoeld onder 7 en 8 van de bijlage bij de richtlijn betaaldiensten.

V

Artikel 3:95, eerste lid, wordt gewijzigd als volgt:

1. In onderdeel f vervalt: of.

2. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel g door ‘; of’, wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

- h. betaalinstelling.

W

Aan artikel 3:102, eerste lid, wordt een volzin toegevoegd, luidende: Voor een betaalinstelling kan een bovengrens gelden van 20, 30, 50 of 100 procent.

X

Aan artikel 3:103 wordt een lid toegevoegd, luidende:

- 6. Voor de toepassing van het eerste en tweede lid geldt voor een betaalinstelling een verplichting tot kennisgeving als de omvang van de deelneming boven de 20, 30 of 50 procent stijgt dan wel onder de 10, 20, 30 of 50 procent daalt.

Y

Artikel 5:88, wordt gewijzigd als volgt:

1. Het derde lid, onderdeel b, komt te luiden:

- b. betalingssystemen waaraan slechts betaaldienstverleners deelnemen die deel uitmaken van een richtlijn groep.

2. Het derde lid, onderdeel c, vervalt, onder vervanging van ‘en;’ aan het slot van onderdeel b door een punt.

3. Er worden twee leden toegevoegd, luidende:

- 4. Een aan een systeem als bedoeld in artikel 212a, onderdeel b, van de Faillissementswet deelnemende betaaldienstverlener die toestaat dat een vergunninghoudende betaaldienstverlener via het systeem overboekingsopdrachten doorgeeft, biedt deze mogelijkheid desgevraagd overeenkomstig het eerste lid op objectieve, evenredige en onder niet-discriminerende voorwaarden aan andere vergunninghoudende of geregistreerde betaaldienstverleners.
- 5. In geval van een weigering verstrekt de aan een betalingssysteem deelnemende betaaldienstverlener de verzoekende betaaldienstverlener een opgave van de redenen voor de weigering. De deelnemende betaaldienstverlener verstrekt een afschrift van deze opgave aan de Autoriteit Consument en Markt.

Z

Na artikel 5:88 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 5:88a

- 1. Onverminderd het bepaalde in hoofdstukken 3 en 4 van de Mededingingswet, zijn de voorwaarden die door banken worden verbonden aan de toegang van betaalinstanties tot betaalrekeningsdiensten objectief, niet-discriminerend en evenredig. Deze toegang is voldoende om betaalinstanties in staat te stellen op ongebleemde en efficiënte wijze betaaldiensten aan te bieden.
- 2. Een weigering van toegang wordt door de bank onder volledige opgave van redenen gemeld bij de Autoriteit Consument en Markt.

AA

De bijlage behorende bij artikel 1:79 wordt gewijzigd als volgt:

1. In de opsomming van de artikelen uit het Deel Marktoegang financiële ondernemingen wordt ‘2:3e, eerste lid’ vervangen door: 2:3e, eerste, tweede en derde lid en ‘2:106a, eerste lid’ vervangen door:

2:106a, eerste en vierde lid en '2:107a, eerste en tweede lid' vervangen door: 2:107a, eerste lid.

2. In de opsomming van de artikelen uit het Deel Gedragstoezicht financiële markten wordt '5:88, eerste en tweede lid' vervangen door: 5:88, eerste, tweede, vierde en vijfde lid, 5:88a, eerste en tweede lid.

3. In de opsomming van de artikelen uit het Deel Prudentieel toezicht financiële ondernemingen vervalt 3:111b, eerste lid.

BB

De bijlage behorende bij artikel 1:80 wordt gewijzigd als volgt:

1. In de opsomming van de artikelen uit het Deel Markttoegang financiële ondernemingen wordt '2:3e, eerste lid' vervangen door: 2:3e, eerste, tweede en derde lid en '2:106a, eerste lid' vervangen door: 2:106a, eerste en vierde lid en '2:107a, eerste en tweede lid' vervangen door: 2:107a, eerste lid.

2. In de opsomming van de artikelen uit het Deel Gedragstoezicht financiële markten wordt '5:88, eerste en tweede lid' vervangen door: 5:88, eerste, tweede, vierde en vijfde lid, 5:88a, eerste en tweede lid.

3. In de opsomming van de artikelen uit het Deel Prudentieel toezicht financiële ondernemingen vervalt 3:111b, eerste lid.

ARTIKEL II

De **Wet bekostiging financieel toezicht** wordt gewijzigd als volgt:

A

Aan de tabel in Bijlage I, onderdeel Wft.D4, worden in numerieke volgorde de volgende onderdelen toegevoegd:

Wft.D4.08a	De behandeling van een aanvraag tot verlening van een verklaring van geen bezwaar als bedoeld in artikel 3:95, eerste lid, aanhef en onderdeel h, van de Wet op het financieel toezicht, indien DNB voor de behandeling van de aanvraag niet meer dan 15 uur nodig heeft	€ 1.600
Wft.D4.08b	De behandeling van een aanvraag tot verlening van een verklaring van geen bezwaar als bedoeld in artikel 3:95, eerste lid, aanhef en onderdeel h, van de Wet op het financieel toezicht, indien DNB voor de behandeling van de aanvraag meer dan 15 uur en niet meer dan 150 uur nodig heeft	€ 5.000
Wft.D4.08c	De behandeling van een aanvraag tot verlening van een verklaring van geen bezwaar als bedoeld in artikel 3:95, eerste lid, aanhef en onderdeel h, van de Wet op het financieel toezicht, indien DNB voor de behandeling van de aanvraag meer dan 150 uur nodig heeft	€ 30.500

ARTIKEL III

Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 514 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel a komt te luiden:

a. *authenticeren of authenticatie*: volgen van een procedure die de betaaldienstverlener in staat stelt de identiteit van een betaaldienstgebruiker dan wel de validiteit van het gebruik van een specifiek betaalinstrument te verifiëren, met inbegrip van de persoonlijke beveiligingsgegevens van de betaaldienstgebruiker;

2. Onderdeel g komt te luiden:

g. *betaalinstrument*: gepersonaliseerd instrument of gepersonaliseerde instrumenten of het geheel van procedures, overeengekomen tussen betaaldienstgebruiker en betaaldienstverlener, waarvan gebruik wordt gemaakt voor het initiëren van een betaalopdracht;

3. Onderdeel k komt te luiden:

k. *betalingstransactie*: door of voor rekening van de betaler of door de betalingsbegunstigde geïnitieerde handeling waarbij geldmiddelen worden gedeponereerd, overgemaakt of opgenomen, ongeacht of er onderliggende verplichtingen tussen de betaler en de betalingsbegunstigde zijn;

4. Onderdeel p komt te luiden:

p. *referentierentevoet*: de rentevoet die als berekeningsgrondslag voor in rekening te brengen interesten wordt gehanteerd, en die afkomstig is van een bron die door het publiek kan worden geraadpleegd en door beide partijen kan worden geverifieerd;

5. Onderdeel r komt te luiden:

r. *richtlijn*: Richtlijn (EU) 2015/2366 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (Pb EU L 337/58);

6. In onderdeel u vervalt het woord 'relevante'.

7. Na onderdeel u worden de volgende onderdelen toegevoegd:

v. *betaalinitiatiedienst*: een dienst voor het initiëren van een betaalopdracht, op verzoek van de betaaldienstgebruiker, met betrekking tot een betaalrekening die bij een andere betaaldienstverlener wordt aangehouden;

w. *rekeninginformatiedienst*: een onlinedienst voor het verstrekken van geconsolideerde informatie over een of meer betaalrekeningen die de betaaldienstgebruiker bij een andere betaaldienstverlener of bij meer dan één betaaldienstverlener aanhoudt;

x. *rekeninghoudende betaaldienstverlener*: een betaaldienstverlener die ten behoeve van een betaler een betaalrekening aanbiedt en beheert;

y. *betaalinitiatiedienstverlener*: een betaaldienstverlener die de in bijlage I, punt 7, van de richtlijn, bedoelde bedrijfsactiviteiten uitoefent;

z. *rekeninginformatiedienstverlener*: een betaaldienstverlener die de in bijlage I, punt 8, van de richtlijn, bedoelde bedrijfsactiviteiten uitoefent;

aa. *overmaking*: een betaaldienst voor het crediteren van de betaalrekening van een begunstigde met een betalingstransactie of een reeks betalingstransacties van een betaalrekening van een betaler door de betaaldienstverlener die de betaalrekening van de betaler beheert, op basis van een door de betaler gegeven opdracht;

ab. *sterke cliëntauthenticatie*: authenticatie met gebruikmaking van twee of meer factoren die worden aangemerkt als kennis (iets wat alleen de gebruiker weet), bezit (iets wat alleen de gebruiker heeft) en inherente eigenschap (iets wat de gebruiker is) en die onderling onafhankelijk zijn, in die zin, dat de compromittering van één ervan geen afbreuk doet aan de betrouwbaarheid van de andere en die zodanig is opgezet dat de vertrouwelijkheid van de authenticatiegegevens wordt beschermd;

ac. *persoonlijke beveiligingsgegevens*: voor doeleinden van authenticatie door de betaaldienstverlener aan een betaaldienstgebruiker verstrekte gepersonaliseerde kenmerken;

ad. *gevoelige betaalgegevens*: gegevens waarmee fraude kan worden gepleegd, waaronder persoonlijke beveiligingsgegevens. Voor de activiteiten van betaalinitiatiedienstverleners en rekeninginformatiedienstverleners vormen de naam van de rekeninghouder en het rekeningnummer geen gevoelige betaalgegevens.

B

In artikel 515 komen, onder vermelding van het vierde en het vijfde lid tot het vijfde en zesde lid, de leden 1 tot en met 4 te luiden:

1. Deze titel is van toepassing indien zowel de betaaldienstverlener van de betaler als de betaaldienstverlener van de begunstigde of de enige bij de betalingstransactie betrokken betaaldienstverlener zich in de Unie of de Europese Economische Ruimte bevinden.
2. Deze titel is voorts van toepassing, met uitzondering van de artikelen 535 tot en met 540, op betalingstransacties in valuta's van niet-lidstaten of van staten die geen partij zijn bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte waarbij zowel de betaaldienstverlener van de betaler als de betaaldienstverlener van de begunstigde, of de enige bij de betalingstransactie betrokken betaaldienstverlener zich in de Unie of in de Europese Economische Ruimte bevinden.

3. Deze titel is voorts van toepassing, met uitzondering van de artikelen 520, tweede en vierde lid, 530, 531, 535, 537, eerste lid, 543 tot en met 545 en 547, op betalingstransacties in alle valuta waarbij slechts een van de betaaldienstverleners zich in de Unie of de Europese Economische Ruimte bevindt met betrekking tot de delen van de betalingstransactie die binnen de Unie of de Europese Economische Ruimte worden uitgevoerd.
4. Deze titel is niet van toepassing op de betaaldiensten, bedoeld in artikel 1:5a, tweede lid, van de Wet op het financieel toezicht.

C

Na artikel 515 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 515a

Op betaaldienstverleners die uitsluitend een rekeninginformatiedienst aanbieden zijn van deze titel slechts de artikelen 522c en 524 van toepassing.

D

Artikel 517 wordt gewijzigd als volgt:

1. Aan het eerste lid wordt een zin toegevoegd, luidende:

De betaaldienstgebruiker kan de wijzigingen vóór de beoogde datum van inwerkingtreding aanvaarden of verwerpen.

2. In het tweede lid wordt in onderdeel a 'deelt de betaaldienstverlener de betaaldienstgebruiker mee' vervangen door: stelt de betaaldienstverlener de betaaldienstgebruiker ervan in kennis.

3. In het tweede lid komt onderdeel b als volgt te luiden:

b. stelt de betaaldienstverlener de betaaldienstgebruiker er ook van in kennis dat wanneer de betaaldienstgebruiker deze wijzigingen verwerpt, de betaaldienstgebruiker het recht heeft de raamovereenkomst kosteloos en met ingang van elk moment tot de datum waarop de wijziging zou ingaan, te beëindigen.

E

Artikel 518, tweede lid, komt als volgt te luiden:

2. De raamovereenkomst kan door de betaaldienstgebruiker kosteloos worden beëindigd, behalve wanneer de overeenkomst minder dan zes maanden in werking is geweest. Eventuele voor beëindiging van de raamovereenkomst aan te rekenen kosten zijn passend en in overeenstemming met de feitelijke kosten.

F

Artikel 520 wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid wordt '542, tweede lid' vervangen door: 542, vierde lid

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Bij een betalingstransactie die binnen de Europese Unie wordt verricht en waarbij de betaaldienstverleners van zowel de betaler als de begunstigde, of de enige bij de betalingstransactie betrokken betaaldienstverlener, zich binnen de Europese Unie bevinden, betalen de betaler en de begunstigde elk voor zich de kosten die hun respectieve betaaldienstverlener in rekening brengt.

3. Aan het einde van het derde lid wordt een zin toegevoegd, luidende:

De eventueel in rekening gebrachte kosten liggen niet hoger dan de directe kosten die de begunstigde zelf voor het gebruik van het specifieke betaalinstrument maakt.

4. Er wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Geen vergoeding wordt door de begunstigde gevraagd voor het gebruik van betaalinstrumenten waarvan de afwikkelingsvergoedingen onder hoofdstuk II van Verordening (EU) nr. 2015/571 vallen, noch voor betaaldiensten waarop Verordening (EU) nr. 260/2012 van toepassing is.

G

Artikel 521, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel a wordt '525, eerste lid, onder c en d en 529, vierde en vijfde lid' vervangen door: '525, eerste lid, onder c en e, en 529, vijfde en zesde lid' en wordt 'of verder gebruik ervan niet kan worden geblokkeerd' vervangen door: of verder gebruik daarvan niet kan worden voorkomen.
2. In onderdeel b wordt 'is geauthenticeerd' vervangen door: was toegestaan.
3. In onderdeel d wordt 'of zijn instemming met de uitvoering van de betalingstransactie aan de begunstigde heeft verstrekt' vervangen door: of de begunstigde met de uitvoering van de betalings-transactie heeft ingestemd.

H

Het opschrift van Afdeling 2 komt te luiden:

Afdeling 2 Toestaan van betalingstransacties

I

Artikel 522 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid, eerste volzin, wordt 'betaaldienstverlener' vervangen door: relevante betaaldienstverlener(s).
2. In het tweede lid wordt na de eerste volzin een zin toegevoegd, luidende:

De instemming met de uitvoering van een betalingstransactie kan ook worden verleend via de begunstigde of de betaalinitiatiedienstverlener.

J

Er worden na artikel 522 drie artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 522a

1. Een rekeninghoudende betaaldienstverlener bevestigt op verzoek van een betaaldienstverlener die op kaarten gebaseerde betaalinstrumenten uitgeeft, onmiddellijk of een bedrag dat noodzakelijk is voor de uitvoering van een op kaarten gebaseerde betalingstransactie, beschikbaar is op de betaalrekening van de betaler, mits:
  - a) de betaalrekening van de betaler online toegankelijk is op het moment van het verzoek;
  - b) de betaler er uitdrukkelijk mee heeft ingestemd dat de rekeninghoudende betaaldienstverlener antwoordt op verzoeken van een specifieke betaaldienstverlener om te bevestigen dat het bedrag dat overeenkomt met een bepaalde op kaarten gebaseerde betalingstransactie, op de betaalrekening van de betaler beschikbaar is; en
  - c) de in onderdeel b genoemde instemming is verleend voordat het eerste verzoek om bevestiging is gedaan.
2. De betaaldienstverlener kan om de in het eerste lid bedoelde bevestiging verzoeken indien:
  - a) de betaler er uitdrukkelijk mee heeft ingestemd dat de betaaldienstverlener om de in het eerste lid bedoelde bevestiging verzoekt;
  - b) de betaler de op kaarten gebaseerde betalingstransactie voor het betreffende bedrag geïnitieerd heeft aan de hand van een op kaarten gebaseerd betaalinstrument dat door de betaaldienstverlener is uitgegeven; en
  - c) hij zich vóór elk verzoek om bevestiging authenticeert bij de rekeninghoudende betaaldienstverlener en op een veilige manier met de rekeninghoudende betaaldienstverlener communiceert, overeenkomstig artikel 98, eerste lid, onder d) van de richtlijn.
3. In overeenstemming met Richtlijn 95/46/EG bestaat de in eerste lid bedoelde bevestiging

uitsluitend uit een antwoord in de vorm van een eenvoudig „ja’ of „nee’, en niet uit een rekeningafschrift van het saldo. Dit antwoord wordt niet opgeslagen of voor andere doeleinden gebruikt dan voor de uitvoering van de op kaarten gebaseerde betalingstransactie.

4. De in het eerste lid bedoelde bevestiging biedt de rekeninghoudende betaaldienstverlener niet de mogelijkheid de geldmiddelen op de betaalrekening van de betaler te blokkeren.
5. De betaler kan de rekeninghoudende betaaldienstverlener verzoeken hem de identificatie van de betaaldienstverlener en het verstrekte antwoord mee te delen.
6. Dit artikel is niet van toepassing op betalingstransacties die zijn geïnitieerd met op kaarten gebaseerde betaalinstrumenten waarop elektronisch geld, als gedefinieerd in artikel 2, punt 2, van Richtlijn 2009/110/EG, is opgeslagen.

Artikel 522b

Een betaler heeft het recht om voor betaaldiensten als bedoeld in bijlage I, punt 7, van de richtlijn gebruik te maken van een betaalinitiatiedienstverlener. Dit recht is niet van toepassing indien de betaalrekening niet online raadpleegbaar is.

Artikel 522c

Een betaaldienstgebruiker heeft het recht gebruik te maken van diensten die hem toegang bieden tot rekeninginformatie als bedoeld in bijlage I, punt 8 van de richtlijn. Dit recht is niet van toepassing indien de betaalrekening niet online raadpleegbaar is.

K

Artikel 523 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid wordt ‘krachtens andere toepasselijke wetgeving’ vervangen door: krachtens Unierecht of krachtens andere toepasselijke wetgeving.
2. Er worden vier leden toegevoegd, luidende:
  5. Een rekeninghoudende betaaldienstverlener kan een rekeninginformatiedienstverlener of een betaalinitiatiedienstverlener de toegang tot een betaalrekening ontzeggen om objectieve en op voldoende aanwijzingen gebaseerde redenen in verband met niet-toegestane of frauduleuze toegang tot de betaalrekening door die rekeninginformatiedienstverlener of die betaalinitiatiedienstverlener, waaronder de niet-toegestane of frauduleuze initiëring van een betalingstransactie.
  6. De rekeninghoudende betaaldienstverlener informeert, in de situaties genoemd in het vijfde lid, de betaler in de overeengekomen vorm over de ontzegging van toegang tot de betaalrekening en over de redenen daarvoor. Indien mogelijk wordt deze informatie aan de betaler meegedeeld voordat de toegang wordt ontzegd, en ten laatste onmiddellijk daarna, tenzij het verstrekken van die informatie objectief gerechtvaardigde veiligheidsoverwegingen zou doorkruisen of krachtens ander toepasselijk Unierecht of toepasselijk nationaal recht verboden is.
  7. De rekeninghoudende betaaldienstverlener verleent toegang tot de betaalrekening zodra de redenen voor het ontzeggen van de toegang niet langer bestaan.
  8. In de in het zesde lid genoemde gevallen meldt de rekeninghoudende betaaldienstverlener het incident betreffende de rekeninginformatiedienstverlener of de betaalinitiatiedienstverlener onmiddellijk aan de Nederlandsche Bank. Daarbij moeten de relevante gegevens van de zaak worden vermeld en de redenen voor het nemen van stappen. De Nederlandsche Bank beoordeelt de zaak en neemt, indien noodzakelijk, passende maatregelen.

L

Artikel 524 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt ‘de veiligheid van gepersonaliseerde veiligheidskenmerken’ vervangen door: de veiligheid van de persoonlijke beveiligingsgegevens.

2. Er wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

3. De voorwaarden bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, zijn objectief, niet-discriminerend en evenredig.

M

Artikel 525 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel a, wordt 'de gepersonaliseerde veiligheidskenmerken' vervangen door: de persoonlijke beveiligingsgegevens.
2. In het eerste lid wordt onder verlettering van onderdelen d en e naar e en f een onderdeel d ingevoegd, luidende:
  - d. biedt de betaaldienstgebruiker de mogelijkheid de in artikel 524, eerste lid, onder b, bedoelde kennisgeving kosteloos te doen en brengt, voor zover er al kosten zijn, alleen de rechtstreeks aan dat instrument gerelateerde vervangingskosten in rekening;

N

Artikel 526 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding '1.' geplaatst.
2. In het eerste lid (nieuw) wordt 'foutieve betalingstransactie' vervangen door: onjuist uitgevoerde betalingstransactie.
3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
  2. Wanneer een betaalinitiatiedienstverlener bij de transactie betrokken is, verkrijgt de betaaldienstgebruiker rectificatie van de rekeninghoudende betaaldienstverlener overeenkomstig het eerste lid, onverminderd artikel 528, eerste en vijfde lid, alsmede artikel 543.

O

Artikel 527 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'enig ander falen' ingevoegd: van de door de betaaldienstverlener aangeboden diensten.
2. Aan het eerste lid wordt een zin toegevoegd, luidende: Indien de betalingstransactie geïnitieerd wordt via een betaalinitiatiedienstverlener, levert deze het bewijs dat, binnen zijn verantwoordelijkheid, de betalingstransactie is geauthenticeerd, juist is geregistreerd en niet door een technische storing of enig ander falen in verband met de betaaldienst waarmee hij is belast, is beïnvloed.
3. In het tweede lid wordt 'door de betaaldienstverlener' vervangen door: door de betaaldienstverlener, daaronder in voorkomende geval de betaalinitiatiedienstverlener begrepen,.
4. Aan het tweede lid wordt een zin toegevoegd, luidende: De betaaldienstverlener, daaronder in voorkomend geval de betaalinitiatiedienstverlener begrepen, verstrekt ondersteunend bewijs om fraude of grove nalatigheid van de zijde van de betaler te bewijzen.

P

Artikel 528 komt te luiden:

Artikel 528

1. Onverminderd artikel 526, betaalt de betaaldienstverlener van de betaler, in geval van een niet-toegestane betalingstransactie, de betaler onmiddellijk het bedrag van de niet-toegestane betalingstransactie terug en in elk geval uiterlijk aan het einde van de eerstvolgende werkdag, nadat hij bekend is geworden met de transactie of daarvan in kennis is gesteld.
2. Op grond van het eerste lid herstelt de betaaldienstverlener van de betaler de betaalrekening die met dat bedrag is gedebiteerd in de toestand zoals die geweest zou zijn wanneer de

niet-toegestane betalingstransactie niet had plaatsgevonden. De valutadatum van de creditering van de betaalrekening van de betaler is uiterlijk de datum waarop het bedrag was gedebiteerd.

3. Het eerste lid is niet van toepassing indien de betaaldienstverlener van de betaler redelijke gronden heeft om fraude te vermoeden en hij deze gronden schriftelijk aan de Autoriteit Financiële Markten meedeelt.
4. Indien de betalingstransactie via een betaalinitiatiedienstverlener wordt geïnitieerd, betaalt de rekeninghoudende betaaldienstverlener onmiddellijk, en in elk geval uiterlijk aan het einde van de eerstvolgende werkdag, het bedrag van de niet-toegestane betalingstransactie terug en herstelt hij, in voorkomend geval, de betaalrekening die met dat bedrag was gedebiteerd, in de toestand zoals die geweest zou zijn wanneer de niet-toegestane betalingstransactie niet had plaatsgevonden.
5. Ingeval de betaalinitiatiedienstverlener aansprakelijk is voor de niet-toegestane betalingstransactie, vergoedt hij de rekeninghoudende betaaldienstverlener op diens verzoek onmiddellijk de geleden verliezen of de aan de betaler terugbetaalde bedragen, waaronder het bedrag van de niet-toegestane betalingstransactie. Overeenkomstig artikel 527, tweede lid, is de betaalinitiatiedienstverlener gehouden te bewijzen dat, binnen zijn verantwoordelijkheid, de betalingsstransactie is geauthenticeerd, juist is geregistreerd en niet door een technische storing of enig ander falen in verband met de betaaldienst waarmee hij is belast, is beïnvloed.
6. Aanvullende financiële compensatie kan worden vastgesteld overeenkomstig het recht dat van toepassing is op de tussen de betaler en zijn betaaldienstverlener gesloten overeenkomst of de tussen de betaler en de betaalinitiatiedienstverlener gesloten overeenkomst, indien van toepassing.

Q

Artikel 529 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. In afwijking van artikel 528 draagt de betaler tot een bedrag van ten hoogste € 50 het verlies met betrekking tot niet-toegestane betalingstransacties voortvloeiende uit het gebruik van een verloren of gestolen betaalinstrument of uit onrechtmatig gebruik van een betaalinstrument, tenzij:
  - a. het verlies, de diefstal of het onrechtmatig gebruik van een betaalinstrument niet kon worden vastgesteld door de betaler voordat een betaling plaatsvond, tenzij de betaler zelf frauduleus heeft gehandeld; of
  - b. het verlies is veroorzaakt door het handelen of nalaten van een werknemer, agent of bijkantoor van een betaaldienstverlener of van een entiteit waaraan diens activiteiten waren uitbesteed.

2. In het derde lid wordt 'gepersonaliseerde veiligheidskenmerken' vervangen door: persoonlijke beveiligingsgegevens.

3. Onder vernummering van het vierde en vijfde lid tot vijfde en zesde lid, wordt een lid ingevoegd:

4. Indien de betaaldienstverlener van de betaler geen sterke cliëntauthenticatie verlangt, draagt de betaler geen financiële verliezen, tenzij de betaler frauduleus heeft gehandeld. Indien de sterke cliëntauthenticatie door de begunstigde of de betaaldienstverlener van de begunstigde niet wordt aanvaard, wordt de door de betaaldienstverlener van de betaler geleden financiële schade door hen vergoed.

R

Er wordt na artikel 529 een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 529a

1. Wanneer een betalingstransactie door of via de begunstigde in het kader van een op kaarten gebaseerde betalingstransactie wordt geïnitieerd en het exacte bedrag niet bekend is op het moment dat de betaler instemming verleent om de betalingstransactie uit te voeren, kan de betaaldienstverlener van de betaler slechts geldmiddelen op de betaalrekening van de betaler

blokkeren indien de betaler instemming heeft verleend voor het exacte bedrag aan te blokkeren geldmiddelen.

2. De betaaldienstverlener van de betaler geeft de overeenkomstig het eerste lid op de betaalrekening van de betaler geblokkeerde geldmiddelen vrij na de ontvangst van de informatie over het exacte bedrag van de betalingstransactie en uiterlijk onmiddellijk na de ontvangst van de betaalopdracht.

S

Artikel 530 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel a, wordt 'op het moment waarop ingestemd werd met de betaalopdracht' vervangen door: bij het toestaan van de betalingstransactie.

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Op verzoek van de betaaldienstverlener toont de betaler aan dat aan deze voorwaarden is voldaan.

3. Aan het derde lid wordt een zin toegevoegd, luidende:

De valutadatum van de creditering van de betaalrekening van de betaler valt niet later dan de datum waarop de rekening met dat bedrag was gedebiteerd.

4. Het vierde lid vervalt.

5. Het zesde lid komt te luiden:

6. In afwijking van het eerste lid kunnen de betaler en de betaaldienstverlener overeenkomen dat de betaler geen recht heeft op terugbetaling mits:
  - a. hij zijn instemming met de uitvoering van de betalingstransactie rechtstreeks aan de betaaldienstverlener heeft gericht; en
  - b. door de betaaldienstverlener of door de begunstigde ten minste vier weken voor de vervaldag op een overeengekomen wijze informatie betreffende de toekomstige betalings-transactie ten behoeve van de betaler was verstrekt of ter beschikking was gesteld.

6. Het vijfde en zesde lid worden vernummerd tot vierde en vijfde lid.

T

Artikel 531 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. De betaler heeft gedurende een periode van acht weken na de datum waarop de geldmiddelen zijn gedebiteerd, een onvoorwaardelijk recht om de in artikel 530 bedoelde terugbetaling te verzoeken.

2. Het vierde lid vervalt.

U

In artikel 532, eerste lid, vervalt 'rechtstreeks door de betaler of niet-rechtstreeks door of via een begunstigde gegeven'.

V

Artikel 533 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid na 'weigert een betaalopdracht uit te voeren' ingevoegd: of een betalingstransactie te initiëren.

2. In het eerste lid wordt 'tenzij de nationale of communautaire wetgeving dit verbiedt' vervangen door: tenzij ander toepasselijk Unierecht of toepasselijk nationaal recht dit verbiedt.

3. In het derde lid wordt 'kosten' vervangen door: een redelijke vergoeding.

4. Het vierde lid komt te luiden:

4. Indien alle in de raamovereenkomst van de betaler gestelde voorwaarden vervuld zijn, weigert de rekeninghoudende betaaldienstverlener van de betaler niet een toegestane betaalopdracht uit te voeren, ongeacht of de betaalopdracht door een betaler zelf, onder meer door een betaalinitiatiedienstverlener, dan wel door of via een begunstigde is geïnitieerd, tenzij ander toepasselijk Unierecht of toepasselijk nationaal recht dit verbiedt.

W

Artikel 534 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:

2. Indien de betalingstransactie door een betaalinitiatiedienstverlener dan wel door of via een begunstigde wordt geïnitieerd, kan de betaler de betaalopdracht niet meer herroepen nadat hij aan de betaalinitiatiedienstverlener instemming heeft verleend om de betalingstransactie te initiëren dan wel aan de begunstigde instemming heeft verleend om de betalingstransactie uit te voeren.

2. In het vijfde lid wordt 'zijn betaaldienstverlener' vervangen door: de relevante betaaldienstverleners.

3. In het zesde lid wordt 'de betaaldienstverlener' vervangen door: de relevante betaaldienstverlener.

X

Artikel 535 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'betaaldienstverlener' telkens vervangen door: betaaldienstverlener(s).

2. In het tweede lid 'de betaaldienstverlener zijn kosten op het overgemaakte bedrag inhoudt' vervangen door: de relevante betaaldienstverlener zijn kosten op het overgemaakte bedrag inhoudt.

Y

Artikel 536 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt, onder verlettering van onderdeel b naar onderdeel c, een nieuw onderdeel b ingevoegd, luidende:

- b. binnenlandse betalingstransacties in de valuta van de lidstaat buiten de eurozone;

2. In het tweede lid wordt 'intracommunautaire betalingstransacties' vervangen door: betalingstransacties binnen de Europese Unie.

Z

Artikel 541 wordt als volgt gewijzigd:

1. De tweede zin van het eerste lid van artikel 541 komt te luiden:

De betaaldienstverlener van de begunstigde zorgt ervoor dat het bedrag van de betalingstransactie ter beschikking van de begunstigde komt zodra dat bedrag op de rekening van de betaaldienstverlener van de begunstigde is gecrediteerd wanneer er van de zijde van de betaaldienstverlener van de begunstigde geen valutawissel is, er een valutawissel is tussen de euro en de valuta van een lidstaat of tussen de valuta's van twee lidstaten.

2. Er wordt aan het eerste lid een zin toegevoegd, luidende: De in de vorige zin opgenomen verplichting is ook van toepassing op betalingen binnen één betaaldienstverlener.

AA

Artikel 542 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:

2. Indien de unieke identificator die door de betaaldienstgebruiker is verstrekt, onjuist is, is de betaaldienstverlener uit hoofde van artikelen 543 tot en met 545 niet aansprakelijk voor de niet-uitvoering of gebrekkige uitvoering van de betalingstransactie.

2. Onder vernummering van het derde tot het vijfde lid, worden de volgende leden ingevoegd:

3. De betaaldienstverlener van de betaler levert in het geval als bedoeld in het tweede lid redelijke inspanningen om de met de betalingstransactie verband houdende geldmiddelen terug te krijgen. De betaaldienstverlener van de begunstigde werkt mee aan die inspanningen, onder meer door alle voor de te innen geldmiddelen relevante informatie aan de betaaldienstverlener van de betaler mee te delen. Indien het innen van geldmiddelen op grond van de eerste zin niet mogelijk is, verstrekt de betaaldienstverlener van de betaler aan de betaler, op diens schriftelijke verzoek, alle voor de betaaldienstverlener van de betaler beschikbare informatie die relevant is voor de betaler om een rechtsvordering in te stellen om de geldmiddelen terug te krijgen.
4. Indien dat in de raamovereenkomst is overeengekomen, mag de betaaldienstverlener de betaaldienstgebruiker voor het terugverkrijgen kosten aanrekenen.

AB

Artikel 543 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'door de betaler' ingevoegd: 'rechtstreeks' en wordt 'artikel 542, tweede en derde lid' vervangen door: artikel 542, tweede en vijfde lid.
2. Aan het tweede lid wordt een zin toegevoegd, luidende: De valutadatum van de creditering van de betaalrekening van de betaler is uiterlijk de datum waarop het bedrag was gedebiteerd.
3. Aan het derde lid wordt een zin toegevoegd, luidende: De valutadatum voor de creditering van de betaalrekening van de begunstigde is uiterlijk de datum waarop het bedrag bij een correcte uitvoering voor de transactie zou zijn gevaluteerd overeenkomstig artikel 541.
4. Aan het vierde lid wordt een zin toegevoegd, luidende: De betaler worden daarvoor geen kosten aangerekend.
5. Er wordt een vijfde lid toegevoegd, luidende:
  5. Bij een niet-tijdige uitvoering van een betalingstransactie zorgt de betaaldienstverlener van de begunstigde ervoor dat, op verzoek van de betaaldienstverlener van de betaler die voor rekening van de betaler optreedt, de valutadatum voor de creditering van de betaalrekening van de begunstigde uiterlijk de datum is waarop het bedrag bij een correcte uitvoering van de transactie zou zijn gevaluteerd.

AC

Artikel 544 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'artikel 542, tweede en derde lid' vervangen door: artikel 542, tweede en vijfde lid.
2. Aan het tweede lid wordt een zin toegevoegd, luidende:

Indien een betaalopdracht niet tijdig wordt verzonden, wordt het bedrag op de betaalrekening van de begunstigde gevaluteerd uiterlijk op de datum waarop het bij een correcte uitvoering van de transactie zou zijn gevaluteerd.
3. In het derde lid wordt 'artikel 542, tweede en derde lid' vervangen door: artikel 542, tweede en vijfde lid.
4. Aan het derde lid wordt een zin toegevoegd, luidende: Het bedrag wordt op de rekening van de begunstigde gevaluteerd uiterlijk op de datum waarop het bij een correcte uitvoering van de transactie zou zijn gevaluteerd.

5. Aan het vierde lid wordt een zin toegevoegd, luidende: De valutadatum van de creditering van de betaalrekening van de betaler is uiterlijk de datum waarop het bedrag was gedebiteerd.

6. Onder vernummering van het vijfde naar het zesde lid, wordt een lid ingevoegd, luidende:

5. De verplichting uit hoofde van het vierde lid geldt niet voor de betaaldienstverlener van de betaler wanneer hij bewijst dat de betaaldienstverlener van de begunstigde het bedrag van de betalingstransactie heeft ontvangen, zelfs indien de uitvoering van de betalingstransactie louter vertraagd wordt. In dat geval valuteert de betaaldienstverlener van de begunstigde het bedrag op de rekening van de begunstigde uiterlijk op de datum waarop het bij een correcte uitvoering zou zijn gevaluteerd.

7. Aan het zesde lid (nieuw) wordt een zin toegevoegd, luidende:

De begunstigde worden daarvoor geen kosten aangerekend.

AD

In artikel 545 wordt na 'gebrekkige uitvoering' ingevoegd: , niet-tijdige uitvoering daaronder begrepen,.

AE

Er wordt na artikel 545 een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 545a

1. Wanneer een betaalopdracht door een betaler via een betaalinitiatiedienstverlener wordt geïnitieerd, betaalt de rekeninghoudende betaaldienstverlener de betaler, onverminderd de artikelen 526 en 542, tweede en derde lid, het bedrag van de niet-uitgevoerde of gebrekkige betalingstransactie terug en herstelt hij de betaalrekening die met dat bedrag was gedebiteerd, in de toestand zoals die geweest zou zijn wanneer de gebrekkige betalingstransactie niet had plaatsgevonden.
2. Het bewijs dat de betaalopdracht door de rekeninghoudende betaaldienstverlener van de betaler was ontvangen overeenkomstig artikel 532, en dat de betalingstransactie binnen de bevoegdheid van de betaalinitiatiedienstverlener was geauthentiseerd, correct was geregistreerd en niet door een technische storing of enig ander falen in verband met de niet-uitvoering of de gebrekkige of niet-tijdige uitvoering van de transactie was beïnvloed, wordt geleverd door de betaalinitiatiedienstverlener.
3. Indien de betaalinitiatiedienstverlener aansprakelijk is voor de niet-uitvoering of de gebrekkige of niet-tijdige uitvoering van de betalingstransactie, vergoedt hij de rekeninghoudende betaaldienstverlener op diens verzoek onmiddellijk voor de geleden verliezen of naar aanleiding van het terugbetalen van de betaler betaalde bedragen.

AF

Artikel 547 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'de artikelen 543, 544 en 545' vervangen door: de artikelen 528, 543, 544 en 545.

2. Aan het eerste lid wordt een zin toegevoegd, luidende:

Daartoe behoort een compensatie wanneer een van de betaaldienstverleners geen sterke cliëntauthenticatie toepast.

AG

In artikel 548 wordt 'nationale of communautaire wetgeving' vervangen door: nationaal recht of Unierecht.

AH

In artikel 549 wordt '530, vijfde lid' vervangen door: 530, vierde lid.

Al

In artikel 551, eerste lid, wordt '530, vijfde lid' vervangen door: 530, vierde lid.

ARTIKEL IV

De **Wet handhaving consumentenbescherming** wordt als volgt gewijzigd:

A

Er wordt na artikel 8.13 een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 8.14

Een begunstigde als bedoeld in artikel 514, onderdeel c, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, neemt artikel 520, derde en vierde lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek in acht.

B

Aan onderdeel a van de bijlage wordt een rij toegevoegd, luidende:

Richtlijn (EU) 2015/2366 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG.

Artikel 8.14 van deze wet.

ARTIKEL VI

1. De artikelen 1:1, 1:5a, 1:25a, 1:55, 1:56, 1:58, 1:59, 1:93, eerste lid, onderdelen i en j, 1:104, 1:107, 2:3b, 2:3c, 2:3e, 2:10b, 2:10c, 2:106a, 2:107a, 3:29c, 5:88 en 5:88a van de Wet op het financieel toezicht, zoals deze luiden op het moment voor de inwerkingtreding van artikel I, onderdelen A tot en met Q, S en Y tot en met BB, van deze wet, blijven tot 13 juli 2018 van toepassing op betaalinstanties of elektronischgeldinstellingen die op 12 januari 2018 in het bezit waren van een vergunning als bedoeld in de artikelen 2:3b respectievelijk 2:10b van de Wet op het financieel toezicht.
2. Een betaalinstantie of een elektronischgeldinstelling als bedoeld in het eerste lid verkrijgt van rechtswege een vergunning als bedoeld in de artikelen 2:3b respectievelijk 2:10b van de Wet op het financieel toezicht en blijft ingeschreven in het openbaar register als bedoeld in artikel 1:107 van die wet, indien De Nederlandsche Bank reeds over het bewijs beschikt dat aan de in die artikelen genoemde eisen wordt voldaan.
3. De in het eerste lid genoemde artikelen, zoals deze luiden op het moment voor de inwerkingtreding van artikel I, onderdelen A tot en met Q, S en Y tot en met BB, van deze wet, blijven tot 13 januari 2019 van toepassing op natuurlijke personen of rechtspersonen die op het moment voor de inwerkingtreding van artikel I, onderdelen A tot en met Q, S en Y tot en met BB, van deze wet zijn vrijgesteld op grond van artikel 2:3d van de Wet op het financieel toezicht, zoals dat artikel op dat moment luidde.
4. Natuurlijke personen of rechtspersonen als bedoeld in het derde lid worden geacht te zijn vrijgesteld op grond van de artikelen 2:3d respectievelijk 2:10d van de Wet op het financieel toezicht en worden van rechtswege ingeschreven in het openbaar register, bedoeld in artikel 1:107 van die wet, indien de Nederlandsche Bank reeds over het bewijs beschikt dat aan de bij of krachtens die artikelen gestelde eisen wordt voldaan.
5. Onverminderd het eerste lid, blijven betaalinstanties waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 2:3b van de Wet op het financieel toezicht voor het verlenen van diensten als bedoeld onder punt 7 van de bijlage bij richtlijn nr. 2007/64/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 13 november 2007 betreffende betalingsdiensten in de interne markt (PbEU L 319) die aangemerkt kunnen worden als diensten als bedoeld onder punt 3 van bijlage I van die richtlijn, in het bezit van deze vergunning indien zij aantonen op 13 januari 2020 te voldoen aan de voorwaarden gesteld bij of krachtens de artikelen 3:53 en 3:57 van de Wet op het financieel toezicht.
6. Artikel 3:95, eerste lid, van de Wet op het financieel toezicht, zoals dat luidde op het moment voor

---

de inwerkingtreding van artikel I, onderdeel V, van deze wet, blijft tot 13 januari 2019 van toepassing op houders van gekwalificeerde deelnemingen als bedoeld in artikel 3:95, eerste lid, aanhef, van de Wet op het financieel toezicht, in een betaalinstelling, voor zover deze voor of op 12 januari 2018 tot stand zijn gekomen.

ARTIKEL VI

Deze wet wordt aangehaald als: Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten.

ARTIKEL VII

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Financiën,

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

§ 1. Inleiding

Dit wetsvoorstel implementeert richtlijn nr. 2015/2366 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (hierna: PSD II of de richtlijn).

PSD II omvat een groot aantal wijzigingen ten opzichte van zijn voorganger, Richtlijn 2007/64/EG (hierna ook: PSD I). De reikwijdte van de richtlijn is vergroot, de lijst met betaaldiensten waar de richtlijn betrekking op heeft is uitgebreid, er zijn nieuwe vergunningseisen bijgekomen en bestaande bepalingen zijn in meer detail uitgewerkt. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de doelstellingen van de richtlijn en de belangrijkste wijzigingen van PSD II ten opzichte van PSD I.

Het wetsvoorstel bevat in de eerste plaats een wijziging van de Wet op het financieel toezicht. Daarin wordt onder meer een tweetal nieuwe betaaldiensten geïntroduceerd, te weten de betaalinitiatiedienst en de rekeninginformatiedienst en wordt geregeld aan welke voorwaarden moet worden voldaan voor verlening van een vergunning voor het verrichten van deze nieuwe betaaldiensten. Verder worden regels gesteld met betrekking tot het deelnemen aan een betalingssysteem en de toegang van betaalinstellingen tot betaalrekeningdiensten. Ten tweede wordt de Wet bekostiging financieel toezicht gewijzigd in de zin dat daarin de kosten zijn opgenomen voor de behandeling van aanvragen tot verlening van een verklaring van geen bezwaar. Ten derde wordt Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek gewijzigd. Daarin worden onder meer regels gesteld over de toegang van betaalinitiatiedienstverleners en rekeninginformatiedienstverleners tot een betaalrekening, niet-toegestane betalingstransacties en vergoedingen voor het gebruik van betaalinstrumenten. Middels een wijziging van de Wet handhaving consumentenbescherming wordt de Autoriteit Consument en Markt (ACM) aangewezen als toezichthouder op de naleving van de bepalingen over deze vergoedingen.

§ 2. Aanleiding en doelstelling PSD II

Uit de evaluatie van de effecten van PSD I en de raadpleging over het groenboek van de Commissie van 11 januari 2012, getiteld „Naar een geïntegreerde Europese markt voor kaart-, internet- en mobiele betalingen”, is gebleken dat PSD I niet in alle gevallen meer voldoet, mede vanwege de opkomst van internet en mobiele betalingen. Allereerst is gebleken dat een aantal innoverende betaalproducten en -diensten, zoals betaalinitiatiediensten of rekeninginformatiediensten, buiten het toepassingsgebied van PSD I vallen. Het komt de interne markt en het vertrouwen van betaaldienstgebruikers ten goede om deze producten en diensten onder het bereik van PSD II te brengen. Daarnaast kwam naar voren dat het toepassingsgebied van PSD I en de uitzonderingen hierop te vaag of te algemeen geformuleerd waren of gelet op de evolutie van de markt achterhaald waren. De genoemde tekortkomingen van PSD I kunnen leiden tot rechtsonzekerheid, potentiële veiligheidsrisico's in de betalingsketen en een gebrek aan consumentenbescherming. Tot slot blijkt de markt voor betalingen nog steeds (deels) te worden bepaald door nationale grenzen. Dit heeft nadelige effecten voor de concurrentie, waardoor betaaldienstgebruikers onvoldoende kunnen profiteren van de voordelen van de interne markt. PSD II voorziet in verdere harmonisatie, waardoor de verschillen tussen de wetgeving van lidstaten verder wordt teruggebracht. Naar verwachting levert dit een bijdrage aan de totstandkoming van één Europese markt voor financiële dienstverlening, waarvan zowel betaaldienstgebruikers als betaaldienstverleners profiteren.

Mede door de hiervoor genoemde bevindingen omtrent PSD I heeft PSD II drie doelstellingen. Ten eerste het versterken van een interne markt voor kaartbetalingen, internetbetalingen en mobiele betalingen. Ten tweede het stimuleren en faciliteren van innovaties, onder meer door het reguleren van verschillende betaaldiensten die zijn ontstaan na de publicatie van PSD I, zoals de genoemde betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten. Tot slot beoogt PSD II de gesignaleerde problemen van PSD I, zoals het gebruik van achterhaalde of vage begrippen, te verhelpen. In het algemeen geldt dat is gezocht naar een balans tussen het stimuleren van innovatie van de betaaldienstverlening enerzijds en veiligheid van het gebruik van betaaldiensten en consumentenbescherming anderzijds.

§ 3. Belangrijke veranderingen

PSD II is op dezelfde wijze opgebouwd als PSD I. In titel I zijn de algemene bepalingen en begripsomschrijvingen opgenomen, in titel II de eisen omtrent markttoegang en toezicht, in titel III de aan het verlenen van betaaldiensten verbonden voorwaarden en informatieverplichtingen en in titel IV de

rechten en plichten met betrekking tot het gebruik van betaaldiensten. In titel V zijn enkele mogelijkheden tot gedelegeerd handelen opgenomen, alsmede de mogelijkheid voor de Europese Bankenautoriteit (EBA) om technische reguleringsnormen vast te stellen. Titel VI, tot slot, bevat de gebruikelijke eindbepalingen, zoals evaluatie, overgangsrecht en inwerkingtreding. De uiterste datum voor implementatie van de richtlijn is 13 januari 2018.

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van PSD I.

1. Vergroting reikwijdte

In PSD I is toezicht geïntroduceerd op betaaldienstverleners voor zover deze transacties verrichten in een valuta van een lidstaat en de bij een betaaltransactie betrokken betaaldienstverleners beide in een lidstaat gevestigd zijn. PSD II breidt de reikwijdte van de richtlijn op twee punten uit. In de eerste plaats zullen ook transacties waarbij slechts één van de betrokken betaaldienstverleners in de EU is gevestigd, voor een deel onder de reikwijdte van PSD II vallen, namelijk voor zover de transactie binnen de EU plaatsvindt. In de tweede plaats wordt PSD II van toepassing op betaaltransacties in elke valuta. Op deze transacties zijn niet alle voorschriften uit PSD II van toepassing en geldt dat PSD II alleen van toepassing is voor zover de transactie binnen de EU plaatsvindt. Tot slot is van belang dat een dienst daadwerkelijk in de EU aangeboden wordt en de dienstverlening niet slechts toegankelijk is vanuit de EU.

De uitzonderingen op de reikwijdte van de richtlijn, genoemd in artikel 3, zijn op drie belangrijke onderdelen aangepast. Ten eerste wordt voorgesteld om de uitzondering voor betaaldiensten die worden verricht binnen een beperkt netwerk, zoals binnen een bepaald bedrijfsgebouw, strikter te definiëren, met als gevolg dat vooral kleine, beperkte netwerken buiten de reikwijdte van PSD II vallen. Volgens overweging 13 van de preambule van de richtlijn is er sprake van een beperkt netwerk, indien van de betaaldienst alleen gebruik kan worden gemaakt voor de aankoop van goederen en diensten van een welbepaalde detailhandelaar of welbepaalde keten van detailhandelaren, mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden, voor het aankopen van een zeer beperkte reeks goederen of diensten of ingeval het betaalinstrument door een nationale of regionale overheidsinstantie voor specifieke sociale of fiscale doeleinden is gereguleerd om bepaalde goederen of diensten aan te schaffen.

Betaalinstrumenten die onder de vrijstelling voor beperkte netwerken vallen zijn bijvoorbeeld klantenkaarten, tankkaarten, lidmaatschapskaarten, kaarten voor openbaar vervoer, parkeerkaarten of maaltijdcheques. De vrijstelling voor beperkte netwerken gaat gepaard met een plicht om het gebruik maken van deze vrijstelling te melden aan de Nederlandsche Bank.

De tweede categorie diensten die werd uitgezonderd van de reikwijdte van PSD I en die door PSD II wordt verduidelijkt en strikter wordt gedefinieerd, betreft betaaldiensten die worden verricht via telecomapparatuur of -netwerken. Hieronder valt met name een systeem waarbij gefactureerd wordt via de netwerkexploitant of wanneer aankopen rechtstreeks via de telefoonrekening worden afgerekend. Het gaat vooral om diensten die behoren tot entertainment, zoals betaald chatten, video, muziek, spelletjes, informatie over het weer, het nieuws, sportverslaggeving, beurskoersen, telefooninlichtingen en deelname aan TV- en radioprogramma's (zoals stemmen, wedstrijddeelname en rechtstreekse feedback).

De vraag of in dit geval sprake is van een betaaldienst die valt onder de reikwijdte van PSD II is afhankelijk van de vraag of de abonnee al dan niet bevrijdend betaalt aan de aanbieder van elektronische communicatienetwerken of -diensten. Wanneer de abonnee (de betaler) van een dergelijke aanbieder bevrijdend betaalt aan die aanbieder, is van een betaalopdracht door de betaler aan de aanbieder en van een daaruit resulterende betaaldienst van de aanbieder aan de betaler geen sprake, omdat de factuur is voldaan zodra de betaler heeft betaald aan de aanbieder. Wanneer de betaler niet bevrijdend betaalt aan de aanbieder, ligt dat uiteraard anders. In dat geval is wel sprake van een betaalopdracht van de betaler en verricht de aanbieder bij de uitvoering ervan een betaaldienst als bedoeld in artikel 4, derde lid, van PSD II aan de betaler. Wanneer de verkoop van digitale inhoud of spraakgestuurde diensten plaatsvindt door tussenkomst van een platformaanbieder, is het bovenstaande van overeenkomstige toepassing op deze platformaanbieder.

Indien sprake is van betaaldiensten door elektronische communicatienetwerken of -diensten, zijn deze diensten uitgesloten van de toepassing van PSD II als de uitzondering in artikel 3, onderdeel I, van de richtlijn, inzake microbetalingen, van toepassing is. Deze uitzonderingsgrond wordt door PSD II op twee punten gewijzigd. PSD II bepaalt, met het oog op de verlichting van de lasten voor entiteiten die giften voor liefdadigheidsinstellingen inzamelen, dat betalingstransacties in verband met dergelijke giften eveneens worden uitgezonderd. Daarnaast geldt voor zowel de uitzondering voor de aankoop van digitale inhoud en spraakgestuurde diensten als voor de uitzondering voor giften aan liefdadigheidsinstellingen en de aankoop van tickets dat deze alleen van toepassing zijn indien het bedrag van

betalingstransacties onder de in de wet bepaalde drempelwaarde ligt, teneinde de uitzondering te beperken tot betalingen met een beperkte transactiebedrag, vanwege het lage risico. Deze drempelwaarde geldt volgens de Europese Commissie per telefoonnummer/SIM-kaart, en dus niet per abonnee. Als gebruik wordt gemaakt van deze uitzondering moet dit worden gemeld aan de Nederlandsche Bank.

Tot slot wordt de uitzondering die van toepassing is op handelsagenten aangepast. De uitzondering geldt wanneer handelsagenten voor rekening van alleen de betaler dan wel alleen de begunstigde handelen, ongeacht of zij in het bezit zijn van de geldmiddelen van de cliënten. Indien agenten voor rekening van zowel de betaler als de betalingsbegunstigde handelen (zoals op bepaalde platformen voor elektronische handel), worden zij slechts van het toepassingsbereik van de richtlijn uitgesloten indien zij op geen enkel ogenblik in het bezit zijn van of de controle hebben over de geldmiddelen van de cliënten. Hiermee wordt bedoeld dat om onder de uitzondering te vallen, de handelsagent op geen enkel ogenblik de geldmiddelen van de cliënten op zijn of haar rekening dan wel anderszins onder zich mag hebben.

Door de striktere definiëring van de uitzonderingen, wordt de reikwijdte van PSD II vergroot zodat meer dienstverleners onder de richtlijn vallen. Dit betekent dat zij een vergunning als betaalinstantelling nodig hebben indien zij deze betaaldiensten verrichten in de uitoefening van beroep of bedrijf.¹ Naar aanleiding van implementatiewerkgroepen in Brussel wordt aangenomen dat het niet relevant is of dit wel of geen hoofdactiviteit van de onderneming betreft.

2. Nieuwe betaaldiensten

Met het oog op het bevorderen van innovatie worden twee nieuwe betaaldiensten gereguleerd door PSD II: betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten. De betaalinitiatiedienst is een dienst voor het initiëren van betaalopdrachten, op verzoek van de betaaldienstgebruiker, met betrekking tot een betaalrekening die bij een andere betaaldienstverlener wordt aangehouden. Kortom, de betaaldienstverlener initieert de betaling ten behoeve van de betaaldienstgebruiker (een consument of een onderneming), bijvoorbeeld bij online aankopen bij een webwinkel. De rekeninginformatiedienst is een onlinedienst voor het verstrekken van geconsolideerde informatie over een of meer betaalrekeningen die de betaaldienstgebruiker bij een of meer betaaldienstverleners aanhoudt. De vergunningsvoorwaarden zijn voor de rekeninginformatiedienstverlener minder streng dan voor andere betaaldiensten.

Om actief te mogen zijn, moeten verleners van betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten voldoen aan een aantal bijzondere voorwaarden. Aanbieders van beide betaaldiensten mogen geen tegoeden van betaaldienstgebruikers aanhouden. Wel dienen zij te beschikken over een beroepsaansprakelijkheidsverzekering of een andere vergelijkbare waarborg tegen aansprakelijkheid. Daarnaast worden er voorwaarden gesteld aan de bedrijfsvoering, in het bijzonder met betrekking tot gegevensverwerking, veiligheid en consumentenbescherming. Voor wat betreft aanbieders van betaalinitiatiediensten kan ook bepaald worden dat zij andere activiteiten in een aparte rechtspersoon plaatsen. Deze voorwaarden worden in lagere regelgeving uitgewerkt.

PSD II stelt tevens regels die van toepassing zijn op de relatie tussen betaalinitiatiedienstverlener of rekeninginformatiedienstverlener en de betaler, of tussen de betaalinitiatiedienstverlener of rekeninginformatiedienstverlener en de rekeninghoudende betaaldienstverlener (bijvoorbeeld een bank). Een betaaldienstgebruiker heeft alleen recht op het inschakelen van een betaalinitiatiedienstverlener of rekeninginformatiedienstverlener als de betaalrekening van de betaaldienstgebruiker online raadpleegbaar is – dat wil zeggen dat de betaalrekening online toegankelijk moet zijn. Wanneer een betaler uitdrukkelijk toestemming geeft voor een betaling via een betaalinitiatiedienstverlener of voor het opvragen van rekeninginformatie door een rekeninginformatiedienstverlener, dient de rekeninghoudende betaaldienstverlener hieraan medewerking te verlenen om het recht te waarborgen van de betaler om een betaalinitiatiedienstverlener of rekeninginformatiedienstverlener te kunnen inschakelen. De rekeninghoudende betaaldienstverlener mag de toegang slechts weigeren wanneer er een objectief vermoeden is van een niet-toegestane betaaltransactie of van fraude.

3. Vergunningverlening

In het kader van veilig betalingsverkeer worden meer voorwaarden gesteld aan vergunningverlening dan voorheen. Betaalinstellingen moeten onder andere kunnen aantonen hoe wordt omgegaan met veiligheidsincidenten en klachten, het opslaan, monitoren, traceren en beperken van toegang tot gevoelige betaalgegevens, de bedrijfscontinuïteit, de wijze waarop statistieken worden bijgehouden van transacties en fraude, het veiligheidsbeleid inclusief risicoanalyse en hoe toezicht wordt gehouden

¹ De Engelse versie van de richtlijn spreekt van 'regular occupation or business activity'.

op agenten en bijkantoren. Ten aanzien van operationele risico's, beveiligingsrisico's en authenticatie stelt de EBA richtsnoeren en technische reguleringsnormen op. De nieuwe vergunningseisen in artikel 5 van de richtlijn en de bepalingen in titel IV, hoofdstuk 5, van de richtlijn, die betrekking hebben op deze onderwerpen, worden bij algemene maatregel van bestuur uitgewerkt.

Naast de vergunningsvoorwaarden stelt PSD II dat ten minste een deel van de werkzaamheden van een betaalinstantie in de lidstaat van vestiging moet plaatsvinden.

4. Regels over niet toegestane en onbedoelde overboekingen

PSD II regelt over niet-toegestane overboekingen dat de betaaldienstverlener de betaler onmiddellijk en in elk geval uiterlijk aan het einde van de volgende werkdag het bedrag terugbetaalt, tenzij de betaaldienstverlener van de betaler redelijke gronden heeft om fraude te vermoeden. Wanneer er sprake is van een niet-toegestane overboeking die geïnitieerd is door een aanbieder van betaalinitiatiediensten, zal de betaaldienstverlener die de desbetreffende betaalrekening houdt het bedrag terugbetalen. In dat geval ligt de bewijslast bij de verlener van betaalinitiatiediensten om aan te tonen dat de initiatie goed is verlopen en dit bewijs aan de rekeninghoudende betaaldienstverlener te verstrekken. Indien de betaalinitiatiedienstverlener aansprakelijk is voor de niet-toegestane betaaltransactie, dan dient hij de rekeninghoudende betaaldienstverlener op diens verzoek onmiddellijk de geleden verliezen te compenseren.

Verder bevat PSD II een inspanningsplicht voor de betaaldienstverlener van de betalingsbegunstigde om een onjuiste transactie zoveel mogelijk terug te draaien, ook in het geval de betaler per ongeluk een verkeerd rekeningnummer heeft ingevuld. Daarom dient de betaaldienstverlener van de betaler redelijke inspanningen te leveren om het geldbedrag terug te krijgen. Ook de betaaldienstverlener van de betalingsbegunstigde dient mee te werken, mede door alle relevante informatie aan de betaaldienstverlener van de betaler mee te delen. Indien het niet lukt om de geldmiddelen terug te krijgen, verstrekt de betaaldienstverlener van de betaler, aan de betaler op zijn verzoek, alle beschikbare informatie die relevant is om een rechtsvordering in te kunnen stellen om het geldbedrag terug te krijgen. Een voorbeeld om dit te illustreren: een consument maakt een bedrag over via internetbankieren en voert per ongeluk een verkeerd rekeningnummer in. Hij neemt contact op met zijn eigen bank en verzoekt om het terugstorten van het betaalde bedrag. Deze bank neemt contact op met de bank van de betalingsbegunstigde en verzoekt deze bank om de onbedoelde betalingsbegunstigde te bewegen het ontvangen bedrag aan de betaler terug te betalen. Indien de betalingsbegunstigde weigert mee te werken, verzoekt de consument zijn eigen bank om informatie. De bank van de betalingsbegunstigde geeft de consument de nodige informatie zodat de consument diegene kan aanschrijven of, zo nodig, in rechte kan betrekken.

PSD II verlaagt verder het eigen risico van de betaler van € 150,- naar € 50,- voor de gevallen waarin er misbruik is gemaakt van een betaalinstrument, zoals een betaalpas die van een consument wordt gestolen en waarmee vervolgens zonder diens toestemming geld wordt opgenomen. Lidstaten kunnen de aansprakelijkheid van de betaler voor misbruik van het betaalinstrument nog verder verlagen, met name rekening houdend met de aard van de persoonlijke beveiligingsgegevens en met de specifieke omstandigheden waarin het betaalinstrument is verloren, gestolen of onrechtmatig is gebruikt. Van deze lidstaatoptie wordt geen gebruik gemaakt, aangezien het redelijk lijkt om de betaler een beperkt gedeelte van de schade, in casu € 50,- te laten dragen. Een lager bedrag of het geheel laten vervallen van het eigen risico bevat onvoldoende prikkels om onzorgvuldig gedrag te beperken.² In het geval van frauduleus handelen, grove nalatigheid of het schenden van één of meer verplichtingen uit artikel 69 van PSD II, draagt de betaler alle verliezen en geldt het maximumbedrag van € 50,- aan eigen risico dus niet.

Ten aanzien van aansprakelijkheid van de gebruiker voor misbruik van een betaalinstrument biedt de richtlijn onder andere de mogelijkheid om micro-ondernemingen dezelfde bescherming te bieden als consumenten. Dit geldt ook voor andere bepalingen in de titels III (Transparantie van voorwaarden en informatievereisten met betrekking tot betalingsdiensten) en IV (Rechten en plichten met betrekking tot het aanbieden en het gebruik van betalingsdiensten) van de richtlijn. Tijdens algemene overleggen met de Tweede Kamer over het betalingsverkeer op 10 september 2014 en 26 maart 2015 is aangegeven dat zal worden bezien of voor ZZP-ers en MKB-ers dezelfde regels zouden moeten gelden als voor consumenten, daar waar het gaat om aansprakelijkheid bij ongeautoriseerd gebruik van een betaalinstrument. Daarbij zou uitdrukkelijk de mening van ZZP-ers en MKB-ers worden betrokken. Er is gesproken met MKB Nederland en met vier ZZP-brancheorganisaties, namelijk ZZP Nederland, ZZP Netwerk Nederland, ZPO Nederland en FNV ZZP. In de kern geven zij aan dat zij vanuit hun achterban

² Overweging 71 van de richtlijn licht toe dat dit beperkte bedrag is opgenomen om de consument aan te sporen diefstal of verlies van de betaalkaart te melden, om daarmee het verlies van eventueel misbruik van de betaalkaart te beperken.

geen signalen hebben ontvangen dat er problemen zijn in de contacten met betaaldienstverleners en in het bijzonder bij niet-toegestane betalingen. De organisaties hebben aangegeven geen behoefte te hebben om gelijk gesteld te worden aan consumenten. Ook speelt een rol dat de voordelen die voortvloeien uit het verhoogde niveau van bescherming niet zullen opwegen tegen de daarmee samenhangende kosten die mogelijk aan de ondernemer zullen worden doorberekend. Daarom wordt afgezien van het gebruik van de genoemde lidstaatoptie.

5. Betaaldienstagenten

De regels ten aanzien van agenten van betaalinstantellingen worden in PSD II aangescherpt. Zo moeten materiële wijzigingen in het beleid van de agent ten aanzien van witwassen en terrorismefinanciering onverwijld worden gemeld aan de bevoegde autoriteit van het land van herkomst. Bestuurders en managers van agenten die geen betaaldienstverlener zijn, moeten aantonen dat zij betrouwbaar en deskundig zijn. Eveneens dient bij de bevoegde autoriteiten aangegeven te worden tot welke betaaldiensten de agent gemachtigd wordt. Bevoegde autoriteiten van lidstaten van ontvangst kunnen vragen om een verslag over de op het grondgebied van de lidstaat verrichte werkzaamheden. Voorts kunnen zij voorschrijven dat betaalinstantellingen die via agenten actief zijn op hun terrein een centraal contactpunt aanwijzen.

6. Toegang tot betalingssystemen en betaalrekeningen

PSD II regelt voorts dat deelnemers aan een betalingssysteem, wanneer zij een betaaldienstverlener toegang geven tot het betalingssysteem, andere betaaldienstverleners op objectieve, evenredige en niet-discriminerende wijze toegang verstrekken. Eveneens is bepaald dat banken ervoor zorgen dat betaalinstantellingen op een objectieve, niet-discriminatoire en evenredige wijze toegang hebben tot een betaalrekening. De toegang moet zodanig zijn dat betaalinstantellingen onbelemmerd en efficiënt hun taak kunnen vervullen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) is al bevoegd om toezicht te houden op artikel 5:88 van de Wft met betrekking tot de toegang tot betalingssystemen. Zij wordt met dit voorstel aangewezen om toezicht te houden op de naleving van de toegang van betaalinstantellingen tot betaalrekeningdiensten.

7. Vergoedingen voor het gebruik van betaalinstrumenten

Over het in rekening brengen van vergoedingen (in de vorm van toeslagen) voor het gebruik van een bepaald type betaalinstrument (ook wel 'surcharging' genoemd) bepaalt PSD II dat een vergoeding alleen betaald hoeft te worden wanneer de betaaldienstgebruiker daarover voorafgaand aan de betaling is geïnformeerd. De richtlijn verplicht lidstaten verder om te verbieden dat de betalingsbegunstigde een vergoeding vraagt voor het gebruik van betaalinstrumenten waarvan de afwikkelingsvergoedingen onder hoofdstuk II van verordening (EU) 2015/751 (Verordening interbancaire vergoedingen) vallen en voor het gebruik van betaaldiensten waarop verordening (EU) nr. 260/2012 (SEPA-Verordening) van toepassing is. Het gaat hier kort gezegd om betalingstransacties die zijn verricht binnen de Europese Unie (waarbij zowel de betaaldienstverlener van de betaler als de betaaldienstverlener van de betalingsbegunstigde zich binnen de Europese Unie bevinden) door middel van betaalkaarten, zowel debetkaarten (debit cards) als kredietkaarten (credit cards), gebaseerd op vierpartijenbetaalkaartschemas of om Europese overschrijvingen en Europese automatische incasso's. Dit verbod zal in artikel 7:520 BW worden opgenomen. De richtlijn geeft de optie aan lidstaten om dit verbod verder uit te breiden, rekening houdend met het belang van meer concurrentie en het gebruik van efficiënte betaalinstrumenten. Van deze lidstaatoptie is geen gebruik gemaakt. Bij een volledig verbod op het vragen van vergoedingen, zouden winkeliers de kosten van dure betaalinstrumenten kunnen doorberekenen in de prijs van hun producten of diensten of ervoor kunnen kiezen om bepaalde dure of innovatieve betaalinstrumenten niet meer aan te bieden. Dit zou de innovatie en de keuze van de consument kunnen beperken. De ACM zal worden belast met het toezicht op de naleving van artikel 7:520, derde en vierde lid, BW.

Het in dit wetsvoorstel voorziene verbod op het (door)berekenen van vergoedingen voor bepaalde betaalinstrumenten zal naast artikel 6:230k BW bestaan. Artikel 6:230k BW regelt dat voor betaalinstrumenten die niet onder artikel 7:520 BW vallen, de daadwerkelijke kosten van het gebruik van een betaalinstrument in het kader van een tussen een handelaar en consument gesloten overeenkomst mogen worden doorberekend.³⁴

³ Artikel 6:230k BW dient als implementatie van artikel 19 van Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad (Pb EU L 304/64).

⁴ Enkele overeenkomsten zijn uitgezonderd – zie artikel 6:230h jo 6:230k BW.

8. Betalingstransacties waarbij het transactiebedrag niet vooraf bekend is

Ten aanzien van betalingstransacties waarbij het transactiebedrag niet vooraf bekend is (bijvoorbeeld bij tanken bij een onbemand tankstation), bepaalt PSD II dat de betaaldienstverlener van de betaler geldmiddelen op de betaalrekening van de betaler kan blokkeren, mits de betaler ingestemd heeft met het exacte bedrag aan te blokkeren geldmiddelen. De betaaldienstverlener geeft de op de betaalrekening van de betaler geblokkeerde geldmiddelen na de ontvangst van de informatie over het exacte bedrag van de betalingstransactie onverwijld vrij en uiterlijk onmiddellijk na de ontvangst van de betaalopdracht.

9. Sterke cliëntauthenticatie

PSD II introduceert voorts, als één van de maatregelen om de veiligheid van het betalingsverkeer te vergroten, een sterke cliëntauthenticatie. Sterke cliëntauthenticatie wordt voorgeschreven wanneer de betaler 1) online toegang wil krijgen tot zijn betaalrekening, 2) een elektronische betaling initieert en 3) via een communicatiemiddel op afstand een handeling verricht die een risico op fraude of ander misbruik met zich meebrengt. Onder sterke cliëntauthenticatie wordt verstaan: authenticatie met gebruikmaking van twee of meer factoren die worden aangemerkt als kennis (iets wat alleen de gebruiker weet), bezit (iets wat alleen de gebruiker heeft) en inherente eigenschap (iets wat de gebruiker is) en die onderling onafhankelijk zijn, in die zin dat het vrijgeven van één ervan geen afbreuk doet aan de betrouwbaarheid van de andere en die zodanig is opgezet dat de vertrouwelijkheid van de authenticatiegegevens wordt beschermd. Zo kan bij internetbankieren gebruik worden gemaakt van een apparaat waarmee een gebruiker, door gebruikmaking van de betaalpas (kenmerk: 'bezit'), invoering van de pincode (kenmerk: 'kennis') en eventueel het scannen van patronen of het intoetsen van controlecodes, toegang heeft tot zijn betaalrekening en betaalopdrachten kan geven. Artikel 98 van de richtlijn bepaalt dat de EBA nadere regels stelt ten aanzien van sterke cliëntauthenticatie.

10. Bescherming van persoonsgegevens

Er zijn verschillende bepalingen in PSD II gewijd aan bescherming van persoonsgegevens. Zo moet een aanvrager bij de vergunningsaanvraag een beschrijving geven van het beveiligingsbeleid, waarin ook aandacht moet zijn voor de kans op fraude en illegaal gebruik van persoonsgegevens (artikel 5, eerste lid, onderdeel j, van de richtlijn). Daarbij kan het noodzakelijk zijn dat een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) wordt uitgevoerd volgens artikel 35 van de AVG, voordat gestart wordt met de verwerking van persoonsgegevens. Wanneer uit de GEB blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren als de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, zal de verwerkingsverantwoordelijke ingevolge artikel 36 van de AVG voorafgaand aan de verwerking de Autoriteit Persoonsgegevens moeten raadplegen.

De verwerking van persoonsgegevens is voor betaaldienstverleners uitsluitend toegestaan met de uitdrukkelijke toestemming van de betaaldienstgebruiker (artikel 94, tweede lid, van de richtlijn). Deze bepaling zal op grond van artikel 3.17 Wft worden geïmplementeerd in het Besluit prudentiële regels Wft.

Verder noemt overweging 89 van de richtlijn de beginselen noodzaak, evenredigheid, doelbegrenzing en een niet-buitensporige gegevensbewaarperiode. Ook moeten in alle gegevensverwerkingsystemen die in het kader van de richtlijn worden ontwikkeld en gebruikt, de beginselen gegevensbescherming door ontwerp en gegevensbescherming door standaardinstellingen worden gehanteerd (artikel 94 en overweging 89 van de richtlijn). Verwerking van persoonsgegevens door betaaldienstverleners en betalingssystemen is voorts toegestaan, wanneer dit noodzakelijk is voor de voorkoming van, het onderzoek naar en de opsporing van betalingsfraude (artikel 94, eerste lid, van de richtlijn).

De Nederlandsche Bank houdt toezicht op de naleving van in PSD II opgenomen regels ten aanzien van gegevensbescherming in het kader van vergunningverlening en oefent daarop het doorlopend toezicht uit. In Nederland is op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) aangewezen om toezicht te houden op de naleving van deze verplichtingen, die thans nog in artikelen 8, 9 en 10 van de Wbp zijn neergelegd. Bevoegdheden bij overtreding van de verplichtingen zijn onder meer het opleggen van een dwangsom of een bestuurlijke boete. De AP kan voorts nog in het kader van effectief toezicht afspraken maken met andere toezichthouders, zoals de AFM en DNB.⁵ Zie hiervoor ook hetgeen in paragraaf 8 onder punt 3 van deze toelichting is vermeld over uitwisseling van vertrouwelijke gegevens en inlichtingen tussen de AP en andere toezichthouders.

⁵ Zie artikel 51a Wbp.

11. Nieuwe rol EBA

De EBA krijgt als taak om in nauwe samenwerking met de ECB richtsnoeren op te stellen over onder andere de vaststelling, implementatie en monitoring van beveiligingsmaatregelen en de eerder genoemde beroepsaansprakelijkheidsverzekering of gelijkwaardige waarborg. PSD II introduceert daarnaast een centraal Europees register waarmee alle nationale registers, waarin vergunninghoudende of vrijgestelde betaaldienstverleners opgenomen zijn, te raadplegen zijn. De EBA krijgt als taak dit centrale register op te zetten en te beheren.

Op grond van diverse bepalingen in PSD II heeft de EBA, vaak in nauwe samenwerking met de ECB, de bevoegdheid om uitvoeringsvoorschriften op te stellen. Onder deze uitvoeringsvoorschriften vallen Regulatory Technical Standards (RTS), Implementing Technical Standards (ITS) en richtsnoeren (guidelines). Voor RTS en ITS geldt dat zij rechtstreeks en algemeen verbindend zijn (nadat ze zijn bekrachtigd door de Europese Commissie), waardoor ze direct toepasbaar zijn en niet nationaal geïmplementeerd hoeven te worden. Voor richtsnoeren geldt dat zij geen rechtstreekse werking hebben, maar in beginsel bindend zijn voor de nationale bevoegde autoriteit, waarbij een 'comply-or-explain' principe geldt. Indien en voor zover de uitvoeringsvoorschriften die worden opgesteld op basis van de richtlijn later in werking treden dan de richtlijn zelf, is in de periode vanaf inwerkingtreding van PSD II tot de inwerkingtreding van de uitvoeringsvoorschriften het dan geldende nationale recht van toepassing, waarin PSD II is geïmplementeerd.

§ 4. De richtlijn in Europese context

De afgelopen jaren zijn verschillende richtlijnen en verordeningen aangenomen om de interne markt voor retailbetalingen te verbeteren. Naast de richtlijn PSD I/PSD II, waarin regels zijn opgenomen over betaaldiensten, zijn er ook richtlijnen en verordeningen, waarin over specifieke betaalinstrumenten en betaaldiensten specifieke regels zijn neergelegd. Zo bevat verordening (EG) nr. 924/2009⁶ belangrijke bouwstenen om transacties binnen de EU te vereenvoudigen en goedkoper te maken. Met verordening (EU) nr. 260/2012⁷ is een einddatum gesteld voor het gebruik van nationale rekeningnummers en betaalmiddelen binnen het SEPA-gebied (Single Euro Payments Area). Vanaf 1 augustus 2014 maken de landen binnen het SEPA-gebied alleen nog gebruik van IBAN (International Bank Account Number) en van overschrijvingen en incasso's op basis van Europese standaarden, zowel voor binnenlandse als grensoverschrijdende eurobetalingen. Het herziene juridisch kader van de Unie inzake betaaldiensten wordt verder aangevuld met verordening (EU) 2015/751⁸. Die verordening voert met name voorschriften in betreffende het aanrekenen van afwikkelingsvergoedingen voor op kaarten gebaseerde betalingstransacties. Daarnaast strekt richtlijn nr. 2014/92/EU⁹ ertoe de vergelijkbaarheid van tarieven van betaaldiensten voor consumenten te verbeteren, het voor consumenten gemakkelijker te maken om over te stappen naar een andere bank en de toegankelijkheid tot betaaldiensten voor consumenten te verbeteren.

Om belemmeringen voor markttoegang weg te nemen en de toegang tot en bedrijfsmatige uitgifte van elektronisch geld te vergemakkelijken is richtlijn 2009/110/EG tot stand gekomen.¹⁰ Daarin staan onder meer regels waaraan elektronischgeldinstellingen zijn onderworpen. Aanvullend voorziet richtlijn 98/26/EG voorts in de regulering van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelingssystemen. Daarin zitten onder meer bepalingen ter bescherming van de betaaldienstgebruiker ingeval de betaaldienstverlener failliet gaat.

Naast de genoemde richtlijnen op het gebied van financiële dienstverlening en betaalinstrumenten, volgt uit overweging 55 van PSD II dat ook het consumentenrecht van toepassing is, voor zover de

⁶ Verordening (EG) nr. 924/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende grensoverschrijdende betalingen in de Gemeenschap en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2560/2001 (PbEU 2009, L 266).

⁷ Verordening (EU) nr. 260/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2012 tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overmakingen en automatische afschrijvingen in euro en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 924/2009.

⁸ Verordening (EU) 2015/751 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2015 betreffende afwikkelingsvergoedingen voor op kaarten gebaseerde betalingstransacties (PbEU 2015, L 123), ook wel aangeduid als Interchange Fee Regulation (IFR).

⁹ Richtlijn nr. 2014/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende de vergelijkbaarheid van de in verband met betaalrekeningen aangerekende vergoedingen, het overstappen naar een andere betaalrekening en de toegang tot betaalrekeningen met basisfuncties (PbEU 2014, L 257).

¹⁰ Richtlijn 2009/110/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG.

betaaldienstgebruiker, die een betaler of betalingsbegunstigde kan zijn, een consument is.¹¹ Zo dient volgens overweging 55 de consument te worden beschermd tegen oneerlijke en misleidende handelspraktijken en dient hij juist en volledig te worden geïnformeerd voordat hij een overeenkomst aangaat die onder de onderhavige richtlijn valt, overeenkomstig de richtlijn oneerlijke handelspraktijken, de richtlijn financiële dienstverlening op afstand en enkele andere richtlijnen. PSD II bevat in overwegingen 55 tot en met 61 aanvullende toelichting over de wijze waarop betaaldienstgebruikers, waaronder consumenten, moeten worden geïnformeerd wanneer zij een eenmalige betalingstransactie initiëren of een raamovereenkomst met een betaaldienstverlener aangaan. Deze eisen zijn in overeenstemming met de richtlijn Oneerlijke handelspraktijken.

Tot slot voorziet artikel 20 van richtlijn 2011/83/EU (richtlijn consumentenrechten) in een specifieke regel om consumenten te beschermen, door te voorzien in een verbod voor de handelaar om meer dan de daadwerkelijke kosten voor het gebruik van betaalmiddelen door te berekenen aan consumenten. Op dit punt is in de vorige paragraaf, onder het kopje 'vergoedingen' reeds ingegaan.

§ 5. Wijze van implementatie

De richtlijn bevat op een aantal onderdelen volledige harmonisatie. Artikel 107 van de richtlijn bepaalt namelijk dat, in zoverre deze richtlijn geharmoniseerde bepalingen bevat, geen andere bepalingen mogen worden vastgesteld of gehandhaafd dan die welke in de richtlijn zijn opgenomen. Volgens het derde lid van dat artikel mogen betalingsdienstaanbieders evenwel besluiten om betalingsdienstgebruikers gunstiger voorwaarden te bieden. Er is in artikel 107 een groot aantal uitzonderingen op dit uitgangspunt opgenomen. Op deze punten laat de richtlijn dus aanvullende of verdergaande nationale regels toe. Deze nationale aanvullingen moeten aan de Europese Commissie gemeld worden, mede met het oog op de toekomstige evaluatie van de richtlijn. Ook worden aanvullende nationale bepalingen door de Commissie gepubliceerd, zodat deze voor marktpartijen kenbaar zijn. Onderstaande tabel bevat een overzicht van alle lidstaatopties en de invulling die daaraan is gegeven middels dit wetsvoorstel.

Artikel richtlijn	Beschrijving optie	Toelichting
Artikel 2 (5)	Uitsluiten van de toepassing van PSD II van instellingen (regionale ontwikkelingsmaatschappijen) genoemd in art. 2, vijfde lid van CRD IV.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 8 (3)	Afzien van solvabiliteitsvereisten ten aanzien van betaalinstanties die onder geconsolideerd toezicht op moeder-kredietinstelling indien aan art. 7 CRR is voldaan.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 9 (1)	Keuze uit drie methoden ter berekening solvabiliteitsvereisten.	Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt zodat de meest passende berekeningsmethode bepaald kan worden.
Artikel 9 (3)	Afwijking van het minimum aan eigen vermogen.	Deze lidstaatoptie is niet gewijzigd ten opzichte van PSD I.
Artikel 24 (3)	Extra bepalingen inzake het beroepsgeheim.	Deze lidstaatoptie is niet gewijzigd ten opzichte van PSD I.
Artikel 29 (2)	Verplichting tot het opstellen van een periodiek verslag over de verrichte werkzaamheden van agenten of bijkantoren op het grondgebied van de lidstaat van ontvangst.	Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt, ten behoeve van een zo efficiënt mogelijk toezicht
Artikel 29 (4)	Verplichtstellen van een 'centraal contactpunt' voor EU-betalinstellingen die grensoverschrijdend diensten verlenen en met agenten werken.	Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt, ten behoeve van een zo efficiënt mogelijk toezicht.
Artikel 32 (1)	Vrijstelling van vergunningplicht voor bepaalde betaaldienstverleners onder voorwaarden.	Deze lidstaatoptie is niet gewijzigd ten opzichte van PSD I.
Artikel 32 (4)	Lidstaten mogen vrijgestelde betaaldienstverleners voorschrijven alleen specifieke activiteiten (nevendiensten genoemd in art 18) te verrichten.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.

¹¹ Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/50/EEG, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 149 van 11.6.2005, blz. 22). (2) Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt (PB L 178 van 17.7.2000, blz. 1). (3) Richtlijn 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2002 betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten en tot wijziging van Richtlijn 90/619/EEG en Richtlijnen 97/7/EG en 98/27/EG van de Raad (PbEU 2002, L 271).

Artikel richtlijn	Beschrijving optie	Toelichting
Artikel 38 lid 2	Toepassing van titel III op micro-ondernemingen (die daarvoor gelijk worden gesteld met consumenten) door lidstaten.	Nederland heeft na overleg met belanghebbenden gekozen om geen gebruik te maken van deze optie, omdat het onvoldoende toegevoegde waarde biedt.
Artikel 42 lid 2	Verlaging of verdubbeling van bedragen derogatie informatieverplichtingen door lidstaten.	Er wordt van deze optie gebruik gemaakt, om de administratieve lasten te verlichten.
Artikel 55 lid 6	Er mogen gunstigere bepalingen worden voorzien voor de opzegging van raamovereenkomsten door lidstaten.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 57 lid 3	Lidstaten mogen voorschrijven dat een betaaldienstverlener ten minste eenmaal per maand kosteloos informatie op papier of een andere duurzame gegevensdrager verstrekt aan de betaler.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 58 lid 3	Lidstaten mogen voorschrijven dat een betaaldienstverlener ten minste eenmaal per maand kosteloos informatie op papier of een andere duurzame gegevensdrager verstrekt aan de betalingsbegunstigde.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 61 lid 2	Toegang tot ADR-procedures indien de betaaldienstgebruiker geen consument is door lidstaten.	Deze lidstaatoptie is niet gewijzigd ten opzichte van PSD I.
Artikel 61 lid 3	Bepalingen van titel IV kunnen op micro-ondernemingen gelijk als consumenten worden toegepast door lidstaten.	Nederland heeft na overleg met belanghebbenden gekozen om geen gebruik te maken van deze optie, omdat het onvoldoende toegevoegde waarde heeft
Artikel 62 lid 5	De lidstaten mogen een geheel of gedeeltelijk verbod instellen op het rekenen van een vergoeding voor het gebruik van betaalinstrumenten/betaaldiensten.	Deze optie bestond al in PSD I. Nederland maakt hier geen gebruik van, omdat het geheel verbieden van het doorrekenen van kosten niet de efficiëntie van het betaalverkeer bevordert.
Artikel 63 lid 2	Lidstaten of bevoegde autoriteiten mogen bedragen verdubbelen voor instrumenten die voor de betaling van kleine bedragen en elektronisch geld worden gebruikt. Deze vallen dan onder een verlicht regime van aansprakelijkheid/informatieverplichtingen. Voor voorafbetaalde instrumenten kan het bedrag tot 500 EUR worden verhoogd.	Deze lidstaatoptie is niet gewijzigd ten opzichte van PSD I.
Artikel 63 lid 3	De lidstaten kunnen de in artikel 63 lid 3 voorziene afwijking van de toepasselijkheid van artikelen 73 en 74 (o.a. aansprakelijkheid) beperken tot betaalrekeningen waarop het elektronisch geld is opgeslagen of tot betaalinstrumenten met een beperkte waarde.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 74 lid 1 laatste alinea	Lidstaten kunnen, in geval van niet-frauduleus handelen of niet-opzettelijk verzaken verplichtingen van artikel 69 (o.a. meldingsplicht bij verlies betaalinstrument) de aansprakelijkheid van de betaler voor niet-toegestane betalingstransacties beperken.	Er wordt geen gebruik gemaakt van deze optie. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 76 (4)	Voor automatische afschrijvingen in andere munteenheden dan de euro kunnen de lidstaten hun betalingsdienstaanbieders voorschrijven gunstiger terugbetalingsrechten aan te bieden overeenkomstig hun automatische afschrijvingsregelingen, mits deze gunstiger zijn voor de betaler.	Er wordt geen gebruik gemaakt van deze optie. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 86	Voor binnenlandse betalingstransacties kunnen de lidstaten voorzien in kortere maximale termijnen waarbinnen betalingstransacties worden uitgevoerd.	Er wordt geen gebruik gemaakt van deze optie. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 101	Lidstaten mogen regels introduceren of houden voor geschillenbeslechting die gunstiger zijn voor gebruiker.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 109 lid 2	Het verstrekken van gegevens in het kader van het verlenging van een vergunning	Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt, om de lasten voor het bedrijfsleven laag te houden.
Artikel 109 lid 4 Overgangsrecht	Het verstrekken van gegevens in het kader van het verlenging van een vergunning	Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt, om de lasten voor het bedrijfsleven laag te houden.

Net als bij de implementatie van de PSD I is er voor gekozen om de PSD II in de Wft en het Burgerlijk Wetboek te implementeren. Daarbij zijn titels I en II, die vergunningsvoorwaarden en bepalingen over toezicht bevatten, grotendeels in de Wft geïmplementeerd. Titels III en IV bevatten regels over de (rechts)verhouding tussen betaaldienstverlener en betaaldienstgebruiker. Deze titels zijn hoofdzakelijk

in het Burgerlijk Wetboek geïmplementeerd. De artikelen in titel IV, hoofdstuk 5, van de richtlijn die betrekking hebben operationele risico's, beveiligingsrisico's en authenticatie, worden op grond van de Wft bij algemene maatregel van bestuur geïmplementeerd. Dit geldt ook voor regels die betrekking hebben op de wijze waarop betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten met betaalgegevens dienen om te gaan.

§ 6. Gevolgen voor het bedrijfsleven

1. Algemeen

In deze paragraaf zal worden ingegaan op de administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten die PSD II met zich meebrengt voor de financiële sector. Eerst wordt een overzicht gegeven van de verschillende definities en begrippen die hierbij een rol spelen. Vervolgens wordt de doelgroep gespecificeerd. Ten slotte volgt een kwalitatieve en kwantitatieve analyse van de verschillende lasten die uit de richtlijn voortvloeien.

2. Begrippen binnen het regeldrukkader¹²

Wet- en regelgeving brengen kosten met zich mee doordat bepaalde instellingen (en/of burgers) deze regels moeten naleven. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen inhoudelijke nalevingskosten enerzijds en administratieve lasten anderzijds.

Administratieve lasten bestaan uit de verplichtingen voor het bedrijfsleven tot het verschaffen van informatie over de handelingen en gedragingen die voortvloeien uit de wet- en regelgeving. Het gaat om een informatieverplichting aan (zelfstandige) bestuursorganen, zoals DNB, of rechtspersonen met een wettelijke taak. Hieronder vallen dus ook toezichtlasten, oftewel de kosten van de onderneming om de toezichthouder te informeren over de eigen organisatie. De kosten die voortkomen uit de inhoudelijke verplichtingen die de overheid stelt aan het bedrijfsleven om handelingen of gedragingen te doen of juist na te laten, worden inhoudelijke nalevingskosten genoemd. Hieronder vallen informatieverplichtingen aan derden anders dan (zelfstandige) bestuursorganen of rechtspersonen met een wettelijke taak (denk aan het brede publiek).

Alle administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten zijn zoveel mogelijk kwalitatief en kwantitatief in kaart gebracht. Bij de bepaling van deze lasten en kosten wordt niet gekeken naar de totale administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten van de wet- en regelgeving, maar enkel naar de *verandering* die optreedt ten opzichte van de reeds bestaande situatie. In dit geval gaat het bij de bestaande situatie om de bepalingen uit PSD I, zoals geïmplementeerd in de Nederlandse regelgeving. De analyse van de administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten brengt zoveel mogelijk alle veranderingen in de hiervoor genoemde regelgeving in kaart.

Ten slotte wordt er een onderscheid gemaakt tussen enerzijds incidentele (eenmalige) kosten en anderzijds structurele (terugkerende) kosten.

3. Specificatie doelgroep

Om de kosten die de richtlijn met zich mee brengt te kunnen kwantificeren, is het nodig om een specificatie te maken van de doelgroep: betaalininstellingen (en elektronischgeldinstellingen).

De Betaalvereniging Nederland heeft een specificatie van de sector aangeleverd, die is weergegeven in tabel 1. Hierin zijn alleen de betaalininstellingen opgenomen die hun zetel in Nederland hebben en ook daadwerkelijk onderworpen zijn aan de verplichtingen op grond van de richtlijn. In de tabel worden dus de betaalininstellingen weergegeven die reeds een vergunning hebben en onder toezicht staan. Betaalininstellingen die zijn vrijgesteld en niet volledig onder toezicht staan (bijvoorbeeld omdat zij een zetel hebben elders in de EU) zijn niet meegenomen omdat in deze paragraaf alleen de gevolgen voor de Nederlandse sector worden bepaald.

Tabel 1: doelgroep¹

	Banken	Betaalininstellingen	Elektronischgeldinstellingen
Aantal	47	39	1

¹² De informatie, definities en begrippen die hier worden besproken zijn ontleend aan: 'Meten is weten II: Handleiding voor het definiëren en meten van administratieve lasten voor het bedrijfsleven', Regiegroep Regeldruk (hierna: Handboek meting regeldruk).

	Banken	Betaalinstellingen	Elektronischgeldinstellingen
Verwacht aantal Betaalinitiatiedienstverleners		0 – 20	
Verwacht aantal rekeninginformatiedienstverleners		0 – 200	

¹ Zie ook het openbaar register van DNB: <http://www.dnb.nl/toezichtprofessioneel/de-consument-en-toezicht/registers/index.jsp>

Uit tabel 1 blijkt dat er momenteel 39 vergunninghoudende betaalinstellingen en 1 elektronischgeldinstelling zijn in Nederland. PSD II reguleert twee nieuwe typen betaaldiensten, namelijk betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten. Het is echter nog niet bekend hoeveel nieuwe betaalinstellingen als gevolg hiervan de Nederlandse markt zullen betreden. Op basis van de huidige beschikbare informatie van DNB blijkt er met name belangstelling te zijn voor het uitoefenen van het bedrijf van rekeninginformatiedienstverlener. Vanuit de sector zijn er aanwijzingen dat het aantal betaalinitiatiedienstverleners dat een vergunning zal aanvragen ergens tussen de 0 en de 20 ligt. Het aantal rekeninginformatiedienstverleners dat een vergunning zal aanvragen zal waarschijnlijk ergens tussen de 0 en de 200 liggen. In hoeverre er door deze nieuwe partijen daadwerkelijk vergunningen worden aangevraagd, is echter nog onduidelijk. Om toch enigszins een inschatting te kunnen maken van de kosten wordt uitgegaan van het gemiddelde aantal: dus van 10 betaalinitiatiedienstverleners en 100 rekeninginformatiedienstverleners.

4. Specificatie verplichtingen PSD II

a. markttoegang

Door de nieuwe partijen dient een vergunning te worden aangevraagd. Een nieuwe partij dient te voldoen aan de regels met betrekking tot het indienen van de aanvraag die op besluitniveau zijn vastgesteld. Het betreffen *eenmalige administratieve lasten* als gevolg van het verstrekken van informatie teneinde een vergunning te verkrijgen. Dit betreft € 1.320.000,- (110 nieuwe betaalinstellingen * 200 manuren * 60 euro).¹³

Voor deze nieuwe partijen vloeien bovendien *structurele administratieve lasten* voort uit artikel 3:29, eerste lid, Wft. Dit betreft het melden van wijzigingen aan de toezichthouder. Naar schatting zullen deze structurele administratieve lasten € 330.000,- (110 nieuwe betaalinstellingen * 50 manuren * 60 euro) bedragen.

De richtlijn introduceert nieuwe eisen voor een vergunningsaanvraag ten opzichte van PSD I. Dit betekent dat ook bestaande betaalinstellingen, die al over een vergunning beschikken, aan deze eisen dienen te voldoen. Zij dienen informatie aan te leveren aan de toezichthouder waaruit blijkt dat zij aan deze nieuwe vereisten voldoen, teneinde hun vergunning te behouden. Deze *eenmalige administratieve lasten* betreffen voor betaalinstellingen en de elektronischgeldinstelling gezamenlijk € 192.000,- (40 bestaande betaalinstellingen * 80 manuren * 60 euro).

Tot slot vloeien er *structurele administratieve lasten* voort uit artikel 3:29, eerste lid, Wft. Dit betreft het melden van wijzigingen aan de toezichthouder. Omdat PSD II enkele nieuwe vergunningseisen bevat, zal het aantal meldingen van wijzigingen wellicht iets toenemen. Maar omdat deze verplichting al bestond onder PSD I, zal dit voor de instellingen die al over een vergunning beschikken, niet leiden tot substantiële extra lasten.

Wel is geregeld dat een bestaande vergunninghoudende betaalinstelling geen gegevens hoeft te overleggen indien DNB al over deze gegevens beschikt. Aan de hand van deze gegevens kan meteen worden beoordeeld of de instelling voldoet aan de aangescherpte eisen, hetgeen tot een verlaging van de bovengenoemde lasten zal leiden. Daarnaast wordt geregeld dat een bestaande instelling, die al over een vergunning dan wel vrijstelling beschikt, automatisch een verlenging van deze vergunning of van deze vrijstelling verkrijgt, indien DNB al beschikt over de gegevens én beoordeeld heeft dat aan de nieuwe vereisten voor vergunningverlening of vrijstelling is voldaan. Ook dit zal leiden tot een verlaging van de bovenstaande kosten.

b. reikwijdte

De reikwijdte van PSD II is vergroot ten opzichte van PSD I. Verwacht wordt dat dit met name impact

¹³ Het uurtarief dat wordt gehanteerd volgt uit het Handboek meting regeldruk, p. 69: dit is het uurtarief voor een juridisch adviseur dan wel accountant.

zal hebben op de telecomsector, die nu voor een deel niet langer is uitgezonderd. Momenteel zijn er in totaal 46 telecomaانبieders op de markt¹⁴, waarbinnen vooral 4 grote partijen¹⁵ van belang zijn. Het overgrote deel van de markt wordt dus gevormd door kleine partijen. Voor deze kleinere partijen bestaan er onder PSD II verschillende mogelijkheden. Zij zouden nog volledig onder de uitzondering van artikel 3, onderdeel I, van PSD II kunnen vallen of onder de vrijstelling van artikel 32 van PSD II. Voor beide mogelijkheden geldt dat de telecomaانبieders hun interne systemen wel zodanig dienen aan te passen dat de drempelwaardes uit artikel 3, onderdeel I, of artikel 32 van PSD II worden geregistreerd dan wel bijgehouden. De lasten die een dergelijke aanpassing van de systemen met zich meebrengt, zijn voor de betreffende partijen op dit moment nog niet in te schatten. Voor het berekenen van de lasten wordt daarom in dit geval aangenomen dat de 4 grote partijen in ieder geval een vergunning zullen aanvragen. Voor hen gelden de kosten die in de vorige paragraaf zijn geschetst. Dat komt neer op *eenmalige administratieve lasten* voor het verstrekken van informatie teneinde een vergunning te verkrijgen. Dit betreft € 48.000,- (4 instellingen * 200 manuren * 60 euro). Daarnaast zullen er voor deze partijen ook *structurele administratieve lasten* optreden, die ongeveer € 12.000,- (4 instellingen * 50 manuren * 60 euro) bedragen.

c. zeggingsstructuur

PSD II regelt voorts dat betaalinstanties bij het houden van een gekwalificeerde deelneming een verklaring van geen bezwaar dienen aan te vragen. De verwachting is dat dit bij alle 39 betaalinstanties een rol gaat spelen. Dit zou kunnen leiden tot ongeveer 117 verklaringen van geen bezwaar, ervan uitgaande dat er per instantie gemiddeld 3 verklaringen noodzakelijk zijn. De *eenmalige administratieve lasten* voor bestaande betaalinstanties voor het aanvragen van een verklaring van geen bezwaar betreffen € 351.000,- (117 verklaringen * 50 manuren * 60 euro). Daarnaast brengt dit ook *structurele administratieve lasten* met zich mee, omdat, op basis van artikel 3:103 Wft, ook wijzigingen van gekwalificeerde deelneming gemeld dienen te worden bij de Nederlandsche Bank. Deze *structurele administratieve lasten* bedragen ongeveer € 23.400,- (39 betaalinstanties * 10 manuren * 60 euro * frequentie wijziging 1).

d. bedrijfsvoering

De richtlijn stelt ook nieuwe en aangescherpte eisen aan de bedrijfsvoering. De belangrijkste wijzigingen worden hieronder verder toegelicht.

i. Toegang verlenen aan derde partijen

PSD II bepaalt dat banken aan betaalinstanties toegang moeten verlenen tot een betaalsysteem of een betaalrekening op een objectieve, evenredige en niet discriminatoire wijze. De precieze invulling wordt nader uitgewerkt bij algemene maatregel van bestuur. Deze verplichtingen gelden vaak niet alleen voor betaalinstanties of elektronischgeldinstellingen maar voor alle betaaldienstverleners. Als belangrijkste nieuwe verplichtingen gelden het beheersen van bedrijfsrisico's en het beschermen van gegevens. Zo dient een betaalinstantie over een veiligheidsbeleid te beschikken dat afdoende bescherming biedt tegen beveiligingsrisico's, waaronder fraude en illegaal gebruik van gevoelige (persoons)gegevens en dient een betaaldienstverlener te beschikken over procedures voor het beheersen van grote operationele incidenten. Onder de verplichting tot gegevensbescherming valt ook het toepassen van sterke cliëntauthenticatie (SCA). Al deze verplichtingen betreffen zowel eenmalige als structurele inhoudelijke nalevingskosten. Eenmalig omdat de interne systemen van betaalinstanties aangepast dienen te worden om aan deze verplichtingen te voldoen. Structureel omdat de maatregelen en procedures steeds geëvalueerd moeten worden en zo nodig up-to-date moeten worden gemaakt. Dit betekent dat de toereikendheid en de efficiëntie regelmatig moet worden herzien, zodat de veiligheid voortdurend gewaarborgd is.

ii. Blokkeren van geldmiddelen (pre-autorisatie)

PSD II regelt voorts dat ten aanzien van betalingstransacties waarbij het transactiebedrag niet vooraf bekend is (zoals tanken bij een onbemand tankstation), de betaaldienstverlener van de betaler slechts geldmiddelen op de betaalrekening van de betaler kan blokkeren indien de betaler instemming heeft verleend voor het exacte bedrag aan te blokkeren geldmiddelen. De betaler moet dus elke keer zijn toestemming geven over de hoogte van het te reserveren bedrag en de reservering dient zo spoedig mogelijk weer te vervallen. Dit brengt *eenmalige inhoudelijke nalevingskosten* met zich mee, aangezien de interne systemen zodanig moeten worden aangepast dat dit mogelijk wordt.

¹⁴ Zie voor een overzicht van alle partijen het openbaar ontwerpbesluit van de ACM: 'Marktanalyse vaste en mobiele gespreksafgifte', *Autoriteit Consument en Markt* 21 november 2016 (ACM/DTVP/2016/206916), p. 27-29.

¹⁵ Namelijk KPN, VodafoneZiggo (inmiddels gefuseerd), T-Mobile en Tele2.

iii. Informatieverplichtingen

Een ander aspect is dat bestaande contracten zullen moeten worden aangepast en herzien. Dit betreft contracten tussen verschillende betaaldienstverleners onderling (bijvoorbeeld tussen banken en betaalinstellingen) en contracten tussen betaaldienstverleners en betaaldienstgebruikers. Dit brengt ook *eenmalige inhoudelijke nalevingskosten* met zich mee.

De *eenmalige inhoudelijke nalevingskosten* van de bovenstaande verplichtingen bedragen naar schatting ten minste € 58 miljoen. De *structurele inhoudelijke nalevingskosten* worden geschat op ten minste € 8 miljoen. Deze bedragen zijn op grond van informatie van marktpartijen tot stand gekomen. De sector heeft daarbij aangegeven dat het een grove inschatting betreft.

Bovenstaande verplichtingen brengen ook administratieve lasten met zich mee, die zich vooral uiten in de verplichting tot het verstrekken van informatie aan verschillende partijen. Allereerst bestaat voor betaaldienstverleners de verplichting om de betaaldienstgebruiker nadrukkelijk toestemming te vragen voor het gebruik van zijn gegevens. Hierover zal de consument geïnformeerd dienen te worden. Deze lasten zijn verschillend voor consumenten die gebruik maken van internetbankieren en consumenten die dat niet doen (zie ook tabel 2). Consumenten met internetbankieren kunnen zeer eenvoudig geïnformeerd worden via digitale wijze (bijvoorbeeld met een PDF via bankmail). Consumenten die geen gebruik maken van internetbankieren dienen via de post te worden geïnformeerd. Deze *eenmalige administratieve lasten* bedragen € 3.585.512,- (16.171.002 rekeningen * 0,01 euro + 3.415.968 rekeningen * 1,00 euro). Overige *structurele administratieve lasten* als gevolg van informatievoorziening en het vragen om uitdrukkelijke toestemming voor het gebruik van gegevens, zijn op dit moment nog onmogelijk in te schatten.

Tabel 2: Aantal particuliere betaalrekeningen in Nederland

Aantal door consumenten aangehouden betaalrekeningen in NL	19.586.970
Met internetbankieren	16.171.002
Zonder internetbankieren	3.415.968

e. Betaaldienstagenten

De richtlijn bevat de verplichting voor betaalinstellingen (met een zetel in een andere lidstaat) die via een agent actief zijn in Nederland om, op verzoek van de AFM, een centraal contactpunt aan te wijzen dat zorg draagt voor het aanleveren van informatie. Hier is sprake van *eenmalige inhoudelijke nalevingskosten* voor het opzetten van dit centrale contactpunt. Ook zijn er *structurele administratieve lasten* doordat het centrale contactpunt de door de AFM verzochte informatie moet aanleveren. Daarnaast geldt voor deze betaalinstellingen de verplichting om, op verzoek van de toezichthouder, een periodiek verslag uit te brengen over de in Nederland verrichte werkzaamheden. Dit zijn *structurele administratieve lasten*. Voor al deze lasten geldt echter dat zij op verzoek van de toezichthouder plaatsvinden. Dit betekent dat niet elke betaalinstelling met een zetel in Nederland op voorhand wordt verzocht om aan deze verplichtingen te voldoen. Het is nog onduidelijk wanneer en onder welke omstandigheden de toezichthouders van deze bevoegdheid gebruik zullen maken. Een inschatting van de kosten is daarom op dit moment moeilijk te maken.

5. Totale kosten

De *eenmalige administratieve lasten* bedragen ongeveer € 5,5 miljoen. De *structurele administratieve lasten* bedragen iets meer dan € 365.000,- per jaar. De *eenmalige inhoudelijke nalevingskosten* bedragen ongeveer € 58 miljoen en de *structurele inhoudelijke nalevingskosten* bedragen € 8 miljoen per jaar (zie ook tabel 3).

Tabel 3: Overzicht totale kosten

	Enmalige inhoudelijke nalevingskosten	Enmalige administratieve lasten
	€ 58.000.000,00	€ 1.320.000,00
		€ 192.000,00
		€ 48.000,00
		€ 351.000,00
		€ 35.585.12,00
totaal	€ 58.000.000,00	€ 5.496.512,00

	Structurele inhoudelijke nalevingskosten	Structurele administratieve lasten
	€ 8.000.000,00	€ 330.500,00
		€ 12.000,00
		€ 23.400,00
totaal	€ 8.000.000,00	€ 365.400,00

§ 7. Financiële gevolgen voor de rijksbegroting

Naar verwachting zal het wetsvoorstel niet leiden tot een verhoging van de lasten per individuele onder toezicht staande partij voor doorlopend toezicht van de AFM. Ook overigens heeft het toezicht van de AFM op de naleving van PSD II naar verwachting geen gevolgen voor de rijksbegroting.

Ook het toezicht van DNB op de naleving van PSD II heeft naar verwachting geen gevolgen voor de rijksbegroting. Op basis van de huidige informatie verwacht DNB dat zich 0 tot 20 nieuwe betaalinitiatiedienstverleners respectievelijk 0 tot 200 nieuwe rekeninginformatiedienstverleners zullen melden. De geschatte kosten van de hiervoor door DNB benodigde extra capaciteit ad € 1,24 mln. zijn meegenomen in het nieuwe meerjarige kostenkader 2017–2020¹⁶ en zullen worden doorberekend aan de sector.

Op basis van de door de ACM uitgevoerde uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets (zie hiervoor ook paragraaf 8, onder punt 2) is door de ACM een inschatting gemaakt van de capaciteit die nodig is voor de nieuwe taken en van de daarmee samenhangende kosten. De geschatte eenmalige kosten van de voorbereidingsfase (tot 13 januari 2018) bedragen € 277.500. De geschatte kosten van het toezicht door de ACM bedragen € 194.500 per jaar. Zowel de eenmalige als de structurele kosten van de ACM zullen ten laste komen van de rijksbegroting.

§ 8. Uitvoering en handhaving

1. Toezichthouders

DNB heeft onder meer tot taak het uitoefenen van prudentieel toezicht op financiële ondernemingen, waaronder betaaldienstverleners (artikel 1:24 Wft). Voor het toezicht op de naleving van de bepalingen ter implementatie van de richtlijn betekent dit dat DNB toezicht houdt op de naleving van die bepalingen van PSD II die zijn geïmplementeerd in Deel 3 van de Wft en op bepalingen in het Besluit Prudentiële regels Wft die hun grondslag vinden in bepalingen in Deel 3 (zie de Transponeringstabel bij deze toelichting). Voor wat betreft PSD II betekent dit dat DNB toezicht houdt op de naleving van bepalingen betreffende deelneming in een betaalinstantie, aanvangskapitaal, eigen vermogen, beschermingsvoorschriften, naleving van een aantal vergunningvereisten, dienstverleningen via agenten, de toegang tot betaalrekeningen en de regels met betrekking tot operationele risico's, beveiligingsrisico's en authenticatie.

De AFM heeft onder meer tot taak het uitoefenen van gedragstoezicht op financiële markten (artikel 1:25 Wft). Met betrekking tot PSD II betekent dit dat de AFM toezicht houdt op de naleving van die bepalingen van PSD II die zijn geïmplementeerd in Deel 4 van de Wft en op bepalingen in het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen die hun grondslag vinden in bepalingen in Deel 4 van de Wft. Via artikel 4:25d van de Wft houdt de AFM ook toezicht op de naleving door betaaldienstverleners van Titel 7B van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, met uitzondering van artikel 62, derde en vierde lid, van PSD II. Dit neemt niet weg dat in Titel 7B ook bepalingen staan die niet gericht zijn tot onder toezicht van de AFM staande instellingen, maar die bijvoorbeeld gericht zijn tot consumenten en handelaren. Met het toezicht op de naleving van laatstgenoemde bepalingen is de AFM niet belast.

De Autoriteit Consument en Markt (ACM) heeft op grond van de voorgestelde wijziging van artikel 1:25a van de Wft tot taak het toezicht op de naleving van de artikelen 5:88 (toegang tot betalingssystemen) en 5:88a (toegang tot betaalrekeningsdiensten) Wft uit te oefenen. Op grond van het nieuw voorgestelde artikel 8:14 van de Wet handhaving consumentenbescherming houdt de ACM ook toezicht op de naleving van artikel 520, derde en vierde lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (vergoeding voor het gebruik van betaalinstrumenten).

De Autoriteit persoonsgegevens (AP) heeft op grond van artikel 51, eerste lid, Wbp tot taak toe te zien op de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig het bij en krachtens de Wbp bepaalde. Tevens houdt de AP toezicht op de verwerking van persoonsgegevens in Nederland, wanneer de verwerking plaatsvindt overeenkomstig het recht van een ander land van de Europese Unie. De AP

¹⁶ Kamerstukken TK 2015–16, 33 957, nr. 24.

houdt derhalve toezicht op de naleving van de Wbp bij de verwerking van persoonsgegevens voor de doelen van PSD II.

2. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid voor de ACM

Aangezien het wetsvoorstel onder andere een uitbreiding bevat van de toezichttaken van de ACM, heeft de Minister van Financiën de ACM verzocht om een uitvoerbaarheid- en handhaafbaarheidsstoets (UHT) uit te voeren, als bedoeld in artikel 6 van de Regeling gegevensuitwisseling ACM en ministers, op de volgende bepalingen van het wetsvoorstel:

1. het voorgestelde artikel 7:520, vierde lid, BW (surcharging);
  2. het voorgestelde gewijzigde artikel 5:88 Wft (toegang tot betalingssystemen); en
  3. het nieuw voorgestelde artikel 5:88a Wft (toegang tot een betaalrekening bij een kredietinstelling).
- Naar aanleiding van de uitkomsten van de UHT, zoals verwoord in de brief van de ACM aan de Minister van Financiën van 9 februari 2017, is het wetsvoorstel op een aantal punten aangepast. Naast een aantal technische aanpassingen is ten aanzien van de artikelen 5:88 en 5:88a Wft de mogelijkheid gecreëerd om in geval van niet naleving een bestuurlijke boete of last onder dwangsom op te leggen. Ten tweede is de ACM aangewezen als toezichthouder op de naleving van zowel het derde als het vierde lid van artikel 7:520 BW. Aangezien beide bepalingen in elkaars verlengde liggen, is dit een voor de hand liggende keuze. Tenslotte heeft de ACM aangegeven het ontbreken van de formele mogelijkheid voor DNB en de AFM om vertrouwelijke toezichtgegevens te verstrekken aan de ACM als een belangrijk knelpunt te zien voor zowel de uitvoering van het toezicht door de ACM op de naleving van de betreffende bepalingen van PSD II als voor het reguliere mededingingstoezicht op het gebied van betalingsverkeer. Op het punt van informatie uitwisseling in het kader van PSD II wordt hieronder ingegaan.

3. Uitwisseling vertrouwelijke gegevens en inlichtingen

Artikel 26 van PSD II schrijft onder meer voor dat de bevoegde autoriteiten van de lidstaten onderling moeten samenwerken en in voorkomend geval ook met andere relevante bevoegde autoriteiten. Daartoe stelt de richtlijn dat lidstaten toestaan dat informatie wordt uitgewisseld tussen hun bevoegde autoriteiten en een aantal andere instanties. Voor een efficiënte samenwerking en een goede afstemming van het toezicht van de AFM, DNB, de ACM en de AP op de naleving van PSD II is het noodzakelijk dat zij vertrouwelijke informatie over dit toezicht met elkaar kunnen delen. Voor zover dit op grond van bestaande regelgeving nog niet mogelijk is, scheidt het wetsvoorstel daarvoor de grondslagen. Concreet gaat het om grondslagen voor de AFM en DNB om vertrouwelijke informatie, die zij hebben verkregen in het kader van hun toezicht op de naleving van PSD II, aan de ACM en de AP te verstrekken die laatstgenoemde toezichthouders nodig hebben voor hun toezicht op betaaldienstverleners voor zover dat betrekking heeft op de uitvoering van PSD II.

Nu wordt voorgesteld om de ACM te belasten met het toezicht op de naleving van artikel 5:88 Wft en wordt voorgesteld de ACM ook te belasten met het toezicht op de naleving van artikel 5:88a Wft (artikel 1:25a Wft), betekent dit dat ingevolge het derde lid van artikel 1:25a Wft afdeling 1.5.1. van de Wft op dit toezicht van toepassing is. Dat betekent dat daar waar in die afdeling wordt gesproken over 'toezichthouder', daarmee ook de ACM wordt bedoeld als het gaat om het toezicht op de artikelen 5:88 en 5:88a Wft. Hieruit volgt dat op grond van artikel 1:90 Wft de ACM, DNB en de AFM toezichtvertrouwelijke gegevens en inlichtingen met elkaar kunnen uitwisselen ten behoeve van het toezicht dat de respectievelijke toezichthouders houden op de naleving van de betreffende bepalingen ter implementatie van PSD II (doel in de zin van artikel 1:90, eerste lid, onderdeel a, Wft), mits voldaan wordt aan de in artikel 1:90, eerste lid, Wft genoemde voorwaarden. Ook voor het toezicht van de ACM op de naleving van artikel 7:520 BW alsmede voor het toezicht op grond van de Mededingingswet voor zover dat plaatsvindt in het kader van de uitvoering van PSD II, kan het in voorkomende gevallen noodzakelijk zijn dat de AFM en DNB vertrouwelijke informatie aan de ACM kunnen verstrekken. Het is immers goed voorstelbaar dat eerste signalen die kunnen duiden op anticompetitief gedrag door betaaldienstverleners (zoals kartelvorming of misbruik van een economische machtspositie) eerder bij DNB of de AFM bekend zijn of terecht komen dan bij de ACM. DNB en de AFM moeten dan in staat zijn deze signalen te delen met de ACM die vervolgens nader onderzoek kan instellen. Een nieuw onderdeel van artikel 1:93, eerste lid, Wft voorziet in deze mogelijkheid. In de Wijzigingswet financiële markten 2018 wordt een nieuw artikel 1:93c Wft voorgesteld dat mogelijk maakt dat de AFM vertrouwelijke gegevens aan de ACM verstrekt ten behoeve van de taken van de ACM op grond van de Wet handhaving consumentenbescherming (Whc). Dit betekent dat na inwerkingtreding van dat wetsvoorstel de AFM ook op grond van dat artikel al de bevoegdheid heeft om vertrouwelijke gegevens aan de ACM te verstrekken ten behoeve van het toezicht op de naleving van artikel 7:520 BW, dat is opgenomen in onderdeel a van de bijlage bij de Whc.

Daarnaast kan het in voorkomende gevallen noodzakelijk zijn voor de AFM, DNB en de ACM om in het kader van het toezicht op de naleving van PSD II verkregen vertrouwelijke gegevens en inlichtingen te

delen met de AP. Dit kan aan de orde zijn als deze gegevens aanleiding geven om te veronderstellen dat mogelijk sprake is van verwerking van persoonsgegevens in strijd met de Wpb, dan wel vanaf 18 mei 2018 met de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Om het verstrekken van voornoemde toezichtgegevens en inlichtingen door de AFM, DNB en de ACM aan de AP mogelijk te maken is aan artikel 1:93, eerste lid, Wft een onderdeel toegevoegd. Op grond van dit onderdeel kunnen de AFM, DNB en de ACM toezichtgegevens die zijn verkregen in het kader van het toezicht op de naleving van PSD II aan de AP verstrekken ten behoeve van het toezicht van de AP op betaaldienstverleners.

De ACM kan daarnaast op grond van artikel 2, eerste lid, onderdelen d, l en p, van de Regeling gegevensverstrekking ACM vertrouwelijke gegevens die zij in het kader van het toezicht op betaaldienstverleners onder zich heeft, aan de AP, de AFM en DNB verstrekken.

In het algemeen zullen de vertrouwelijke gegevens die de toezichthouders uitwisselen geen persoonsgegevens bevatten. Voor zover wel persoonsgegevens worden uitgewisseld, gelden de regels die op de verwerking van persoonsgegevens van toepassing zijn onverkort. Met de voorgestelde wijzigingen bestaat voor alle betrokken toezichthouders een grondslag om persoonsgegevens te verstrekken, te ontvangen en vervolgens te verwerken ten behoeve van de uitoefening van het toezicht op betaaldienstverleners.

§ 9. Consultatie

De toezichthouders op de financiële markten, te weten DNB de AFM, alsmede de ACM, zijn bij de voorbereiding van het wetsvoorstel betrokken geweest. Het wetsvoorstel is vervolgens van 17 november 2016 tot 16 december 2016 ter consultatie voorgelegd via www.internetconsultatie.nl. Openbare reacties zijn ontvangen van de Betaalvereniging Nederland (de Betaalvereniging), S. Lelieveldt, Keijser van der Velden Advocaten, BCPA, Payment Counsel, American Express Nederland, Detailhandel Nederland en de Gezamenlijke Toonbankinstellingen (TBI's) in Nederland en Stichting Bureau Kredietregistratie (BKR). Daarnaast zijn zeven niet-openbare reacties ontvangen. Een aantal van de daarin vervatte suggesties zijn overgenomen in het wetsvoorstel dan wel in de memorie van toelichting. Dit betreft met name suggesties ten aanzien van gebruik van de lidstaatoptie van artikel 32(1) van de richtlijn en omtrent gegevensbescherming. De reactie die zien op gegevensbescherming zullen zo nodig worden betrokken bij de algemene maatregel van bestuur die een aantal verplichtingen van de richtlijn nader invult. Op de overige onderwerpen wordt hieronder ingegaan. Voor zover in de niet-openbare reacties suggesties zijn gedaan die niet tot aanpassing van het wetsvoorstel of de toelichting hebben geleid, zullen deze hier omwille van de anonimiteit van de indieners niet verder worden besproken.

De reacties bevatten verschillende suggesties die in het wetsvoorstel en de toelichting zijn overgenomen. Zo is naar aanleiding van opmerkingen van diverse partijen een omissie hersteld in de tabel met een overzicht van de lidstaatopties. Dit betreft de lidstaatoptie van artikel 32(1) van de richtlijn, welke ziet op vrijstelling van de vergunningplicht onder voorwaarden van bepaalde betaaldienstverleners. Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt, zoals ook nu al het geval is onder PSD I. Verder is naar aanleiding van een opmerking van Keijser en van der Velden Advocaten in de toelichting een verduidelijking opgenomen omtrent de uitzondering voor handelsagenten.

Hieronder zal worden ingegaan op een aantal openbare reacties die niet tot aanpassing van de wettekst of de memorie van toelichting hebben geleid, voor zover de reacties voor het wetsvoorstel relevant zijn.

1. Vergroting reikwijdte

BCPA pleit ervoor om in het geval elektronischecomunicatienetwerken en -diensten wel onder de reikwijdte van de richtlijn vallen, in het wetsvoorstel onderscheid te maken tussen consumenten en (groot)zakelijke gebruikers en daarbij de laatste categorie uit te sluiten van het toepassingsbereik van de wet. De richtlijn biedt echter geen ruimte voor lidstaten om nationaal te bepalen dat indien sprake is van (groot)zakelijke gebruikers de betreffende aanbieder van elektronischecomunicatienetwerken en -diensten niet aangemerkt wordt als betalingsdienstverlener die onder de reikwijdte van de richtlijn valt.

2. Surcharging

American Express heeft opgemerkt dat het vragen van toeslagen voor het gebruik van een betaalinstrument volledig zou moeten worden verboden in Nederland. Daartoe worden drie redenen aangevoerd. Ten eerste hebben zij erop gewezen dat de voorgestelde wettekst omtrent het in rekening brengen van toeslagen (het voorgestelde gewijzigde artikel 520 van Boek 7 van het BW) in Nederland concurrentiebeperkend zal werken doordat door een beperkt verbod op surcharging nog meer

transacties naar de grotere netwerken worden gedreven. Ten tweede is aangevoerd dat het in rekening brengen van toeslagen voor het gebruik van een betaalinstrument fundamenteel niet in het belang is van de consument aangezien het leidt tot misleiding van de consument omtrent de ware kosten van goederen en diensten. Tenslotte is aangevoerd dat een beperkt verbod op surcharging bijna onmogelijk is om te implementeren.

In het wetsvoorstel is geen gebruik gemaakt van de lidstaatoptie in artikel 62, vijfde lid, van PSD II om te kiezen voor uitbreiding van het verbod op surcharging. Bij een volledig verbod op het vragen van vergoedingen zouden winkeliers immers de kosten van dure betaalmiddelen kunnen doorberekenen in de prijs of ervoor kunnen kiezen om bepaalde dure en/of innovatieve betaalinstrumenten niet meer aan te bieden. Dit zou de innovatie en de keuze van de consument en daarmee de concurrentie juist kunnen beperken. Verwezen wordt hierbij tevens naar het standpunt van de Tweede Kamer ten aanzien van het initiatiefwetsvoorstel Wet verbod toeslag gebruik betaalmiddelen bij consumenten (zie Handelingen TK 2015–2016, nr. 96, item 7). Dit voorstel is destijds door de Tweede Kamer verworpen.

Van misleiding van de consument is hier geen sprake, aangezien juist bij een algeheel verbod op surcharging het inzicht van consumenten in de werkelijke kosten van een betaalinstrument ontbreekt. In dat geval zouden immers alle kosten van gebruik van een betaalinstrument bij de betalingsbegunstigde (de winkelier) worden neergelegd, die deze vervolgens in de prijzen van producten en diensten zal doorberekenen. De implementatie van een gedeeltelijk verbod op surcharging betekent dat betalingsbegunstigden ten aanzien van bepaalde betaalinstrumenten waarvoor wel een vergoeding in rekening mag worden gebracht, dit vooraf aan de consument kenbaar moeten maken. Dat dit enige inspanning voor de betalingsbegunstigde met zich meebrengt is aannemelijk. Er zijn echter geen signalen bekend die erop duiden dat dit niet uitvoerbaarheid zou zijn.

Door Detailhandel Nederland en de Gezamenlijke Toonbankinstellingen (TBI's) in Nederland wordt ten aanzien van het gedeeltelijke verbod op het doorberekenen van toeslagen – kort samengevat – aangevoerd dat slechts één onderdeel van het tarief dat een winkelier verschuldigd is aan een betaaldienstverlener, namelijk de interchange fee, is gemaximeerd en dat de verwachting is dat de overige tariefonderdelen zullen stijgen. Het is daarom volgens Detailhandel Nederland en de TBI's niet gewenst dat de winkelier deze andere kostencomponenten helemaal niet meer aan de klant mag doorberekenen. Verder wordt er door Detailhandel Nederland en de TBI's op gewezen dat het niet kunnen doorberekenen van de kosten van creditcard transacties directe gevolgen heeft voor de consumentenprijzen en de acceptatie van creditcards in Nederland en daardoor ook voor de verruiming van dure mogelijkheden voor consumentenkredieten. In de reactie van Detailhandel Nederland en de TBI's wordt voorgesteld om in het wetsvoorstel een aanvullende clause op te nemen die bepaalt dat juist de specifieke andere kosten (fees), dan de interchange fee, per transactie niet door de betaaldienstverlener aan de acceptant (winkelier) mogen worden doorberekend. Ten aanzien van de mogelijke verhoging van de andere onderdelen (dan de interchange fee) van de zogenaamde merchant service fee, wordt opgemerkt dat het aan de ACM is om toezicht te houden op de naleving van het daarop betrekking hebbende omzeilingsverbod in de MIF-verordening. De richtlijn gaat, afgezien van onder meer artikel 62, vijfde lid, uit van volledige harmonisatie. Dat betekent dat lidstaten geen andere bepalingen mogen handhaven of vaststellen dan die welke in deze richtlijn zijn vervat (artikel 107 van de richtlijn). Gelet hierop kan ten aanzien van de toepasselijke kosten (artikel 62 van de richtlijn) geen aanvullende clause worden opgenomen in het wetsvoorstel.

§ 10. Advies Autoriteit Persoonsgegevens

Bij brief van 22 augustus 2017 heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) advies uitgebracht over het wetsvoorstel, op grond van artikel 52, tweede lid, van de Wbp. De AP adviseert om het wetsvoorstel aldus niet in te dienen. Het advies is bij het wetsvoorstel betrokken en heeft tot een aantal aanpassingen in de toelichting geleid. Zo is naar aanleiding van het advies de passage waarin werd verwezen naar overwegingen bij de AVG ter invulling van daarin opgenomen voorbeelden van maatregelen, uit § 3, onder punt 10, van de toelichting verwijderd. Verder is naar aanleiding van het advies in § 3, onder punt 10, een passage opgenomen over de noodzaak van het uitvoeren van een GEB op grond van artikel 35 van de AVG in het kader van een vergunningaanvraag voor het mogen verlenen van betalingsdiensten.

Een aantal punten in het advies is niet overgenomen. Op deze punten zal hier kort worden ingegaan. Zo merkt de AP in haar advies – kort samengevat – op dat uit het wetsvoorstel niet blijkt dat bij strijdigheid tussen de bepalingen van de richtlijn en de AVG, voorrang toekomt aan de AVG en dat de AVG met voorrang toepassing dient te vinden in geval van samenloop dan wel inconsistenties met wetgeving van lagere orde, waaronder het voorliggende wetsvoorstel. De AP adviseert om bij de totstandkoming van de wetgeving bovengenoemde werking van de AVG te betrekken en expliciet te maken in de toelichting, teneinde rechtsonzekerheid te voorkomen.

Dit punt is, voor zover het ziet op de voorrang van de richtlijn, niet overgenomen. Het wetsvoorstel strekt tot implementatie van de richtlijn. In het wetsvoorstel is uitgegaan van de algemeen geldende lijn dat zowel richtlijnen als verordeningen secundair EU-recht zijn en onderschikt zijn aan de Verdragen. Onderling bestaat er geen hiërarchie tussen verordeningen en richtlijnen.¹⁷ De AP merkt terecht op dat de verhouding tussen de AVG en PSD 2 niet op alle punten even duidelijk is. Waar mogelijk is deze duidelijkheid in de toelichting van het wetsvoorstel gegeven. In het algemeen geldt dat betaaldienstverleners waar het gaat om gegevensbescherming, zowel aan de eisen van de AVG als aan de eisen van de richtlijn (welke zijn geïmplementeerd in het wetsvoorstel en daarop gebaseerde lagere regelgeving) moeten voldoen, zoals ook wordt benadrukt in §3 onder 10 van deze toelichting en overweging 89 van de richtlijn. Dit brengt ook met zich mee dat de bevoegdheid van de AP, op grond van de AVG, en de bevoegdheid van een andere toezichthouder, o.g.v. de richtlijn, naast elkaar kunnen bestaan. Dit komt voor bij het verwerken van persoonsgegevens. De richtlijn bepaalt dat elke verwerking van persoonsgegevens voor de bij de richtlijn beoogde doeleinden dient te geschieden overeenkomstig de AVG.¹⁸ Het is in deze gevallen wenselijk dat de toezichtouders, voor zover mogelijk, samenwerken en hun toezicht op elkaar af te stemmen. Ook op Europees niveau is en wordt aandacht gevraagd voor de verhouding tussen PSD 2 en de AVG en de daarmee samenhangende bevoegdheden. Het is immers wenselijk dat zowel de richtlijn als de AVG zoveel mogelijk in Europees verband uniform worden toegepast en uitgelegd. Zodra meer informatie beschikbaar is, zal deze bij het verdere wetgevingsproces dan wel bij de AMvB worden betrokken. Waar mogelijk zal deze informatie met de verschillende toezichthouders (AP, DNB, ACM en AFM) worden gedeeld, zodat zij zich kunnen voorbereiden op de inwerkingtreding van de wet.

Op sommige punten kent de richtlijn echter een van de privacyrichtlijn c.q. de AVG afwijkende regeling, zoals ten aanzien van het vereiste van 'uitdrukkelijke toestemming' in artikel 94, tweede lid, van de richtlijn. Hierover heeft de Europese Commissie opgemerkt dat het begrip 'uitdrukkelijke toestemming' in die bepaling niet hetzelfde betekent als het toestemmingsbegrip in de privacyrichtlijn. De Europese Commissie heeft aangegeven dat het begrip 'uitdrukkelijke toestemming' in de richtlijn is geïntroduceerd met het oog op het *lex specialis* karakter van PSD II ten opzichte van de privacyrichtlijn. Hieruit volgt ook dat aan het begrip 'uitdrukkelijke toestemming' in artikel 94, tweede lid, van de richtlijn niet dezelfde betekenis kan worden toegekend als aan het criterium 'uitdrukkelijke toestemming' in artikel 9 van de AVG, maar moet worden geïnterpreteerd tegen de achtergrond van de doelstellingen en reikwijdte van de richtlijn.¹⁹ Gelet op het genoemde *lex specialis* karakter van PSD II komt op de punten ten aanzien waarvan in PSD II een van de privacyrichtlijn c.q. AVG afwijkende regeling geldt, voorrang toe aan PSD II c.q. de wetgeving waarin deze regels zijn geïmplementeerd. Dit betekent dat in beginsel een andere toezichthouder dan de AP, namelijk DNB, bevoegd is om toezicht te houden op deze van de AVG afwijkende bepaling. De implementatie van deze bepaling zal overigens bij AMvB plaatsvinden. Waar nodig zal in de nota van toelichting aan de verhouding tussen de richtlijn en de AVG passende aandacht worden besteed.

Artikelsgewijs

Artikel I

A

Dit onderdeel voegt een aantal nieuwe definities toe die zijn opgenomen in artikel 4 van PSD II. De definitie van betaalinitiatiedienst en rekeninginformatiedienst zijn inhoudelijk ongewijzigd overgenomen uit artikel 4, onderdelen 15 en 16, van de richtlijn. Bij de definities van betaalinitiatiedienstverlener en rekeninginformatiedienstverlener is zoveel mogelijk aangesloten bij de definities in artikel 4, onderdelen 18 en 19, van de richtlijn.

Ook wordt de definitie van betaalinstrument gewijzigd. In de definitie betaalinstrument wordt geschrapt dat de betaaldienstgebruiker gebruik maakt van het instrument om de betaaldienstverlener in staat te stellen een betaalopdracht te initiëren. De definitie geeft nu alleen aan dat een betaalinstrument gebruikt kan worden voor het initiëren van betaalopdrachten, maar niet meer door wie. De achtergrond van deze wijziging ligt in de nieuwe categorie betaaldiensten, de zgn. betaalinitiatiediensten, waarbij een derde partij, de betaalinitiatiedienstverlener, op verzoek van de betalingsdienstge-

¹⁷ Zie Kamerstukken I, 1998–99, 25922, (R1613), nr. 62d, R. Barents en L.J. Brinkhorst, Grondlijnen van Europees Recht, 9^e druk, Deventer: Kluwer 1999, p. 182–183). Duits artikelsgewijs commentaar (van der Groeben/ Schwarze/Hatje, 2015), p. 1354, punt 29 en Lenaerts en van Nuffel, 2011).

¹⁸ zie artikel 94, eerste lid, van de richtlijn

¹⁹ Het begrip 'uitdrukkelijke toestemming' komt enkele malen voor in PSD 2. Steeds moet aan dit begrip dezelfde (PSD2-specifieke) betekenis worden toegekend, ook als het geen betrekking heeft op verwerken van persoonsgegevens (zie bijvoorbeeld de artikelen 66 en 67 van de richtlijn).

bruiker een betalingsopdracht initieert. Voor de definitie van groep in PSD II is aangesloten bij de definitie van richtlijn groep in artikel 1:1 van de Wft.

B

In het eerste lid van artikel 1:5a wordt artikel 2, eerste lid, van de richtlijn geïmplementeerd. Daarin is bepaald dat de richtlijn van toepassing is op betaaldiensten die worden aangeboden in de Europese Unie. Artikel 1:5a, eerste lid, spreekt thans van 'uitgevoerd'. Verder vervalt de uitzondering die in het eerste lid is opgenomen, aangezien deze, samen met een aantal andere uitzonderingen van artikel 2 van de richtlijn, zijn opgenomen in de reikwijdte bepaling in artikel 4:2b.

In het tweede lid van artikel 1:5a worden de wijzigingen die artikel 3 van de richtlijn ten aanzien van de reikwijdte doorvoert, geïmplementeerd. Hiermee wordt het aantal mogelijkheden om een beroep te doen op een uitzonderingsgrond beperkt. Zie voor een uitgebreide toelichting paragraaf 3.1 van het algemeen deel van deze toelichting. Het derde lid van artikel 1:5a creëert een grondslag voor de mogelijkheid om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels te stellen over de toepassing van de onderdelen k en l van het tweede lid, zoals aan welke voorwaarden moet worden voldaan om voor de in de onderdelen k en l bedoelde uitzonderingen in aanmerking te komen.

C

In het eerste lid van artikel 1:25a wordt artikel 5:88a toegevoegd. Hiermee krijgt de ACM tot taak om ook toezicht te houden op de naleving van artikel 5:88a. Tevens wordt artikel 1:80, onderdeel d, uitgezonderd van overeenkomstige toepassing op de ACM, en daarmee gelijk getrokken met de verwijzing in artikel 1:25a, derde lid, naar artikel 1:79 (opleggen last onder dwangsom). Verder is de voordeelgerelateerde boete inmiddels niet meer geregeld in artikel 1:81, derde lid, maar in artikel 1:83. Om die reden is artikel 1:81 geheel van overeenkomstige toepassing verklaard en is artikel 1:83 thans niet meer van overeenkomstige toepassing.

D tot en met G

Artikelen 1:55, 1:56, 1:58, 1:59 worden gewijzigd, omdat artikel 29, eerste lid van de richtlijn bepaalt dat de samenwerking tussen toezichthouders op het terrein van toezicht en handhaving van de voorschriften zoals opgenomen in titels III en IV van richtlijn, zich niet uitstrekt over personen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed door een betaalinstelling. Dit heeft geen gevolgen voor de aansprakelijkheid van de betaalinstellingen met betrekking tot entiteiten waaraan taken zijn uitbesteed. De regels daaromtrent blijven onverkort van toepassing.

H

Ter implementatie van artikel 26 van PSD II worden aan artikel 1:93, eerste lid, twee onderdelen toegevoegd. Onderdeel i maakt mogelijk dat de AFM en DNB vertrouwelijke gegevens kunnen verstrekken aan de ACM. Onderdeel j regelt hetzelfde voor wat betreft verstrekking aan de AP. Voor de verstrekking van de AFM of DNB aan de ACM op grond van artikel 1:93, eerste lid, geldt dat de gegevens dienstig moeten zijn voor de uitvoering van het toezicht op de naleving van de richtlijn betaaldiensten dan wel voor de uitoefening van het toezicht op de naleving van de Mededingingswet voor zover dat betrekking heeft op mededinging in het kader van de richtlijn betaaldiensten (artikel 1:93, eerste lid, onderdeel i). Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan verstrekking door de AFM en DNB aan de ACM van gegevens die de AFM en DNB ingevolge artikel 7:523 BW hebben verkregen en die de ACM nodig heeft voor het mededingingstoezicht voor zover dat ziet op het door rekeninghoudende betaaldienstverleners verlenen van toegang tot betaalrekeningen aan betaalinitiatiedienstverleners en rekeninginformatiedienstverleners. Voor de verstrekking door de AFM, DNB en de ACM aan de AP geldt dat de verstrekking dienstig moet zijn voor de uitoefening van het toezicht van de AP op betaaldienstverleners (artikel 1:93, eerste lid, onderdeel j). De ACM en de AP kunnen de gegevens dan ook niet gebruiken voor andere toezichttaken. Verder moet het gaan om gegevens en inlichtingen die de AFM en DNB ook in het kader van hun toezicht op de naleving van de richtlijn betaaldiensten hebben verkregen (artikel 1:93, eerste lid, onderdelen i en j). Het tweede lid van artikel 1:93 bepaalt verder dat in voldoende mate gewaarborgd moet zijn dat de gegevens geheim worden gehouden. Op grond van artikel 1:93, derde lid, geldt nog dat gegevens afkomstig van andere toezichthouders alleen met hun toestemming verstrekt kunnen worden. Door de genoemde beperkingen wordt onder meer voldaan aan de voorwaarden voor gegevensuitwisseling die de Europese richtlijnen en verordeningen stellen aan het verstrekken van vertrouwelijke gegevens die in het kader van het toezicht op die richtlijnen en verordeningen zijn verkregen.²⁰

²⁰ Zie bijvoorbeeld artikel 54 e.v. van de richtlijn kapitaalvereisten die in artikel 24, derde lid, van de richtlijn betaaldiensten 'mutatis mutandis' van overeenkomstige toepassing worden verklaard. In aanvulling op de in die artikelen geregelde uitzonderingen op

I

De toezichthouder kan een vergunning intrekken van een betaalinstelling wanneer zij een bedreiging vormt voor de stabiliteit van een betaalinstelling. Artikel 13 van de richtlijn bepaalt dat de toezichthouder de vergunning ook moet kunnen intrekken wanneer er sprake is van een bedreiging voor het vertrouwen in een betalingssysteem. Daarnaast regelt PSD II ook dat een vergunning ingetrokken kan worden wanneer een betaalinstelling de bevoegde autoriteit niet in kennis heeft gesteld van belangrijke ontwikkelingen die verband houden met de voorwaarden voor vergunningverlening. Aangezien deze intrekkinggrond los lijkt te staan van de vraag of al dan niet meer aan de voorwaarden voor het verlenen van een vergunning wordt voldaan, is deze intrekkinggrond opgenomen in een nieuw onderdeel n van artikel 104, eerste lid, van de Wft.

J

Dit onderdeel implementeert artikel 37, vijfde lid, en artikel 14, eerste lid, laatste zin. Dit betekent dat de toezichthouder aanbieders die op grond van artikel 1:5a een melding doen opneemt in het register, bedoeld in artikel 1:107. Voorts wordt bepaald dat bijkantoren die niet in een andere lidstaat actief zijn, niet opgenomen hoeven te worden in het register.

K

Om misbruik van het recht van vestiging te voorkomen is in artikel 11 van de richtlijn bepaald dat een betalingsinstelling die een vergunning in een lidstaat aanvraagt, ten minste een deel van haar betalingsdienstverlening in die lidstaat moet verrichten. Dit onderdeel bepaalt tevens, dat wanneer een betaaldienstverlener voornemens is slechts rekeninginformatiediensten te verlenen, bepaalde vergunningsvoorwaarden niet van toepassing zijn. Zo gelden bepaalde kapitaaleisen niet voor de rekeninginformatiedienstverlener. Wel dient er een verzekering te worden afgesloten. Dit wordt op grond van artikel 3:17 van de Wft bij algemene maatregel van bestuur uitgewerkt.

L

Artikel 19 van de richtlijn voert een aantal wijzigingen door die betrekking hebben op het verlenen van betaaldiensten via een betaaldienstagent. Artikel 2.3c, tweede lid, van de Wft wordt diensgevolge gewijzigd en bepaalt dat de Nederlandsche Bank binnen twee maanden een beslissing moet nemen. Eveneens wordt expliciet aangegeven dat de agent pas betaaldiensten kan aanbieden, nadat zij is ingeschreven in het register, bedoeld in artikel 1:107.

M

Dit onderdeel implementeert artikel 29, tweede en vierde lid, van de richtlijn. De toezichthouder kan betaalinstellingen die in Nederland actief zijn, waarvan het hoofdkantoor zich in een andere lidstaat bevindt verzoeken om een periodiek verslag over de activiteiten die in Nederland plaatsvinden, voor informatie- of statistische doeleinden. Voor zover deze betaalinstellingen op grond van het recht tot vestiging werkzaam zijn, moet deze informatie ook voor het monitoren van de naleving van de titels III en IV van de richtlijn kunnen worden gebruikt. De richtlijn biedt lidstaten eveneens de mogelijkheid te bepalen dat de toezichthouder van betaalinstellingen die uit hoofde van het recht tot vestiging via agenten op hun grondgebied werkzaam zijn, en waarvan het hoofdkantoor zich in een andere lidstaat bevindt, kunnen verlangen dat zij een centraal contactpunt op hun grondgebied aanwijzen, om het toezicht op netwerken van agenten door bevoegde autoriteiten te faciliteren. Met het oog op een zo efficiënt mogelijk toezicht, wordt van deze lidstaatoptie gebruik gemaakt. Met deze bepaling is zoveel mogelijk aangesloten bij de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn die een soortgelijke bepaling bevat. De Commissie komt met technische standaarden over criteria aan de hand waarvan kan worden bepaald wanneer het passend is een centraal contactpunt aan te wijzen en welke taken dit contactpunt dient te hebben.

N

Dit onderdeel implementeert artikel 111, eerste lid, van de richtlijn. Artikel 3 van de elektronisch-geldrichtlijn bepaalt dat een aantal artikelen van de richtlijn betaaldiensten van overeenkomstige toepassing zijn voor elektronisch-geldinstellingen.

---

het beroepsgeheim maakt artikel 26 van de richtlijn betaaldiensten wel mogelijk dat vertrouwelijke gegevens worden gedeeld met relevante autoriteiten die zijn aangewezen krachtens ander Unierecht dat op betaaldienstverleners van toepassing is. De ACM en de AP zijn dergelijke autoriteiten.

O

Artikel 2:3c is van overeenkomstige toepassing op elektronischgeldinstellingen. Daarmee is artikel 2:10c overbodig.

P

Artikel 2:106a heeft betrekking op betaalinstanties die voornemens zijn om via een bijkantoor in een andere lidstaat of door middel van het verrichten van diensten, al dan niet via een agent, actief willen zijn. Dit artikel wordt gewijzigd naar aanleiding van een aantal nieuwe voorschriften in artikel 28 van de richtlijn. De verplichting in het derde lid (oud) vervalt in de wet en wordt opgenomen in de Regeling taakuitoefening en grensoverschrijdende samenwerking financiële toezichthouders Wft.

Q

Ingevolge artikel 111, eerste lid, van de richtlijn is artikel 28 van de richtlijn van overeenkomstige toepassing op elektronischgeldinstellingen. Artikel 2:107a is hierop aangepast en bevat een vergelijkbare regeling als in artikel 2:106a is opgenomen voor betaalinstanties.

R

Dit onderdeel implementeert de artikelen 10, eerste lid, en 33, eerste lid, van de richtlijn waaruit volgt dat de in deze artikelen gestelde eisen niet van toepassing zijn op betaalinstanties die enkel betaalinitiatiediensten of rekeninginformatiediensten verlenen.

S

Dit onderdeel implementeert artikel 18, vierde lid, van de richtlijn. Artikel 18, vierde lid, bepaalt dat betaalinstanties onder voorwaarden kredieten mogen verlenen die verband houden met betaaldiensten zoals bedoeld in de bijlage, onder 4 en 5, van de richtlijn. Dienst 7 wordt niet langer genoemd en is geschrapt uit de bijlage van PSD II. Artikel 3:29c is daarop aangepast.

T

Dit onderdeel implementeert artikel 33, eerste lid, van de richtlijn, waaruit volgt dat op betaalinstanties die enkel rekeninginformatiediensten verlenen de artikel 7 en 8 van de richtlijn niet van toepassing zijn.

U

In dit onderdeel wordt artikel 9, eerste lid, van de richtlijn geïmplementeerd volgens welke betaalinstanties die enkel betaalinitiatiediensten of rekeninginformatiediensten aanbieden van de vereisten van artikel 9 van de richtlijn zijn uitgezonderd.

V – X

Artikel 3:95 bepaalt dat het niet is toegestaan om zonder een verklaring van geen bezwaar een gekwalificeerde deelneming in de daar genoemde ondernemingen te houden, te verwerven of zodanig te vergroten dat een bovengrens als bedoeld in artikel 3:102, eerste lid, wordt bereikt of overschreden. De richtlijn introduceert eenzelfde verplichting voor wat betreft betaalinstanties. Met dit onderdeel wordt aangesloten bij de regeling in artikel 3:95. Wel is er vastgehouden aan de percentages, zoals opgenomen in de richtlijn.

Y

Dit onderdeel brengt artikel 5:88 in overeenstemming met artikel 35 van de richtlijn. Voor een betaaldienstverlener is het van belang toegang te hebben tot de diensten van de technische infrastructuur van betalingssystemen. Voor dergelijke toegang dienen echter de nodige eisen te gelden om de integriteit en stabiliteit van deze systemen te verzekeren. Elke betaaldienstverlener die om deelname in een betalingssysteem verzoekt, dient het risico van zijn keuze voor dat systeem te dragen en aan het betalingssysteem het bewijs te leveren dat zijn interne regelingen voldoende tegen alle soorten risico's bestand zijn. Tot die betalingssystemen behoren met name de vierpartijenbetaalkaartssystemen, alsmede de grote systemen voor de verwerking van overmakingen en automatische afschrijvingen. De richtlijn is op dit punt aangepast in de zin dat deze regelt dat deelnemers aan een betalingssysteem, wanneer zij een betaaldienstverlener toegang geven tot het betalingssysteem, andere betaaldienstverleners op objectieve, evenredige en niet-discriminerende wijze toegang tot het

betalingssysteem verlenen. Vergunninghoudende betaaldienstverleners en betaaldienstverleners die een vrijstelling genieten krachtens de onderhavige richtlijn of krachtens artikel 3 van Richtlijn 2009/110/EG, dienen volgens overweging 50 van de richtlijn, gelet op de verschillen in het prudentiële kader waarin zij functioneren, verschillend te worden behandeld.

Het nieuw toegevoegde vierde lid regelt een uitzondering op de uitzondering dat het eerste en tweede lid van artikel 5:88 niet van toepassing zijn op betalingssystemen als bedoeld in artikel 212a, onderdeel b, van de Faillissementswet (de zogenaamde aangemerkte betalingssystemen). Hiermee wordt bewerkstelligd dat artikel 5:88, eerste lid, ook van toepassing is als een deelnemer aan een aangemerkt betalingssysteem vrijwillig een vergunninghoudende of geregistreerde betaaldienstverlener, die geen deelnemer is aan het systeem, toestaat via het systeem overboekingen door te geven. In dat geval moet de betreffende deelnemer deze mogelijkheid bieden op objectieve, evenredige en niet-discriminerende wijze overeenkomstig het eerste lid.

Z

Het nieuwe artikel 5:88a implementeert artikel 36 van de richtlijn. De norm is opgenomen in het Deel Gedragstoezicht Financiële Markten, omdat het betrekking heeft op de verhouding tussen financiële ondernemingen. De omvang van de door banken te verlenen toegang tot betaalrekeningsdiensten is afhankelijk van de aard van de te verlenen betalingsdiensten en wordt begrensd door artikel 18, tweede lid, van de richtlijn. Dat wil zeggen dat door betaaldienstverleners alleen betaalrekeningen mogen worden aangehouden die uitsluitend voor betalingstransacties worden gebruikt. Gelet op het mededingingskarakter van artikel 36 van de richtlijn zal de ACM toezicht houden op de naleving van deze bepaling. Als de ACM na een melding van oordeel is dat een bank in strijd met het eerste lid geen toegang of onvoldoende toegang tot een betaalrekeningsdienst heeft verleend aan een betaalinstelling, gelden wat betreft de bevoegdheden van de ACM de leden 3 tot en met 7 van artikel 1:25a. Dit betekent onder meer dat de ACM op grond van artikel 1:75 een aanwijzing kan geven aan een bank om een bepaalde gedragslijn te volgen, welke kan inhouden dat de betreffende bank alsnog toegang tot betaalrekeningsdiensten dient te verlenen aan de betrokken betaalinstelling.

Artikel II

A

Nieuw is dat alle betaalinstellingen op grond van artikel 6 van de richtlijn, bij het houden of verwerven van een gekwalificeerde deelneming, een verklaring van geen bezwaar dienen aan te vragen. Er wordt aangesloten bij de regeling van artikel 3:95 Wft. Om deze reden wordt ook in de Wbft aangesloten bij de methodiek die de Wbft reeds hanteert voor andere financiële ondernemingen. Deze methodiek baseert de doorbelasting op basis van het aantal bestede uren.

Artikel III

Artikel III bevat de benodigde wijzigingen voor het Burgerlijk Wetboek. Zoals ook in het algemene gedeelte is aangegeven, betreft dit met name titel III en IV van de richtlijn, waarin regels zijn gegeven over de betalingstransactie en de verschillende betaaldiensten. Uitgangspunt bij dit artikel is dat slechts waar nodig de bepalingen van titel 7B (betalingstransactie) van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek zijn gewijzigd. De voorgestelde regeling volgt zoveel mogelijk letterlijk de bepalingen van de richtlijn betaaldiensten, ook voor wat betreft volgorde en indeling. De regeling dient immers steeds in overeenstemming met de richtlijn te worden uitgelegd. Het gaat in tal van bepalingen om bescherming van de consument. Het is ook daarom wenselijk dat, als er vragen van uitleg aan het Hof van Justitie van de EU moeten worden gesteld, onmiddellijk duidelijk is op welke punten van de richtlijn uitleg nodig is.²¹

Onderdeel A

Artikel 514 is aangepast aan de wijzigingen van de definities in artikel 4 van de richtlijn. Ook bevat het artikel enkele nieuwe definities. Een aantal definities van artikel 4 van de richtlijn (zoals de definitie van co-badging in artikel 4, lid 48, van de richtlijn) is niet overgenomen, omdat zij niet in titel 7B worden gebruikt.

Onderdeel a (authenticeren of authenticatie)

Authenticatie neemt een belangrijke plaats in het verkeer tussen betaaldienstgebruiker en betaal-

²¹ Ook bij de implementatie van de PSD I werd dit uitgangspunt gevolgd. Zie Kamerstukken 31 892, nr. 3, toelichting bij artikel II.

dienstverlener, en dient als waarborg om de identiteit van de betaaldienstgebruiker te controleren en de juistheid (validiteit) van een specifiek betaalinstrument te verifiëren (vgl. artikel 97 van de richtlijn). Het begrip 'authenticeren' is aangepast aan de gewijzigde omschrijving in de richtlijn, artikel 4 (29). Toegevoegd ten opzichte van de oude richtlijn is de controle van de identiteit van de betaaldienstgebruiker, als onderdeel van authenticatie. De begripsomschrijving is taalkundig enigszins aangepast om aan te sluiten bij de systematiek van titel 7B. Voor de duidelijkheid is aangegeven dat de term 'authenticatie' en 'authenticeren' dezelfde inhoudelijke betekenis hebben.

Onderdeel g (betaalinstrument)

De begripsomschrijving van betaalinstrument is in navolging van de richtlijn (artikel 4 (14)) iets ingekort en vereenvoudigd. Voor de toelichting wordt verwezen naar die bij artikel 1:1 Wft.

Onderdeel k (betalingstransactie)

Een betalingstransactie is een door of voor rekening van de betaler door de begunstigde geïnitieerde handeling waarbij geldmiddelen worden gedeponneerd, overgemaakt of opgenomen. Ten opzichte van de huidige begripsomschrijving zijn de woorden 'voor rekening van (de betaler)' toegevoegd. Deze wijziging volgt artikel 4 (5) van de richtlijn. Daarmee is het toepassingsbereik van de term iets verruimd. Concreet valt een betalingstransactie die door een derde, zoals een betaalinitiatiedienstverlener, wordt verricht en waarvan de gevolgen voor rekening van de betaler zijn, onder de term 'betalingstransactie', waardoor titel 7B ook op die situatie van toepassing is. Voor het overige is de definitie ongewijzigd.

Onderdeel p (referentierentevoet)

De definitie van referentierentevoet is aangepast aan de omschrijving zoals opgenomen in artikel 4 (28) van de richtlijn. Het betreft een taalkundige wijziging. De begripsomschrijving sluit nu taalkundig beter aan bij de definitieomschrijving van referentiewisselkoers, zoals opgenomen in onderdeel q van dit artikel. Overigens is de bepaling ongewijzigd.

Onderdeel r (richtlijn)

Deze bepaling bevat de officiële naamgeving van de richtlijn betaaldiensten II. De begripsomschrijving van richtlijn is aangepast aan de titel van de nieuwe richtlijn.

Onderdeel u (werkdag)

Deze definitie bevat een omschrijving van wat onder werkdag moet worden verstaan. Deze term wordt enkele malen gebruikt bij het stellen van termijnen. Het gaat om een dag waarop de betaaldienstverlener van de betaler of de betaaldienstverlener van de begunstigde die betrokken is bij de uitvoering van een betalingstransactie, beschikbaar is (in de termen van de richtlijn: 'geopend is') voor het verrichten van de bij de uitvoering van een betalingstransactie vereiste werkzaamheden. Er vindt een kleine taalkundige, niet-inhoudelijke, wijziging plaats. Het woord 'relevante' verdwijnt uit de omschrijving van het begrip werkdag. Dit volgt uit artikel 4 (37) van de richtlijn.

Onderdeel v (betaalinitiatiedienst)

Een betaalinitiatiedienst is een dienst voor het initiëren van een betaalopdracht op verzoek van de betalingsdienstgebruiker, met betrekking tot een betaalrekening die bij een andere betaaldienstverlener wordt aangehouden. De term is inhoudelijk ongewijzigd overgenomen uit artikel 4 (15) van de richtlijn. Er zijn enkele taalkundige wijzigingen aangebracht met het oog op de systematiek van het burgerlijk wetboek. Zo is het begrip van 'betalingsinitiatiedienst' aangepast in 'betaalinitiatiedienst'. Dit sluit aan bij de terminologie die in titel 7B wordt gehanteerd. Voor het overige wordt verwezen naar het algemeen gedeelte van deze toelichting.

Onderdeel w (rekeninginformatiedienst)

Deze term en beschrijving implementeert artikel 4 (16) van de richtlijn. Ook dit betreft een nieuwe betaaldienst die aan de richtlijn is toegevoegd. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het algemene gedeelte van deze toelichting.

Onderdeel x (rekeninghoudende betaaldienstverlener)

Deze term is behalve een kleine taalkundige wijziging uit artikel 4 (17) van de richtlijn overgenomen. Omwille van de consistentie van terminologie binnen titel 7B is gekozen voor 'betaaldienstverlener' in

plaats van 'betalingsdienstaanbieder'. De begripsomschrijving geeft weer dat het gaat om een betaaldienstverlener die ten behoeve van een betaler een betaalrekening aanbiedt en beheert (vaak een bank).

Onderdeel y (betaalinitiatiedienstverlener)

Dit onderdeel implementeert artikel 4 (18) van de richtlijn. Een betaalinitiatiedienstverlener is een persoon die de bedrijfsactiviteiten uitoefent zoals bedoeld in bijlage I punt 7 behorende bij de richtlijn. In de bijlage van de richtlijn staat dat het gaat om het verlenen van 'betalingsinitiatiediensten'. Wat een betaalinitiatiedienst is, wordt nader in onderdeel v omschreven.

Onderdeel z (rekeninginformatiedienstverlener)

Deze definitie is uit artikel 4 (19) van de richtlijn overgenomen. De term 'rekeninginformatiedienstaanbieder' is aangepast naar 'rekeninginformatiedienstverlener' omdat dit beter aansluit bij de terminologie van titel 7B. Uit de richtlijn volgt (punt 8 van de bijlage van de richtlijn) dat het gaat om een betaaldienstverlener die de activiteiten van rekeninginformatiediensten verleent. Wat hieronder moet worden verstaan, is in paragraaf 3.2 van het algemeen gedeelte van de toelichting nader omschreven.

Onderdeel aa (overmaking)

Artikel 4 (24) van de richtlijn geeft een begripsomschrijving van 'overmaking'. Deze definitie wordt in artikel 536 lid 1, onderdeel b, gebruikt. De term is inhoudelijk ongewijzigd overgenomen. Vanwege de systematiek van deze titel is de term 'instructie' echter vervangen door: opdracht.

Onderdeel ab (sterke cliëntauthenticatie)

Onder meer in artikel 529 wordt de term 'sterke cliëntauthenticatie' gebruikt. Zoals in de begripsomschrijving van authenticatie is opgenomen, betreft dit het verificatieproces tot het vaststellen van de identiteit van de betaaldienstgebruiker dan wel de validiteit van het gebruik van een specifiek betaalinstrument. De term is overgenomen uit artikel 4 (30) van de richtlijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.9 van het algemene gedeelte van deze toelichting.

Onderdeel ac (persoonlijke beveiligingsgegevens)

Deze begripsomschrijving implementeert artikel 4 (31) en geeft aan wat onder 'persoonlijke beveiligingsgegevens' moet worden verstaan. Het gaat om gepersonaliseerde kenmerken die voor doeleinden van authenticatie door de betaaldienstverlener aan een betaaldienstgebruiker zijn verstrekt. Men kan concreet denken aan de pincode die nodig is om veilig een bankkaart te gebruiken. Deze definitie wordt onder meer in artikelen 524 en 525 gebruikt. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij die bepalingen.

Onderdeel ad (gevoelige betaalgegevens)

Artikel 4 (32) van de richtlijn beschrijft dat gegevens gevoelig zijn indien er fraude mee kan worden gepleegd. Het gaat daarbij onder meer om persoonlijke beveiligingsgegevens. Men kan hierbij denken aan de pincode van een pinpas. Ter verduidelijking is er aan toegevoegd dat voor de activiteiten van betaalinitiatiedienstverleners en rekeninginformatiedienstverleners de naam van de rekeninghouder en het rekeningnummer geen gevoelige betalingsgegevens zijn. Er zijn in deze bepaling ten opzichte van de richtlijn geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht.

Onderdeel B

Deze bepaling implementeert artikel 2 leden 1 tot en met 5 van de richtlijn in artikel 515 leden 1 tot en met 4. Deze bepaling geeft de reikwijdte, die, zoals opgemerkt in het algemene gedeelte van deze toelichting, enigszins is uitgebreid. De titel is in beginsel van toepassing indien een van de betaaldienstaanbieders zich in de Unie bevindt. Hierbij verdient aandacht dat titel 7B en dus ook het onderhavige artikel 515 alleen van toepassing is, indien krachtens regels van internationaal privaatrecht Nederlands recht van toepassing is. Welk recht van toepassing is moet worden beantwoord aan de hand van de Verordening (EG) nr. 593/2008 van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I). Ingevolge artikel 3 van de Verordening kunnen partijen kiezen welk recht zij op hun overeenkomst toegepast willen zien. Ingevolge artikel 4 lid 1 onder b wordt bij gebreke van een rechtskeuze de overeenkomst beheerst door het recht waar de betaaldienstverlener zijn gewone verblijfplaats heeft. Het belang daarvan is weliswaar beperkt, omdat de richtlijn tot gevolg heeft dat in de verschillende lidstaten op het gebied van de richtlijn meestal dezelfde regels gelden, maar er zijn gevallen waar dit laatste niet zo is. Zo hebben de lidstaten ingevolge artikel 38 lid 2 en 61

lid 3 de bevoegdheid, maar niet de verplichting, te bepalen dat de titels III en IV van de richtlijn op micro-ondernemingen op dezelfde wijze als op consumenten worden toegepast. Hier kunnen verschillen ontstaan omdat niet alle lidstaten van deze bevoegdheid gebruik zullen maken. Voor zover uit de strekking van de richtlijn zelf niet een andere oplossing kan worden afgeleid, is op de vraag of een micro-onderneming in een bepaald geval als een consument behandeld moet worden, het door de Verordening aangewezen recht beslissend.

Op grond van protocol 1, jo. annex 9 jo. artikel 126 van het EFTA verdrag, moet een verwijzing naar 'Gemeenschap' (thans: Unie) mede worden opgevat als een verwijzing naar de EER. Ter verduidelijking is dit ook in het artikel opgenomen.²²

Onderdeel C

Artikel 515a

Deze bepaling implementeert artikel 33 lid 2 van de richtlijn en verduidelijkt dat voor betaaldienstverleners die uitsluitend een rekeninginformatiedienst aanbieden van deze titel slechts enkele bepalingen van toepassing zijn.

Onderdeel D

Artikel 517 geeft een regeling voor wijziging van de raamovereenkomst. Indien deze wordt gewijzigd, heeft de betaaldienstgebruiker recht op informatie. Verder kan de betaaldienstgebruiker voor de datum van inwerkingtreding de overeenkomst opzeggen. Naar aanleiding van de toevoegde slotzin in artikel 54, eerste lid, eerste alinea, van de richtlijn, is in artikel 517 verduidelijkt dat de betaaldienstgebruiker wijzigingen voor de beoogde datum van inwerkingtreding kan aanvaarden of verwerpen. Verder is naar aanleiding van wijzigingen in artikel 54, eerste lid, tweede alinea, van de richtlijn verduidelijkt dat bij verwerping van de voorwaarden de betaaldienstgebruiker een recht heeft om de raamovereenkomst kosteloos te beëindigen, tot de datum waarop de wijziging van toepassing zou worden. Deze wijziging is in het tweede lid van artikel 517 opgenomen. Tot slot zijn in onderdelen a en b van het twee lid de termen 'deelt mede' en 'vermeldt' vervangen door 'stelt ervan in kennis' om aan te sluiten bij de terminologie van de richtlijn.

Onderdeel E

Artikel 518 implementeert artikel 55 van de richtlijn en geeft onder meer een recht voor de betaaldienstgebruiker om de raamovereenkomst te allen tijde te beëindigen (artikel 55 lid 2 PSD II). Indien de raamovereenkomst minder dan zes maanden in werking is geweest, kunnen daarvoor kosten worden gerekend, die passend zijn en in overeenstemming met de feitelijke kosten. De PSD I bevatte een minimumtermijn van 12 maanden (artikel 45 lid 2). Verder is de formulering aangepast, om aan te sluiten bij de formulering van artikel 55 lid 2 van de richtlijn.

Onderdeel F

Artikel 520 bepaalt welke kosten mogen worden toegerekend aan de begunstigde voor het gebruik van een betaalinstrument, alsmede de kosten bij een betalingstransactie waarbij de betaaldienstverlener zich binnen de Unie bevinden ('surcharging'). Deze bepaling zet artikel 62 van de richtlijn om. Er zijn enkele wijzigingen ten opzichte van artikel 52 van de bestaande richtlijn.

Tweede lid

In het tweede lid is als gevolg van de wijziging in artikel 62 lid 2 van de richtlijn een wijziging aangebracht. Het betreft hier een verduidelijking over het toepassingsgebied van het artikel, namelijk dat de bepaling van toepassing is indien zowel de betaaldienstverlener van de begunstigde als die van de betaler zich binnen de Unie bevinden of de enige bij de betalingstransactie betrokken betaaldienstverlener zich in de Unie (of de EER) bevindt. Dit stemt overeen met de reikwijdte, zoals opgenomen in artikel 2 lid 2 van de richtlijn. Voorts is de verwijzing naar de valutawissel vervallen. Uitgangspunt is voortaan dat de begunstigde en de betaler de kosten die hun respectievelijke betaaldienstverleners maken elk voor zich dragen, ook als er sprake is geweest van een valutawissel.

²² Op dit moment is nog geen besluit genomen door het gemengd comité. Het ligt echter in de rede dat, evenals de PSD I, de PSD II ook van toepassing wordt op de EER-landen.

Derde lid

Het derde lid is aangepast in verband met de wijziging die in artikel 62 lid 3 van de richtlijn is aangebracht. Deze wijziging verduidelijkt dat (slechts) de directe kosten die de begunstigde maakt, zoals een door de betaaldienstverlener in rekening gebrachte 'merchant fee', mogen worden doorgerekend door de begunstigde aan de betaler. Eventuele aanvullende kosten, zoals algemene bedrijfskosten, mogen niet worden doorberekend. Deze bepaling is van toepassing op alle betalings-transacties tussen betalers en begunstigten, ongeacht of ze ondernemer zijn of niet. Er kunnen bij transacties tussen niet-consumenten andere afspraken worden gemaakt. Aangezien de ACM reeds toezicht houdt op het doorberekenen van kosten door handelaren (artikel 6:230k BW) en ook zal worden belast met het toezicht op de naleving van het vierde lid (verbod op in rekening brengen van kosten voor bepaalde betaalinstrumenten) ligt het voor de hand om het toezicht op de naleving van derde lid ook bij de ACM onder te brengen. Daartoe is in artikel IV een bepaling opgenomen.

Vierde lid

Dit nieuwe lid implementeert artikel 62, vierde lid, van de richtlijn. Het lid geeft een verbod tot het in rekening brengen van kosten voor het gebruik van betaalinstrumenten waarvan de afwikkelingsvergoedingen onder hoofdstuk II van Verordening (EU) nr. 2015/751 betreffende afwikkelingsvergoedingen voor op kaarten gebaseerde betalingstransacties vallen. Het gaat hier om gebruik van zgn. 'debetkaarten', waaronder in de praktijk de meeste bankbetaalpassen vallen, alsook een aantal kredietkaarten.²³ Kaarten die zijn gebaseerd op een 'driepartijenbetaalkaartschema's' (vgl. artikel 1 lid 5 van de hiervoor genoemde Verordening), zoals bepaalde kredietkaarten, vallen hier niet onder.

Voorts mogen geen kosten worden gerekend voor betaaldiensten waarop Verordening (EU) nr. 260/2012 tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overmakingen en automatische afschrijvingen in euro en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 924/2009 van toepassing is. Die Verordening stelt regels vast voor in euro luidende overmakingstransacties en automatische afschrijvingen binnen de Unie waarbij zowel de betaaldienstverlener van de betaler als de betaaldienstverlener van de begunstigde zich in de Unie bevinden, of waarbij de enige bij de betalingstransactie betrokken betaaldienstverlener zich in de Unie bevindt. Het gaat daarbij in beginsel om automatische overschrijvingen en eenmalige overmakingen in euro's, waarbij de relevante betaaldienstverleners zich in de Unie bevinden (vgl. artikel 1 lid 1 van de genoemde Verordening, waarbij artikel 1 lid 2 enkele uitzonderingen geeft). Dit nieuwe vierde lid is het gevolg van het nieuwe lid 4 in artikel 62 van de richtlijn. De ACM zal worden belast met het toezicht op de naleving van deze bepaling.

Onderdeel G

Artikel 521 volgt artikelen 42 en 63 (voor onderdeel f van het eerste lid) van de richtlijn en bepaalt dat een aantal bepalingen van titel 7B niet van toepassing is bij 'eenvoudige betaalinstrumenten', omdat deze niet passend zijn gelet op de aard van het betaalinstrument. Het gaat bij deze betaalinstrumenten onder meer over anonieme 'prepaidkaarten'. Bij deze laatste categorie is onder meer de beperking in de aansprakelijkheid voor frauduleus gebruik niet van toepassing. Zie voor een nadere toelichting Kamerstukken 2008–09, 31 892, nr. 3, p. 35.

Er is ten opzichte van artikel 53 van de 'oude richtlijn' een aantal kleine wijzigingen aangebracht. De term 'geblokkeerd' is in onderdeel a vervangen door 'voorkomen'. Dit betreft een beperkte verruiming van de bepaling, aangezien de term 'voorkomen' de mogelijkheid laat dat gebruik van een betaalinstrument, naast blokkering, ook op een andere manier kan worden voorkomen. Voorts is in onderdeel b de term 'is geauthenticeerd' is vervangen door 'was toegestaan' waarmee wordt verduidelijkt dat niet wordt aangesloten bij de begripsomschrijving, zoals opgenomen in artikel 7:514 BW, onderdeel a. Dit volgt artikel 63, lid 1, onderdeel b, van de richtlijn.

Onderdeel d, tot slot, is aangepast overeenkomstig artikel 63 lid 1, onderdeel d, van de richtlijn. Onderdeel f van artikel 521, dat niet wordt gewijzigd, bevat de bepaling van artikel 42 lid 1, onderdeel b, van de richtlijn. Evenals onder het artikel 34 lid 1, onderdeel b, van de richtlijn PSD I, geeft deze bepaling de mogelijkheid om overeen te komen dat informatie over de wijzigingen van de overeenkomst niet tussentijds wordt verstrekt. De bepaling wordt vanwege de nauwe samenhang met artikel 63 in één artikel geïmplementeerd. De overige leden van artikel 42 worden in een algemene maatregel van bestuur opgenomen.

²³ Het gaat hier om zgn. kredietkaarten op basis van 'vierpartijenbetaalkaartschema's.' vgl. ook de genoemde Verordening.

Onderdeel H

Het opschrift van Afdeling 2 wordt aangepast, zodat het overeenkomt met het opschrift van hoofdstuk 2 van titel IV van de richtlijn. Deze wijziging sluit ook beter aan bij het gegeven dat in dit hoofdstuk zowel bepalingen zijn opgenomen die zien op het toestaan van een betalingstransactie, als bepalingen die zien op de gevolgen van een niet-toegestane betalingstransactie.

Onderdeel I

Artikel 522 geeft regels over de instemming met en uitvoering van de betalingstransactie. Dit artikel volgt artikel 64 van de richtlijn.

In het tweede lid is, overeenkomstig artikel 64 lid 2, verduidelijkt dat de instemming met de uitvoering ook kan worden verleend via de begunstigde of de betaalinitiatiedienstverlener. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de term 'betaaldienstverlener' ook meerdere betaaldienstverleners kan omvatten, zoals bepaald in artikel 64 lid 4 van de richtlijn. Dit is in navolging van de richtlijn in artikel 522, tweede lid, opgenomen.

Onderdeel J

Artikel 522a

Deze bepaling zet artikel 65 van de richtlijn om en geeft enkele bepalingen voor de bevestiging van betalingstransacties, onder meer in de relatie van de betaaldienstverlener die een rekening aanhoudt voor een betaler, ten opzichte van een betaaldienstverlener die een betaalinstrument uitgeeft. Implementatie in afdeling 3 van titel 7B is passend, omdat het artikel 65 ziet op de uitvoering van de betalingstransactie. Omwille van de overzichtelijkheid wordt voor de implementatie een nieuw artikel 522a voorgesteld.

Ten opzichte van de richtlijn zijn enkele taalkundige wijzigingen aangebracht, die niet de inhoud raken. Het voorgestelde artikel 522a regelt dat de rekeninghoudende betaaldienstverlener desgevraagd een bevestiging verstrekt aan de betaaldienstverlener die op kaarten gebaseerde betaalinstrumenten uitgeeft. De informatie over de beschikbaarheid van geldmiddelen op de rekening van de betaler verkleint het risico voor de betaaldienstverlener die de kaart uitgeeft, met name bij de debetkaarten. Deze bevestiging maakt het daarmee laagdrempeliger voor andere betaaldienstverleners dan de betaaldienstverlener waar de betrokkene zijn rekening aanhoudt om een betaalkaart aan te bieden, aangezien telkens kan worden gecontroleerd of er voldoende saldo is voor de betaling met de betaalkaart. Dit kan de concurrentie bevorderen en daarmee zorgen voor een ruimere keuze en een beter aanbod voor consumenten, zo volgt uit overweging 67 van de richtlijn. De genoemde overweging, alsmede artikel 65 lid 4 van de richtlijn, verduidelijkt voorts dat die bevestiging niet mogelijk maakt dat er geldmiddelen worden geblokkeerd op de betaalrekening van de betaaldienstgebruiker.

Er is een aantal voorwaarden voor de bevestiging. Bij de rekeninghoudende betaaldienstverlener is als voorwaarde gesteld dat (a) de betaalrekening van de betaler op het moment van de aanvraag online toegankelijk is, en (b) er moet door de betaler voorafgaande toestemming zijn gegeven aan de rekeninghoudende betaaldienstverlener om de bevestiging te geven. In het tweede lid is een drietal aanvullende voorwaarden opgenomen die gelden voor de betaaldienstverlener die het verzoek doet. Ten eerste voorafgaande uitdrukkelijke toestemming door de betaler met het doen van een verzoek om bevestiging. Ten tweede moet de betaler de op kaarten gebaseerde betalingstransactie voor het betreffende bedrag initiëren. Met andere woorden, er is een actieve handeling vereist voordat om bevestiging kan worden verzocht. Tot slot geldt als voorwaarde dat voor elk verzoek de betaaldienstverlener zich authenticeert bij de rekeninghoudende betaaldienstverlener, waarbij de richtlijn er vanuit gaat dat er overeenkomstig de richtlijn veilig wordt gecommuniceerd. Dit is een waarborg om ervoor te zorgen dat geen andere dan de toegestane betaaldienstverlener toegang krijgt tot de bevestiging van de betaalrekening van de betrokkene. Deze bevestiging heeft overigens de vorm van een eenvoudig 'ja' of 'nee'. Er wordt geen afschrift van het saldo weergegeven, zo volgt uit artikel 65, derde lid, van de richtlijn. De betaler heeft voorts het recht, op grond van artikel 65 lid 4, omgezet in artikel 522a, vijfde lid, om kennis te nemen van de identificatie van de betaaldienstverlener en het verstrekte antwoord.

Het zesde lid van artikel 522a verduidelijkt ten slotte, in navolging van artikel 65, zesde lid, dat het artikel niet van toepassing is op betalingstransacties die zijn geïnitieerd met op kaarten gebaseerde betaalinstrumenten waarop elektronisch geld is opgeslagen.

Artikel 522b

Deze bepaling implementeert artikel 66, eerste lid, en ziet op de toegang tot betaalrekeningen wanneer er betaaliniciatiediensten worden gebruikt en de daarmee samenhangende voorwaarden. Deze betalingsdiensten spelen met name een rol in betalingen in geval van elektronische handel door een softwareverbinding tot stand te brengen tussen de website van de handelaar en het platform voor internetbankieren van de rekeninghoudende betaaldienstverlener van de betaler om daarmee internetbetalingen te initiëren op basis van een overmaking (overweging 27 van de richtlijn). Er zijn ten opzichte van de richtlijn behalve enkele taalkundige wijzigingen geen aanpassingen gedaan. Het artikel geeft een recht aan de betaler om bij een betaling een betaaliniciatiedienst te gebruiken. Vanwege de civielrechtelijke aard is dit recht in het Burgerlijk Wetboek geïmplementeerd. De specifieke voorwaarden waaronder toegang moet worden verleend door de rekeninghoudende betaaldienstverlener aan de betaaliniciatiedienstverlener worden op grond van artikel 3:17 van de Wft uitgewerkt in het Besluit prudentiële regels Wft, omdat die voorwaarden beter passen in het kader van het toezicht op de betaaldienstverleners.

Artikel 522c

Artikel 67, eerste lid, van de richtlijn wordt in artikel 522c omgezet. Deze bepaling ziet op een nieuwe categorie betaaldienstverleners, namelijk de rekeninginformatiedienstverleners. Deze categorie betaaldienstverleners faciliteert de informatievoorziening aan de betaaldienstgebruiker door bijvoorbeeld een overzicht te geven van de inkomsten en uitgaven van de betaler, uitgesplitst naar het doel van de uitgave. Om deze informatie te geven is toegang nodig tot de betaalrekening van de betaaldienstgebruiker. De richtlijn bepaalt dat een betaaldienstgebruiker het recht heeft om een rekeninginformatiedienstverlener te gebruiken. Voorts voorziet de richtlijn in voorwaarden voor zowel de rekeninginformatiedienstverlener als de rekeninghoudende betaaldienstverlener, met het oog op veilige en betrouwbare dienstverlening. De specifieke voorwaarden waaronder toegang moet worden verleend door de rekeninghoudende betaaldienstverlener aan de rekeninginformatiedienstverlener worden op grond van artikel 3:17 van de Wft uitgewerkt in het Besluit prudentiële regels Wft, omdat die voorwaarden beter passen in het kader van het toezicht op de betaaldienstverleners.

Onderdeel K

Artikel 523 is als gevolg van het gewijzigde artikel 68, van de richtlijn ingrijpend aangepast. Het artikel gaat over restricties op het gebruik van het betaalinstrument, zoals uitgavenlimieten, en over de toegang tot betaalrekeningen door betaaldienstverleners en onder welke voorwaarden deze kan worden ontzegd.

De bepaling is ten opzichte van de richtlijn iets aangepast, om de structuur te volgen die al in artikel 523 bestaat. Er zijn ten opzichte van de richtlijn geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht. De gewijzigde bepaling regelt thans ook het ontzeggen van de toegang tot de betaalrekening aan betaaliniciatiedienstverleners en rekeninginformatiedienstverleners. Bepaalde diensten kunnen nuttig zijn voor de consument, door bijvoorbeeld een uitgavepatroon in kaart te brengen (rekeninginformatiedienstverleners) of door een betaling via het internet te faciliteren (betaaliniciatiedienstverleners). Voor de uitvoering van deze diensten is toegang tot de betaalrekening van de betalende partij nodig. Om fraude te bestrijden, is het voor de rekeninghoudende betaaldienstverlener mogelijk gemaakt om toegang tot deze rekening te blokkeren, indien er voldoende redenen zijn om aan te nemen dat er sprake is van toegang die niet is toegestaan, bijvoorbeeld bij fraude of in het geval de betaler geen toestemming heeft verleend aan de genoemde diensten om toegang tot zijn rekening te hebben. In dergelijk gevallen kan de rekeninghoudende betaaldienstverlener, zoals de bank waar de consument zijn betaalrekening aanhoudt, de betaler informeren en de toegang tot de rekening voor de betaaliniciatiedienstverlener en de rekeninginformatiedienstverlener blokkeren.

Het nieuwe zesde lid geeft de modaliteiten voor een dergelijk ingrijpen. In zulke gevallen moet de rekeninghoudende betaaldienstverlener de betaler informeren in overeengekomen vorm. Indien mogelijk gebeurt dit voordat de toegang wordt geblokkeerd en ten laatste onmiddellijk erna. De term 'onmiddellijk' impliceert dat dit snel gebeurt, waardoor het goed voorstelbaar is dat de bank met de betrokken betaler telefoneert of een andere wijze van directe communicatie gebruikt. Naast het informeren van de betaler, moet krachtens lid 8 ook de Nederlandsche Bank, als toezichthouder op onder meer de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van Terrorismen (Wwft), worden geïnformeerd. Na het verdwijnen van de redenen die hebben geleid tot ontzegging van de toegang van de betaalrekening, wordt de toegang tot de betaalrekening weer verleend. Het ligt in de rede dat de betaaldienstverlener de betrokken betaler hiervan op de hoogte stelt, al bevat de richtlijn geen regel van die strekking.

Onderdeel L

Artikel 524 is naar aanleiding van de wijzigingen in artikel 69 van de richtlijn gewijzigd. Deze bepaling ziet op de plichten van de betaaldienstgebruiker met betrekking tot betaalinstrumenten en persoonlijke beveiligingsgegevens.

De termen 'gepersonaliseerde veiligheidsskenmerken' zijn in navolging van de richtlijn vervangen door 'persoonlijke beveiligingsgegevens'. Dit betreft een taalkundige aanpassing. Daarnaast is een derde lid toegevoegd dat de toevoeging in artikel 69 lid 1, onderdeel a, overneemt, dat bepaalt dat de voorwaarden voor het gebruik van een betaalinstrument die door de betaaldienstverlener worden gesteld, zoals een bankpas, voor de betaaldienstgebruiker 'objectief, niet-discriminerend en evenredig' moeten zijn. Overweging 64 van de richtlijn geeft als voorbeeld van een discriminerende bepaling een voorwaarde die strekt tot blokkering van een betaalinstrument, omdat een betaaldienstgebruiker binnen de Unie van woonplaats is veranderd. Wat uiteindelijk onder 'objectief, niet-discriminerend en evenredig' wordt verstaan, is ter invulling aan de toezichthouders en uiteindelijk aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Onderdeel M

Artikel 525 zet artikel 70 van de richtlijn om. Dit artikel gaat over de plichten van de betaaldienstverlener die een betaalinstrument, zoals een kredietkaart, uitgeeft.

In navolging van de nieuwe terminologie van de richtlijn, zijn ook hier de termen 'gepersonaliseerde veiligheidsskenmerken' vervangen door: persoonlijke beveiligingsgegevens. Dit is een taalkundige aanpassing.

Er is een nieuw onderdeel d ingevoegd, in navolging van artikel 70, lid 1, onderdeel d van de richtlijn. Dit onderdeel geeft aan dat de betaaldienstverlener een melding van verlies, diefstal, onrechtmatig gebruik of niet-toegestaan gebruik van het betaalinstrument kosteloos kan doen. Wanneer er vervanging van het betaalinstrument nodig is – er wordt bijvoorbeeld een nieuwe bankpas opgestuurd – mogen slechts de rechtstreeks daarop betrekking hebben kosten in rekening worden gebracht. Voorstelbaar is dat het dan bijvoorbeeld gaat om de kosten voor het maken van zo'n pas en de verzendkosten. Er is omwille van de duidelijkheid en de bestaande structuur in artikel 525 een iets andere volgorde aangehouden dan in de richtlijn. Er zijn ten opzichte van de richtlijn geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht.

Onderdeel N

Artikel 71 van de richtlijn, omgezet in artikel 526, voorziet in regels over kennisgeving en rectificatie van niet-toegestane of onjuist uitgevoerde betalingstransacties. Er zijn in de nieuwe richtlijn enkele wijzigingen ten opzichte van artikel 58 van de huidige richtlijn.

De wijziging in het eerste lid betreft een verduidelijking door vervanging van 'foutieve betalingstransactie' door 'onjuist uitgevoerde betalingstransactie'. Hiermee wordt artikel 71, eerste lid, van de richtlijn omgezet. Het gaat hier om een wijziging als gevolg van een verbeterde vertaling. Er is geen inhoudelijke verandering beoogd.

Een nieuw tweede lid richt zich op de betaalinitiatiedienstverlener die bij een transactie betrokken is en specificeert dat de betaaldienstgebruiker zich tot de rekeninghoudende betaaldienstverlener moet richten om een rectificatie (ongedaanmaking) van zijn betalingstransactie te krijgen. Dit lid volgt artikel 71, tweede lid van de richtlijn.

Onderdeel O

Deze bepalingen volgen de wijzigingen in artikel 72 van de richtlijn. Artikel 72 voorziet in bewijsregels indien een betalingstransactie incorrect is uitgevoerd of wanneer een betaaldienstgebruiker aanvoert dat hij geen toestemming geeft voor de transactie. Hoofdregeel is dat de betaaldienstverlener aantoont dat de transactie juist is uitgevoerd. Indien wordt aangevoerd door de betaaldienstgebruiker dat geen toestemming is verleend voor de transactie, dan is de registratie van de betalingstransactie op zichzelf genomen onvoldoende bewijs voor de instemming.

Het eerste lid verduidelijkt na de wijziging in artikel 72, eerste lid, van de richtlijn dat het falen van de betalingstransactie moet samenhangen met de door de betaaldienstverlener aangeboden diensten. Met andere woorden: indien het falen van de transactie het gevolg is van bijvoorbeeld fouten in de software aan de kant van de betaler, valt dit buiten deze bepaling. De zin die wordt toegevoegd aan het eerste lid verduidelijkt de bewijslastverdeling wanneer bij de betalingstransactie een betaalinitia-

tiedienstverlener is betrokken en indien de consument ontkent dat hij instemming heeft verleend voor de betalingstransactie dan wel dat de transactie op onjuiste wijze is uitgevoerd. Het is in de hiervoor genoemde gevallen aan de betaalinitiatiedienstverlener om dan aan te tonen dat voor het gedeelte waarvoor hij verantwoordelijk is de transactie is geauthentiseerd, juist is geregistreerd en geboekt. De term 'verantwoordelijk' is gekozen in plaats van 'bevoegdheid', omdat dit duidelijker de bedoeling van de richtlijn overbrengt om de bewijslast voor de uitvoering van de betalingstransactie te leggen bij de voor de uitvoering verantwoordelijke partij (zie ook overweging 74). Deze bewijslastverdeling sluit aan bij de huidige regeling die geldt voor betaaldienstverleners. Hiermee wordt artikel 72 lid 1, tweede alinea, van de richtlijn omgezet.

Door de wijzigingen van het tweede lid wordt verduidelijkt dat het enkele feit dat een betalingstransactie is geregistreerd, onvoldoende is om aan te tonen dat er sprake is van fraude of grove nalatigheid aan de kant van de gebruiker. De nieuwe volzin van het tweede lid verduidelijkt dat in dergelijke gevallen ondersteunend bewijs nodig is. Wat als voldoende bewijs geldt om fraude of grove nalatigheid aan te nemen, zal afhangen van de verdere feiten en omstandigheden en is uiteindelijk ter beoordeling aan de toezichthouder en de rechter. Voorts is verduidelijkt dat de bepaling ook geldt voor de betaalinitiatiedienstverlener. De richtlijn bepaalt niet aan wie het bewijs moet worden geleverd. Het ligt, gelet op het doel en de strekking van de bepaling, echter in de rede dat dit bewijs door de betaalinitiatiedienstverlener aan de rekeninghoudende betaaldienstverlener wordt geleverd.

Onderdeel P

Artikel 528 ziet op de verplichtingen van de betaaldienstverlener van de betaler indien er sprake is van een niet-toegestane betalingstransactie. Deze bepaling volgt artikel 73 van de richtlijn. Er zijn enkele taalkundige wijzigingen aangebracht.

In het geval van een niet-toegestane betalingstransactie moet de betaaldienstverlener het bedrag terugbetalen en de betaalrekening herstellen in de oorspronkelijke toestand. Deze verplichtingen bestaan naast de rechten die de betaler dan wel de begunstigde aan het algemene overeenkomstenrecht kan ontleen. De wijzigingen die in deze bepaling zijn opgenomen, volgen de wijzigingen van de richtlijn. Concreet zijn de verplichtingen van de richtlijn die zien op terugbetaling nader uitgewerkt. Er is een uitzondering toegevoegd op de verplichtingen tot terugbetaling indien er een vermoeden van fraude bestaat. Gelet op het doel van de bepaling, ligt het in de rede dat het hier gaat om frauduleus handelen door de betaler. Voorts zijn er terugbetaalverplichtingen opgenomen indien een betalingsstransactie via een betaalinitiatiedienstverlener heeft plaatsgevonden. Om een en ander overzichtelijk te houden, is gekozen voor implementatie in zes leden. Deze leden worden hieronder toegelicht.

Eerste en tweede lid

In het eerste lid is neergelegd dat een betaaldienstverlener in geval van een niet-toegestane betalingsstransactie is gehouden om het bedrag onmiddellijk terug te betalen. Uit overweging 73 volgt dat de betaler altijd het recht heeft om het restitutieverzoek aan de rekeninghoudende betaaldienstverlener te richten, ook al is er een betaalinitiatiedienstverlener bij de transactie betrokken. Deze regeling is getroffen om het voor de consument eenvoudig te houden en hem een hoog niveau van bescherming te bieden (overweging 73). Het vierde en het vijfde lid regelen vervolgens de onderlinge verhouding tussen de betaal(initiatie)dienstverlener en de rekeninghoudende betaaldienstverlener, waarbij het uitgangspunt geldt dat de entiteit aansprakelijk is voor het deel van de transactie waarover zij controle heeft (overweging 74).

Ten opzichte van de oude wettekst is bepaald dat deze terugbetaling en herstel van de betaalrekening uiterlijk de eerstvolgende werkdag moet plaatsvinden, te rekenen vanaf het moment dat de betaaldienstverlener bekend is geworden met de transactie of daarvan in kennis is gesteld. Verder is ten opzichte van de oude richtlijn verduidelijkt dat toepassing van het eerste lid in voorkomend geval ook herstel van de betaalrekening kan betekenen, waarbij de valutadatum ten laatste gelijk mag zijn aan de dag waarop de niet-toegestane transactie plaatsvond. Hiermee is beoogd om elk nadeel voor de betaler als gevolg van de onjuiste betalingstransactie (zoals het verlies van rente op het saldo van de rekening) zoveel mogelijk te beperken, zo blijkt uit overweging 71 van de richtlijn. Ten opzichte van artikel 73 lid 1 van de richtlijn is de tekst omwille van de duidelijkheid aangepast. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht.

Derde lid

Het derde lid bevat een uitzondering, die nieuw is ten opzichte van de oude wettekst en richtlijn. Er hoeft geen terugbetaling en herstel van de betaalrekening plaats te vinden indien er redelijke gronden zijn om fraude te vermoeden en deze gronden schriftelijk door de betaaldienstverlener aan de nationale autoriteit (i.c. de AFM) zijn medegedeeld. Deze uitzondering bestaat naast het eigen risico voor de schade voor de betaler, inclusief het risico om het gehele schadebedrag te dragen, dat op

grond van artikel 529 geldt. Deze bepaling is op basis van artikel 73 lid 1 geïmplementeerd en omwille van de overzichtelijkheid in een separaat lid opgenomen.

Vierde en vijfde lid

Deze bepalingen voorzien in enigszins afwijkende verplichtingen bij een onjuiste betalingstransactie, indien een betalingsinitiatiedienstverlener betrokken is bij de transactie. In zo'n geval betaalt de rekeninghoudende betaaldienstverlener het bedrag van de niet-toegestane betalingstransactie terug aan de betaler.

Blijkt dat de betaalinitiatiedienstverlener aansprakelijk is, dan geldt overeenkomstig het vijfde lid een vergoedingsplicht aan de rekeninghoudende betaaldienstverlener. De betaalinitiatiedienstverlener betaalt in een dergelijk geval onmiddellijk de geleden verliezen of de door de rekeninghoudende betaaldienstverlener aan de betaler terugbetaalde bedragen, waaronder het bedrag van de niet-toegestane betalingstransactie. Daarbij is een onderlinge bewijslastregeling getroffen in het vijfde lid. De betaalinitiatiedienstverlener moet in voorkomend geval bewijzen dat de authenticatie en registratie juist is verlopen en dat er geen technische storing is geweest of enig ander falen in verband met de uitvoering van de betaaldienst waarmee de betaalinitiatiedienstverlener is belast. Het doel van deze bepaling is volgens overweging 74 om de betreffende betaaldienstverlener 'verantwoordelijkheid te [laten] nemen voor het respectieve deel van de transactie waarover zij controle hebben'. De term 'verantwoordelijkheid' is gekozen in plaats van 'bevoegdheid', omdat dit duidelijker de bedoeling van de richtlijn overbrengt om de bewijslast voor de uitvoering van de betalingstransactie te leggen bij de voor de uitvoering verantwoordelijke partij.

Zesde lid

Deze bepaling komt min of meer overeen met het oude artikel 528, tweede lid, en verwijst naar de aanvullende mogelijkheden tot compensatie via het algemene overeenkomstenrecht, dan wel de overeenkomst die geldt tussen de betaler en zijn betaaldienstverlener, of tussen de betaler en de betaalinitiatiedienstverlener. Door de woorden 'recht dat van toepassing is' wordt uitgedrukt dat het recht dat van toepassing is op de overeenkomst ook ander recht kan zijn dan het Nederlands recht, bijvoorbeeld omdat de betaler en de betaalinitiatiedienstverlener of de betaaldienstverlener voor toepasselijkheid van het recht van een andere lidstaat gekozen hebben.

Onderdeel Q

Artikel 529, dat artikel 74 van de richtlijn implementeert, bevat de voor de consument-betaler belangrijke regeling over de aansprakelijkheid als gevolg van het gebruik van een verloren of gestolen betaalinstrument. De gebruiker is aansprakelijk tot een bedrag van € 50,-. De betaaldienstgebruiker is niet aansprakelijk voor verder verlies als gevolg van het niet-toegestane gebruik van het betaalinstrument (overweging 71 van de richtlijn). In een aantal gevallen hoeft de betaler helemaal geen eigen risico te dragen, namelijk indien de diefstal of het verlies niet kon worden vastgesteld door de betaler voordat de betaling plaatsvond (tenzij de betaler frauduleus heeft gehandeld). Voorts is er geen sprake van eigen risico indien het verlies is veroorzaakt door bijvoorbeeld een werknemer van de betaaldienstverlener. Dit laatste geldt overigens ook voor een agent of bijkantoor van een betaaldienstverlener of van een entiteit waaraan diens activiteiten waren uitbesteed.

De bestaande uitzondering dat deze beperking van de aansprakelijkheid niet geldt indien er sprake is van grove nalatigheid van of frauduleus handelen door de betaler, blijft gehandhaafd. Overweging 72 van de richtlijn licht verder toe wat onder de term 'grote nalatigheid' moet worden verstaan. Het derde lid bevat een verduidelijking, door vervanging van 'gepersonaliseerde veiligheidskenmerken' door 'persoonlijke beveiligingsgegevens'.

Het vierde lid geeft een nieuwe regel over het gebruik van een sterke cliëntauthenticatie. Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar de begripsomschrijving, zoals opgenomen in artikel 514. Is door de betaaldienstverlener van de gebruiker geen gebruik gemaakt van zo'n 'sterke cliëntauthenticatie' dan draagt de gebruiker geen enkel verlies. In zo'n geval geldt dus ook niet het 'eigen risico' van € 50. Deze regel geldt niet indien sprake is van frauduleus handelen aan de kant van de betaaldienstgebruiker.

Onderdeel R

Deze nieuwe bepaling zet artikel 75 van de richtlijn om. Zij ziet op het geval dat op een krediet- of debetkaart een bepaald bedrag aan geldmiddelen wordt gereserveerd waarbij het precieze bedrag van de transactie nog niet bekend is. Men kan denken aan het in de praktijk voorkomend geval dat een hotel een bepaalde waarborg vraagt, door middel van reservering op een kredietkaart. Andere gevallen waarbij dit voorkomt doen zich bijvoorbeeld voor bij het gebruik maken van een automatisch

tankstation en een waarborg bij autohuur. Het nieuwe artikel 529a bepaalt dat er in zo'n geval slechts een exact bedrag op de betaalrekening van de betaler kan worden geblokkeerd na instemming van de betaler met dit exacte bedrag. Het reserveren van een onbepaald bedrag is hiermee niet langer mogelijk. Doel van de richtlijn is om met name de consument in dit opzicht meer bescherming te bieden, zo volgt uit overweging 75 van de richtlijn. Een praktische wijze van uitvoering van deze bepaling kan zijn dat de betaaldienstverlener in de betalingsovereenkomst met diens betaaldienstgebruiker bepaalt dat voor dit soort transacties een vast bedrag op diens betaalrekening zal worden geblokkeerd totdat het exacte bedrag bekend is en in rekening is gebracht, en dat de betaaldienstgebruiker door het aanvaarden van de overeenkomst daarmee heeft ingestemd. Het tweede lid bepaalt dat geblokkeerde geldmiddelen weer vrij worden gegeven, zodra de betaaldienstverlener van de betaler informatie heeft ontvangen over het exacte bedrag van de transactie, onverwijld en uiterlijk onmiddellijk na ontvangst van de betaalopdracht. Omwille van de duidelijkheid is de tekst op enkele taalkundige punten aangepast.

Onderdeel S

Artikel 530 implementeert artikel 76 van de richtlijn en geeft de voorwaarden waaronder terugbetalingen kunnen plaatsvinden van betalingstransacties die door of via een begunstigde zijn geïnitieerd, zoals bij incasso-opdrachten het geval is. Er zijn ten opzichte van het artikel 62 van de richtlijn PSD I enkele veranderingen aangebracht.

In het eerste lid is een verduidelijking aangebracht, met name omdat 'betaalopdracht' is vervangen door betalingstransactie, waardoor duidelijk is dat wordt aangesloten bij de begripsomschrijving van betalingstransactie, zoals opgenomen in artikel 514, onderdeel k.

Het tweede lid is aangepast, eveneens met het oog op verduidelijking. Het lid regelt dat een betaler op verzoek van de betaaldienstverlener moet aantonen dat aan de voorwaarden voor terugbetaling is voldaan. Dit betreft vooral een tekstuele verduidelijking ten opzichte van het huidige tweede lid, waarin al is neergelegd dat een betaler op verzoek van de betaaldienstverlener de 'feitelijke elementen' omtrent de voorwaarden van terugbetaling moet verstrekken. De voorwaarden voor terugbetaling zijn in artikel 530 lid 1 opgenomen en blijven ongewijzigd. Kort gezegd ontstaat een recht op terugbetaling indien de betaaldienstgebruiker, op verzoek van de betaaldienstverlener, aantoont dat (1) op het moment waarop werd ingestemd met de betaalopdracht (nog) niet het precieze bedrag van de betaalopdracht is gespecificeerd en (2) het bedrag van de betalingstransactie hoger ligt dan de betaler op grond van zijn eerdere uitgavenpatroon, de voorwaarden van zijn overeenkomst en relevante aspecten van de zaak redelijkerwijs had kunnen verwachten. Voor een nadere toelichting op deze voorwaarden wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij artikel 530 bij de implementatie van de oude richtlijn betaaldiensten (vgl. Kamerstukken II 2007-08, 31 892, nr.3, p. 39).

In het derde lid is in navolging van artikel 76, eerste lid, op één na laatste alinea, een zin toegevoegd, die verduidelijkt dat de datum van creditering niet later valt dan de datum waarop het bedrag is gedebiteerd. De achtergrond van deze regels is vergelijkbaar met de bepaling van artikel 528 lid 2; de betaler mag geen nadeel lijden als gevolg van de onjuiste debitering. Het vierde lid vervalt, aangezien artikel 62, eerste lid, laatste volzin niet is teruggekeerd in artikel 76, eerste lid, van de richtlijn. Dit heeft overigens geen inhoudelijke gevolgen, aangezien de betaaldienstverlener nog altijd op grond van artikel 107, laatste volzin, gunstigere voorwaarden mogen aanbieden. Het zesde lid neemt de regeling van artikel 76 lid 3 van de richtlijn over. De termen 'voorkomend geval' zijn niet overgenomen, omdat voor zich spreekt dat de bepaling slechts toepassing vindt indien aan de gestelde voorwaarde is voldaan. De laatste volzin van artikel 76 lid 1 is in artikel 531 geïmplementeerd.

Onderdeel T

Artikel 531 zet artikel 77 van de richtlijn om en bevat enige termijnen ter toepassing van artikel 530. Daarnaast is ook beoogd om in het eerste lid van artikel 531, artikel 76, eerste lid, vierde alinea, te implementeren, door te specificeren dat het recht om terugbetaling te verzoeken gedurende de termijn van acht weken na de datum waarop de geldmiddelen zijn gedebiteerd, onvoorwaardelijk is. De verwijzing naar 530 lid 4 vervalt. Deze verwijzing was in artikel 63, tweede lid, laatste volzin van de oude richtlijn opgenomen, maar is in het nieuwe artikel 77 dat het 'oude' artikel vervangt niet teruggekeerd. Daarmee is geen inhoudelijke wijziging beoogd, aangezien uit artikel 107 lid 3, laatste volzin, van de richtlijn volgt dat betaaldienstverleners gunstigere voorwaarden mogen aanbieden. Daarbij geldt volgens artikel 531 lid 4 dat als de betaaldienstverlener ten opzichte van de wettelijke regeling gunstigere contractuele voorwaarden heeft gegeven op grond waarvan de consument om terugbetaling mag verzoeken, de betaaldienstverlener geen beroep kan doen op de weigeringsgronden die in artikel 531 lid 3 zijn opgenomen. Een redelijke lezing van de richtlijn brengt met zich dat in zo'n geval de in de raamovereenkomst afgesproken regeling bepaalt op welke gronden de betaaldienstverlener terugbetaling mag weigeren, voor zover dit gunstiger is dan de wettelijke regeling.

Onderdeel U

Artikel 532 regelt het tijdstip van de ontvangst van de betaalopdracht. De voorgestelde wijziging volgt uit artikel 78, eerste lid, van de richtlijn en beoogt een vereenvoudiging van de tekst. De bepaling drukt uit dat in alle gevallen het tijdstip van ontvangst het tijdstip is waarop de gegeven betaalopdracht door de betaaldienstverlener wordt ontvangen, ook al is de opdracht niet-rechtstreeks, bijvoorbeeld door of via een begunstigde gegeven.

Onderdeel V

Artikel 533 implementeert artikel 79 van de richtlijn en regelt kort samengevat de procedure indien een betalingstransactie wordt geweigerd. In zo'n geval stelt de betaaldienstverlener de betaaldienstgebruiker op de hoogte van de weigering van de transactie. Indien mogelijk wordt de reden gegeven van de weigering. Partijen kunnen overeenkomen dat de betaaldienstgebruiker redelijke kosten gerekend mag worden, indien de weigering objectief gerechtvaardigd was. Deze regeling is thans al van toepassing op de betaaldienstverlener. Door de aanpassing in het eerste lid is verduidelijkt, dat de regel ook van toepassing is op de betaalinitiatiedienstverlener. Voorts is in het eerste lid de term 'communautaire wetgeving' vervangen door: Uniewetgeving, in navolging van de richtlijn.

Het derde lid bepaalt voortaan dat bij een weigering die objectief gerechtvaardigd is de kosten die door de betaaldienstverlener gerekend worden aan de gebruiker 'redelijk' moeten zijn. Wat in voorkomende gevallen als 'redelijke kosten' moeten worden aangemerkt, zal uiteindelijk door het Hof van Justitie nader moeten worden uitgelegd.

Het vierde lid is aangepast en volgt artikel 79 lid 2 van de richtlijn en verduidelijkt dat een betalings-transactie wordt uitgevoerd indien de voorwaarden zoals opgenomen in de raamovereenkomst vervuld zijn. Daarbij maakt het niet uit of de opdracht door de betaler, door een betaalinitiatiedienstverlener of door of via een begunstigde is geïnitieerd. Ten opzichte van de huidige wettekst, is ook de betaalinitiatiedienstverlener expliciet genoemd als mogelijk bij de transactie betrokken partij. Daarbij geldt, evenals onder het huidige recht, de beperking dat de transactie alsnog geweigerd kan worden indien dit volgt uit het nationale recht of uit het Unierecht.

Onderdeel W

Artikel 534 zet artikel 80 van de richtlijn om, dat het uitgangspunt bevat dat een betaalopdracht niet meer kan worden herroepen zodra de instemming met de betaalopdracht is verleend aan de begunstigde of de betaaldienstverlener. Denk bij een 'pinbetaling' bijvoorbeeld aan het geval dat na het intoetsen van de pincode het te betalen bedrag verschijnt en vervolgens op akkoord wordt gedrukt.

Ten opzichte van artikel 66 van de oude richtlijn is in het gewijzigde tweede lid bepaald dat ook voor de betaalinitiatiedienstverlener geldt dat een betaalopdracht niet meer kan worden herroepen, zodra aan hem de instemming is verleend om de transactie uit te voeren, dan wel aan de begunstigde de instemming is verleend om de transactie uit te voeren.

Onderdeel X

Artikel 535 bepaalt dat bij een betalingstransactie geen kosten worden ingehouden; het hele bedrag moet worden overgemaakt. De voorgestelde wijziging betreft 'relevante' als toevoeging bij 'betaaldienstverlener'. Deze wijziging volgt uit artikel 81 lid 2 van de richtlijn. De zinsnede moet worden vervangen om wetstechnische redenen. In het eerste lid is in navolging van artikel 81 lid 1 van de richtlijn verduidelijkt dat de regel ziet op alle betaaldienstverleners die betrokken zijn bij de uitvoering van de betalingstransactie.

Onderdeel Y

Artikel 536 implementeert artikel 82 van de richtlijn. Deze bepaling geeft het toepassingsbereik van afdeling 2 van titel 7B, over de uitvoeringstermijn en valutadatum van de betalingstransactie. Een uitbreiding betreft het toepassingsbereik van titel 7B. Voortaan vallen ook binnenlandse betalings-transacties in een niet-euro valuta onder de reikwijdte. Men kan concreet denken aan een binnen Nederland plaatsvindende overmaking in dollars van de ene dollarrekening naar de andere. Voor de overige toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van de algemene toelichting.

In het tweede lid is de term 'intracommunautaire' vervangen door 'binnen de Europese Unie'. Dit betreft een tekstuele aanpassing aan de nieuwe terminologie die sinds de invoering van het Verdrag van Lissabon geldt om de Europese Unie aan te duiden. De wijziging heeft geen inhoudelijke gevolgen.

Onderdeel Z

Artikel 541 zet artikel 87 van de richtlijn om. Deze bepaling geeft de uiterste dag aan waarop het bedrag van de betalingstransactie op de rekening van de betaaldienstverlener van de begunstigde moet staan. Ten opzichte van artikel 73 van de oude richtlijn is verduidelijkt dat deze uiterlijke termijn ook geldt wanneer er sprake is van een valutawissel, mits het gaat om een valutawissel tussen de euro en de valuta van een lidstaat of tussen de valuta's, niet zijnde de euro, van twee lidstaten. Daarnaast is in de bepaling verduidelijkt dat deze bepaling niet alleen geldt wanneer er sprake is van twee betaaldienstverleners (namelijk een betaaldienstverlener die handelt voor de begunstigde én een betaaldienstverlener die handelt voor de betaler), maar ook wanneer de handeling plaatsvindt binnen één betaaldienstverlener. Dit is bijvoorbeeld het geval als beide partijen bij dezelfde bank een betaalrekening aanhouden en gebruiken voor de uitvoering van de betalingstransactie. Omwille van consistentie met de huidige wet, is ervoor gekozen om de tweede zin van artikel 541 in het eerste lid te handhaven, in plaats van deze naar een nieuw tweede lid te verplaatsen (vgl. artikel 87 lid 2 van de richtlijn).

Onderdeel AA

Artikel 542 implementeert artikel 88 van de richtlijn en geeft regels over unieke identificatoren die gebruikt kunnen worden bij het uitvoeren van een betaalopdracht. De huidige bepaling regelt nu al dat een betaaldienstverlener niet aansprakelijk is bij gebruik van een door de gebruiker verstrekte onjuiste identicator, zoals een IBAN. In het laatstgenoemde geval is de dienstverlener van de gebruiker gehouden is om redelijke inspanningen te leveren om de met de betalingstransactie gemoeide geldmiddelen terug te krijgen.

Nieuw in artikel 542 is een inspanningsplicht voor de betaaldienstverlener van de begunstigde om de onjuiste betalingstransactie zoveel mogelijk terug te draaien, waarvoor voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.4 van het algemene gedeelte van de toelichting.

Om het systeem van de richtlijn zo goed mogelijk te volgen, zijn de leden van het onderhavige artikel herschikt.

Onderdeel AB

Deze bepaling implementeert artikel 89 lid 1 van de richtlijn. Artikel 89 geeft regels over de aansprakelijkheid van betaaldienstverlener van de betaler voor niet-uitvoering, gebrekkige uitvoering en niet-tijdige uitvoering van betalingstransacties wanneer de transactie is geïnitieerd door de betaler.

Er zijn enkele wijzigingen ten opzichte van artikel 75 lid 1 van de richtlijn PSD I. Deze wijzigingen verduidelijken met name de datum waarop creditering plaatsvindt van de rekening van de betaler c.q. begunstigde. Bij een onjuiste uitvoering van de betaalopdracht en herstel van de rekening, moet de datum van herstel (de crediteringsdatum) samenvallen met de datum van debitering. Deze bepalingen zijn in de gewijzigde leden twee en drie neergelegd.

Voorts is nieuw dat voor gevallen waarin de betalingstransactie die door de betaler was geïnitieerd niet of gebrekkig is uitgevoerd en waarbij de betaaldienstverlener van de betaler op grond van het vierde lid tracht de transactie te traceren, er geen kosten mogen worden gerekend aan de betaler door de betaaldienstverlener.

Tot slot is nieuw dat bij een niet-tijdige uitvoering van de transactie de datum van creditering moet worden aangepast op de datum waarop de betaaldienstverlener van de begunstigde het bedrag eigenlijk had moeten crediteren. Daarin voorziet een nieuw vijfde lid. De genoemde wijzigingen beogen elk nadeel voor de betaaldienstgebruiker als gevolg van een niet goed uitgevoerde betalings-tractie te beperken.

Onderdeel AC

Artikel 544 zet artikel 89 lid 2 om van de richtlijn. Dit artikel ziet op de aansprakelijkheid van de betaaldienstverlener van de begunstigde, wanneer een betaalopdracht door of via een begunstigde is geïnitieerd. De wijzigingen in het onderhavige artikelen zijn soortgelijk aan die zijn aangebracht in artikel 543. Daarom wordt verwezen naar de toelichting bij dat artikel.

Onderdeel AD

Artikel 545 bepaalt dat de betaaldienstverleners aansprakelijk zijn naar hun betaaldienstgebruikers voor de gevolgen van een niet goed uitgevoerde betalingstransactie. De uit artikel 89 lid 3 van de

richtlijn overgenomen wijziging verduidelijkt dat ook in het geval van niet-tijdige uitvoering van de betalingstransactie deze aansprakelijkheid geldt. Dit betekent bijvoorbeeld dat een persoon die als gevolg van de late ontvangst van geldmiddelen interest heeft moeten betalen, deze kan terugvragen aan de betaaldienstverlener. Men kan hierbij denken aan het geval dat een consument 'rood staat' en als gevolg van vertraging in de uitvoering van een betalingstransactie een dag extra rente moet betalen aan de bank waarbij hij zijn betaalrekening aanhoudt.

Onderdeel AE

Deze bepaling is overgenomen uit artikel 90 van de richtlijn en met een aantal tekstuele wijzigingen in een nieuw artikel 545a omgezet. Omwille van de leesbaarheid is artikel 90 lid 1 omgezet in twee aparte leden. Artikel 545a voorziet in een aansprakelijkheid voor de betaalinitiatiedienstverlener en sluit aan op artikelen 543-545 van titel 7B, alsmede op artikel 89 van de richtlijn.

Het eerste lid bepaalt allereerst dat de rekeninghoudende betaaldienstverlener het bedrag terugbetaalt aan de betaler indien de betalingstransactie niet of gebrekkig is uitgevoerd in het geval een betalings-transactie is geïnitieerd door een betaler via een betaalinitiatiedienstverlener. Uit overweging 73 volgt dat betalers altijd het recht hebben hun restitutieverzoek aan hun rekeninghoudende betaaldienstverlener te richten, ook indien een betaalinitiatiedienstverlener bij de betalingstransactie betrokken is. Hiermee is beoogd het niveau van consumentenbescherming te verhogen. Dit laat de toewijzing van aansprakelijkheid tussen de betaaldienstverleners onverlet, aldus diezelfde overweging. Deze laatste zin is nader uitgewerkt in het voorgestelde derde lid. Daarin is vastgelegd dat de betaalinitiatiedienstverlener, indien deze aansprakelijk is, gehouden is de betaaldienstverlener op diens verzoek onmiddellijk de geleden verliezen te vergoeden of het bedrag dat aan de betaler is uitgekeerd, te vergoeden. De termen 'voorkomend geval' zijn niet overgenomen, omdat voor zich spreekt dat de bepaling slechts toepassing vindt indien aan de gestelde voorwaarde is voldaan.

Overweging 74 licht toe dat beoogd is dat de betaalinitiatiedienstverlener en de rekeninghoudende betaaldienstverlener verantwoordelijkheid nemen voor het respectieve deel van de transactie waarover zij controle hebben. Mede in het licht van deze overweging 74 bepaalt het tweede lid dat het bewijs dat de betaalopdracht door de rekeninghoudende betaaldienstverlener van de betaler was ontvangen en dat de betalingstransactie binnen de verantwoordelijkheid van de betaalinitiatiedienstverlener juist is verlopen, wordt geleverd door de betaalinitiatiedienstverlener. De term 'verantwoordelijk' is gekozen in plaats van 'bevoegdheid', omdat dit duidelijker de bedoeling van de richtlijn overbrengt om de bewijslast voor de uitvoering van de betalingstransactie te leggen bij de voor de uitvoering verantwoordelijke partij (vgl. de genoemde overweging 74).

Onderdeel AF

Artikel 547 geeft een regel over de onderlinge aansprakelijkheid tussen betaaldienstverleners en intermediairs, indien deze laatste groep dienstverleners bij de betalingstransactie betrokken was en de aansprakelijkheid van een betaaldienstverlener op grond van artikelen 543, 544 en 545 aan hen kan worden toegerekend. In zo'n geval dienen de genoemde intermediairs en betaaldienstverleners alle verliezen en de bedragen die op grond van artikelen 543-545 zijn betaald, aan de door de betaaldienstgebruiker aansprakelijk gehouden betaaldienstverlener te vergoeden. Deze bepaling zet hiermee artikel 92 van de richtlijn om. Aan het einde van het eerste lid is, overeenkomstig artikel 92 lid 1, laatste zin, van de richtlijn, een verduidelijking toegevoegd dat wat betreft uitgekeerde schadevergoeding als gevolg van het niet-toepassen van een sterke cliëntauthenticatie, regres kan worden genomen op de dienstverlener die geen sterke cliëntauthenticatie heeft toegepast. Deze zin is nieuw ten opzichte van artikel 77 van de richtlijn PSD I.

Onderdeel AG

Artikel 548 geeft een uitzonderingsgrond voor aansprakelijkheid in het geval van abnormale en onvoorziene omstandigheden. Dit artikel implementeert artikel 93 van de richtlijn. De wijziging betreft het vervangen van nationale of communautaire wetgeving' vervangen door: nationaal recht of Unierecht. Het betreft een technische wijziging in verband met de gewijzigde terminologie sinds de invoering van het Verdrag van Lissabon.

Artikel IV

Deze wijziging versterkt het toezicht op de naleving van de in het voorgestelde artikel 520 leden 3 en 4 opgenomen verplichtingen. Door de wijziging van de Wet handhaving consumentenbescherming kan de ACM op grond van artikel 2.9 Whc een last onder dwangsom opleggen of een boete van maximaal € 450.000 (artikel 2.15 Whc). Hierdoor ontstaat een sterke prikkel voor de ondernemer om het in artikel 7:520, derde en vierde lid, BW opgenomen verbod na te leven. Deze bevoegdheid bestaat naast de

bevoegdheid die de ACM heeft ter handhaving van het reeds bestaande artikel 6:230k BW, dat thans al het doorrekenen van meer dan de daadwerkelijke kosten verbiedt. Het is voorstelbaar dat een ondernemer zowel artikel 7:520, derde en vierde lid, als artikel 6:230k overtreedt, bijvoorbeeld indien een begunstigde, die tevens ondernemer is, voor een overschrijving per bank 10 euro vraagt. In zo'n geval kan de ACM op basis van één van de artikelen handhavend optreden. Cumulatie is niet mogelijk, aangezien een ondernemer voor één gedraging dan feitelijk dubbel bestraft zou worden.²⁴ Overigens wordt opgemerkt dat het bij artikel 7:520, derde en vierde lid, BW niet gaat om een financiële dienst of activiteit, zodat in dat geval alleen de ACM bevoegd is om toezicht te houden op de naleving van die bepalingen.

Artikel VI

Dit artikel implementeert het overgangsrecht, zoals opgenomen in artikelen 109 en 111 van de richtlijn. De betaalinstantie of de elektronischgeldinstelling die voor de inwerkingtreding van het wetsvoorstel in het bezit is van een vergunning, krijgt tot 13 juli 2018 de gelegenheid te voldoen aan de in dit artikel genoemde artikelen. Het is verboden om na die datum betaaldiensten te verlenen zonder vergunning als bedoeld in de artikelen 2:3b en 2:10b Wft. Het artikel bevat tevens een overgangsregeling voor gekwalificeerde deelnemingen in betaalinstanties voor zover deze voor of op 12 januari 2018 tot stand zijn gekomen. Voor deze gekwalificeerde deelnemingen geldt dat daarvoor tot 13 januari 2019 geen verklaring van geen bezwaar is vereist (uitgestelde werking). Deze overgangsregeling is niet van toepassing als een dergelijke houder van een gekwalificeerde deelneming in een betaalinstantie deze na 12 januari 2018 zodanig wenst te vergroten dat een bovengrens als bedoeld in artikel 3:102, eerste lid, wordt bereikt of overschreden, dan wel een nieuwe gekwalificeerde deelneming in een betaalinstantie verwerft, dan wel uitbreiding of een andere wijziging wenst van enige zeggenschap verbonden aan een gekwalificeerde deelneming in een betaalinstantie.

Artikel VII

Ingevolge het bepaalde in artikel 115, vierde lid, van de richtlijn is de inwerkingtreding van een aantal bepalingen in dit wetsvoorstel afhankelijk van de inwerkingtreding van de in artikel 98 van de richtlijn bedoelde technische reguleringsnormen. Het gaat hier om de nieuw voorgestelde artikelen 522a, 522b, 522c van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek. Deze moeten in werking treden binnen 18 maanden na de inwerkingtreding van de bedoelde technische reguleringsnormen. In het onderhavige artikel wordt dit mogelijk gemaakt.

De Minister van Financiën,

²⁴ Vgl. ook HR 1 februari 2011, NJ 2011, 394, m. nt. Y. Buruma.

Transponeringstabel

PSD II	PSD I	Wft	Boek 7 BW
Artikel 1 (1) (nieuw)	Artikel 1 (1)	Behoeft geen implementatie	514
Artikel 1 (2)	Artikel 1 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 2 (1)	Artikel 2 (1)	1:5a, eerste lid	515
Artikel 2 (2)	Artikel 2 (2)	4:2b, eerste lid en amvb (grondslag 4:22 Wft)	515
Artikel 2 (3) (nieuw)	–	4:2b, tweede lid, en amvb (grondslag 4:22 Wft)	515
Artikel 2 (4) (nieuw)	–	4:2b, tweede lid, en amvb (grondslag 4:22 Wft)	
Artikel 2 (5)	Artikel 2 (3)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 3 (nieuw)	Artikel 3	1:5a, eerste lid	515
Artikel 4 (nieuw)	Artikel 4	1:1	514
Artikel 5 (nieuw)	Artikel 5	2:3b en amvb	
Artikel 6 (nieuw)	–	3:95, 3:102, eerste lid, 3:103, zesde lid, 1:86 en 1:87 en amvb	
Artikel 7	Artikel 6	amvb (grondslag 3:53)	
Artikel 8 (1)	Artikel 7 (1)	amvb (grondslag 3:53)	
Artikel 8 (2)	Artikel 7 (2)	amvb (grondslag 3:53)	
Artikel 8 (3)	Artikel 7 (3)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 9 (1) (nieuw)	Artikel 8 (1)	3:57, zevende lid, en amvb (grondslag 3:57)	
Artikel 9 (2) (nieuw)	Artikel 8 (2)	amvb (grondslag 3:57)	
Artikel 9 (3)	Artikel 8 (3)	amvb (grondslag 3:57)	
Artikel 10 (1)	Artikel 9(1)	3:29a, derde lid, en amvb (grondslag 3:29a)	
Artikel 10 (2) (nieuw)	Artikel 9(2)	amvb (grondslag 3:29a)	
Artikel 11 (1) (nieuw)	Artikel 10 (1)	2:3a en 2:3b	
Artikel 11 (2)	Artikel 10 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 11 (3) (nieuw)	Artikel 10 (3)	2:3b	
Artikel 11 (4)	Artikel 10 (4)	2:3b f en 3:17, eerste en tweede lid	
Artikel 11 (5) (nieuw)	Artikel 10 (5)	2:3b g en 3:29b, behoeft geen aanpassing	
Artikel 11 (6)	Artikel 10 (6)	2:3b, a en b, en 3:8 en 3:9	
Artikel 11 (7)	Artikel 10 (7)	2:3b e 3:16, eerste en tweede lid	
Artikel 11 (8)	Artikel 10 (8)	2:3b e 3:16, tweede lid	
Artikel 11 (9)	Artikel 10 (9)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 12	Artikel 11	2:3b, derde lid	
Artikel 13 (1) (nieuw)	Artikel 12 (1)	1:104, eerste lid.	
Artikel 13 (2)	Artikel 12 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 13 (3) (nieuw)	Artikel 12 (3)	3:41 Awb en 1:107	
Artikel 14 (1) (nieuw)	Artikel 13	1:107, eerste en tweede lid, onderdeel a, sub 1°, en derde lid, onderdeel j 1:107, eerste lid en derde lid, onderdeel h, 1:108, tweede lid	
Artikel 14 (2) (nieuw)	13	Behoeft geen implementatie	
Artikel 14 (3) (nieuw)	–	Aanhef 1:107	
Artikel 14 (4) (nieuw)	–	Min. regeling	
Artikel 15 (nieuw)	–	Min. regeling	
Artikel 16 (1)	Artikel 14	3:29, eerste lid	
Artikel 17 (1) (nieuw)	Artikel 15 (1)		2:360, eerste lid
Artikel 17 (2) (nieuw)	Artikel 15 (2)	3:71	
Artikel 17 (3)	Artikel 15 (3)	3:74b	
Artikel 17 (4) (nieuw)	Artikel 15 (4)	4:27	
Artikel 18 (1)	Artikel 16 (1)	3:29c	
Artikel 18 (2)	Artikel 16 (2)	3:29c, eerste lid	
Artikel 18 (3) (nieuw)	–	3:29c, tweede lid	
Artikel 18 (4) (nieuw)	Artikel 16 (3)	3:29c, vierde lid	
Artikel 18 (5)	Artikel 16 (4)	3:5	
Artikel 18 (6)	Artikel 16 (5)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 19 (1) (nieuw)	Artikel 17 (1)	2:3c en amvb	
Artikel 19 (2) (nieuw)	Artikel 17 (2)	2:3c	
Artikel 19 (3) (nieuw)	Artikel 17 (3)	Behoeft geen implementatie.	
Artikel 19 (4) (nieuw)	Artikel 17 (4)	2:3c, tweede lid	
Artikel 19 (5) (nieuw)	Artikel 17 (5) (6)	2:3c en 2:106a	

PSD II	PSD I	Wft	Boek 7 BW
Artikel 19 (6) (nieuw)	Artikel 17 (7)	amvb (grondslag 3:18 en 4:16)	
Artikel 19 (7)	Artikel 17 (8)	amvb (grondslag 4:22)	
Artikel 19 (8) (nieuw)	–	amvb (grondslag 3:18 en 4:16)	
Artikel 20 (1)	Artikel 18 (1)	3:18 en 4:16	
Artikel 20 (2)	Artikel 18 (2)	amvb (grondslag 3:18 en 4:16)	
Artikel 21 (nieuw)	Artikel 19	Amvb, grondslag 3:17	
Artikel 22 (1)	Artikel 20 (1)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 22 (2)	Artikel 20 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 22 (3)	Artikel 20 (3)	1:48 en 1:49	
Artikel 22 (4)	Artikel 20 (4)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 22 (5)	Artikel 20 (5)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 23 (1) (nieuw)	Artikel 21 (1)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 23 (2)	Artikel 21 (2)	1:75, 1:79, 1:80 en bijlagen bij de Wft.	
Artikel 23 (3)	Artikel 21 (3)	1:75, 1:79, 1:80 en bijlagen	
Artikel 24 (1)	Artikel 22 (1)	1:89 e.v.	
Artikel 24 (2)	Artikel 22 (2)	1:89 e.v.	
Artikel 24 (3) (nieuw)	Artikel 22 (3)	1:89 e.v.	
Artikel 25 (1) (nieuw)	Artikel 23 (1)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 25 (2)	Artikel 23 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 26 (1)	Artikel 24 (1)	1:51, eerste en derde lid, en 1:69	
Artikel 26 (2) (nieuw)	Artikel 24 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 27 (1) (nieuw)	–	Min. regeling	
Artikel 27 (2) (nieuw)	–	Min. regeling	
Artikel 28 (1) (nieuw)	Artikel 25 (1)	Amvb (grondslag 2:106a, eerste lid)	
Artikel 28 (2) (nieuw)	–	2:106a, tweede en derde lid, en min. regeling (grondslag 1:51e)	
Artikel 28 (3) (nieuw)	–	2:106a, vierde lid, en min. regeling	
Artikel 28 (4) (nieuw)	–	2:106a, vijfde lid	
Artikel 28 (5) (nieuw)	–	Behoeft geen implementatie	
Artikel 29 (1) alinea 1 (nieuw)	Artikel 25 (2)	1:55, eerste en derde lid, 1:56, eerste, tweede en vijfde lid, 1:58, zesde lid en 1:59, eerste, tweede en vierde lid.	
Artikel 29 (1) alinea 2+3	Artikel 25 (3)	1:55, eerste lid, en 1:56, eerste en tweede lid. Is niet gewijzigd door PSD II.	
Artikel 29 (2) (nieuw)	–	Art 2:3e	
Artikel 29 (3) (nieuw)	Artikel 25 (4)	Min. regeling	
Artikel 29 (4) (nieuw)	–	Art. 2:3e	
Artikel 29 (5) (nieuw)	–	Behoeft geen implementatie	
Artikel 29 (6) (nieuw)	–	Behoeft geen implementatie	
Artikel 29 (7) (nieuw)	–	Behoeft geen implementatie	
Artikel 30 (1) (nieuw)	–	Min. regeling	
Artikel 30 (2) (nieuw)	–	1:58	
Artikel 30 (3) (nieuw)	–	1:58	
Artikel 30 (4) (nieuw)	–	Min. regeling	
Artikel 31 (1) (nieuw)	–	Behoeft geen implementatie	
Artikel 31 (2) (nieuw)	Artikel 25 (5)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 32 (1) (nieuw)	Artikel 26 (1)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (2)	Artikel 26 (2)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (3)	Artikel 26 (3)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (4)	Artikel 26 (4)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (5)	Artikel 26 (5)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (6)	Artikel 26 (6)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 33 (1) (nieuw)	–	2:3b, 3:29a, derde lid, 3:53, achtste lid, 3:57, zevende lid	
Artikel 33 (2) (nieuw)	–	2:3b	515a
Artikel 34 (nieuw)	Artikel 27	Behoeft geen implementatie	
Artikel 35 (1)	Artikel 28 (1)	5:88, eerste en tweede lid	
Artikel 35 (2) (nieuw)	Artikel 28 (2)	5:88, derde, vierde en vijfde lid	
Artikel 36 (nieuw)	–	5:88a	
Artikel 37 (1)	Artikel 29	2:3a	

PSD II	PSD I	Wft	Boek 7 BW
Artikel 37 (2) (nieuw)		amvb (grondslag 1:5a, derde lid)	
Artikel 37 (3) (nieuw)		amvb (grondslag 1:5a, derde lid)	
Artikel 37 (4) (nieuw)		Min. regeling	
Artikel 37 (5) (nieuw)		1:107	
Artikel 38	Artikel 30		515 (1), 551
Artikel 39	Artikel 31		Behoeft geen implementatie
Artikel 40	Artikel 32	AMVB grondslag 4:22	
Artikel 41	Artikel 33	AMVB grondslag 4:22	
Artikel 42	Artikel 34	AMVB grondslag 4:22 én 521 (vzv het artikel 34 lid 1, onderdeel b, betreft)	
Artikel 43	Artikel 35	AMVB grondslag 4:22	
Artikel 44	Artikel 36	AMVB grondslag 4:22	
Artikelen 45 (1), 45 (2) (nieuw) 45 (3)	Artikel 37	AMVB grondslag 4:22	
Artikel 46 (nieuw)	–	AMvB grondslag 4:22	
Artikel 47 (nieuw)	–	AMvB grondslag 4:22	
Artikel 48	Artikel 38	AMVB grondslag 4:22	
Artikel 49	Artikel 39	AMVB grondslag 4:22	
Artikel 50	Artikel 40	AMVB grondslag 4:22	
Artikel 51	Artikel 41	AMVB grondslag 4:22	
Artikel 52	Artikel 42	AMVB grondslag 4:22	
Artikel 53	Artikel 43		516 en AMvB grondslag 549
Artikel 54	Artikel 44		517 en AMvB grondslag 549
Artikel 55	Artikel 45		518 en AMvB grondslag 549
Artikel 56	Artikel 46	4:22 basis AMvB	
Artikel 57	Artikel 47	4:22 basis AMvB	
Artikel 58	Artikel 48	4:22 basis AMvB	
Artikel 59	Artikel 49		519
Artikel 60 (1–2), (lid 3 is nieuw)	Artikel 50	4:22 basis AMvB	
Artikel 61	Artikel 51		550
Artikel 62 (leden 4 en 5 zijn nieuw)	Artikel 52		520
Artikel 63	Artikel 53		521
Artikel 64	Artikel 54		522
Artikel 65 (nieuw)	–		522a
Artikel 66 (1) (nieuw)	–		522b
Artikel 66 (2–5) (nieuw)		AMvB (grondslag 3:17)	
Artikel 67 (1) (nieuw)	–		522c
Artikel 67 (2–4) (nieuw)		AMvB (grondslag 3:17)	
Artikel 68	Artikel 55		523
Artikel 69	Artikel 56		524
Artikel 70	Artikel 57		525
Artikel 71 (1) (lid 2 is nieuw!)	Artikel 58		526 en AMvB grondslag 549
Artikel 72	Artikel 59		527
Artikel 73 (1) en (3) (lid 2 nieuw!)	Artikel 60		528
Artikel 74 (1) en 74 (3) (lid 2 nieuw!)	Artikel 61		529
Artikel 75 (nieuw!)	–		529a
Artikel 76 (1–3), (lid 4 nieuw!)	Artikel 62		530 en AMvB grondslag 549
Artikel 77	Artikel 63		531
Artikel 78	Artikel 64		532
Artikel 79	Artikel 65		533
Artikel 80	Artikel 66		534
Artikel 81	Artikel 67		535
Artikel 82	Artikel 68		536
Artikel 83	Artikel 69		537 en VII
Artikel 84	Artikel 70		538
Artikel 85	Artikel 71		539
Artikel 86	Artikel 72		540 + AMvB

PSD II	PSD I	Wft	Boek 7 BW
Artikel 87	Artikel 73		541
Artikel 88	Artikel 74		542 en AMvB grondslag 549
Artikel 89 (1)	Artikel 75 (1)		543
Artikel 89 (2)	Artikel 75 (2)		544
Artikel 89 (3)	Artikel 75 (3)		545
Artikel 90 (nieuw!)	–		545a
Artikel 91	Artikel 76		546
Artikel 92	Artikel 77		547
Artikel 93	Artikel 78		548
Artikel 94 (1) (lid 2 is nieuw)	Artikel 79 (1)	AMvB (grondslag 3:17)	Lid 1 heeft geen implementatie.
Artikel 95 (nieuw)	–	3:17	
Artikel 96 (nieuw)	–	3:17	
Artikel 97 (nieuw)	–	3:17	
Artikel 98 (nieuw)	–		Behoeft geen implementatie
Artikel 99	Artikel 80		Behoeft geen implementatie
Artikel 100 (4) (leden 1–3 en 5–6 nieuw)	Artikel 82 (2)	1:24, 1:25 en 1:25a	
Artikel 101 (nieuw)	–	4:17, eerste lid, onderdeel a	
Artikel 102 (1)		4:17, eerste lid, onderdeel b	
Artikel 102 (2)	Artikel 83 (2)	Min. regeling	Behoeft geen implementatie
Artikel 103 (1)	Artikel 81 (1)	1:79/1:80	Bijlagen 1:79 en 1:80
Artikel 104 (nieuw)	–	Behoeft geen implementatie	Behoeft geen implementatie
Artikel 105 (nieuw)	–	Behoeft geen implementatie	Behoeft geen implementatie
Artikel 106 (nieuw)	–	Behoeft geen implementatie	Behoeft geen implementatie
Artikel 107	Artikel 86		550 en 551
Artikel 108		Behoeft geen implementatie	Behoeft geen implementatie
Artikel 109		Artikel V onderhavig wetvoorstel	
Artikel 110			Behoeft geen implementatie
Artikel 111			Behoeft geen implementatie
Artikel 112			Behoeft geen implementatie
Artikel 113			Behoeft geen implementatie
Artikel 114			Behoeft geen implementatie
Artikel 115			Behoeft geen implementatie
Artikel 116			Behoeft geen implementatie
Artikel 117			Behoeft geen implementatie